

Sak 1

Godkjenning av innkalling

**DEN NORSKE
LEGEFORENING**

Til landsstyret

Deres ref.:

Vår ref: SAK2020003414

Dato: 06-05-2020

Sak 1 - Godkjenning av innkalling

Landsstyret skal på landsstyremøtet fatte vedtak om å godkjenne om innkallingen har skjedd i samsvar med Legeforeningens lover, § 3-1-2.

Tidspunkt og sted for landsstyremøtet har vært kunngjort på Legeforeningens nettsider siden ettersommeren 2019.

Innkalling av landsstyrets representanter skjedde ved e-post av 18.2.2020 med frist for påmelding 15.3.2020. Vararepresentanter er fortløpende innkalt straks etter mottatt forfallsmelding.

Som følge av koronapandemien vedtok sentralstyret i møtet 18.3.2020 at landsstyremøtet gjennomføres digitalt den 27. 5.2020 og at det gjennomføres et landsstyremøte senhøsten 2020 på Soria Moria. Delegater, inviterte og påmeldte ble orientert 20.3. om endringen.

Invitasjon til landsstyremøtet for øvrige medlemmer har blitt publisert på www.legeforeningen.no.

Sentralstyret behandlet innkallingen i møte 1.4.2020 og vedtok å innstille på at innkallingen godkjennes.

Innstilling til **vedtak**:

Innkallingen til landsstyremøte 27. mai 2020 godkjennes.

Med vennlig hilsen

Den norske legeforenings sentralstyre etter fullmakt

Geir Riise
generalsekretær

Anne Torill Nordli
stabsjef

Dokumentet er godkjent elektronisk

Sak 2

Valg av dirigenter

**DEN NORSKE
LEGEFORENING**

Til landsstyret

Deres ref.:

Vår ref: SAK2020003414

Dato: 06-05-2020

Sak 2 - Valg av dirigenter

Landsstyremøtene skal i henhold til lovenes § 3-1-2 ledes av valgte dirigenter.

Sentralstyret behandlet saken i møte den 16.10.2019.

Sentralstyret vedtok å innstille overfor landsstyret på at Anne Mathilde Hanstad og Kristian Fosså velges som dirigenter ved landsstyremøtet i 2020.

Begge er forespurt og har sagt seg villige.

Innstilling til **vedtak**:

Anne Mathilde Hanstad og Kristian Fosså velges som dirigenter ved landsstyremøtet i 2020.

Med vennlig hilsen
Den norske legeforenings sentralstyre etter fullmakt

Geir Riise
generalsekretær

Anne Torill Nordli
stabsjef

[Dokumentet er godkjent elektronisk](#)

Sak 3

Godkjenning av forretningsorden

DEN NORSKE
LEGEFORENING

Til landsstyret

Deres ref.:

Vår ref: SAK2020003414

Dato: 06-05-2020

Sak 3 - Godkjenning av forretningsorden

I samsvar med lovenes § 3-1-2, 7. ledd har sentralstyret lagt til grunn at det ved hvert landsstyremøte skal vedtas en egen forretningsorden.

Sentralstyret behandlet saken i møte 1.4.2020. Som følge av at landsstyremøte gjennomføres digitalt er det gjort enkelte justeringer i forretningsorden sammenlignet med den forretningsorden som ble lagt til grunn for landsstyremøtet i 2019.

Innstilling til **vedtak**:

Forslag til forretningsorden for landsstyremøtet 2020 godkjennes.

Forslag til forretningsorden vedlegges.

Med vennlig hilsen

Den norske legeforenings sentralstyre etter fullmakt

Geir Riise
generalsekretær

Anne Torill Nordli
stabsjef

[Dokumentet er godkjent elektronisk](#)

1. Åpne møter

Landsstyrets møter er åpne for Legeforeningens medlemmer og media. I særskilte saker kan landsstyret bestemme at landsstyremøtet lukkes for media (lovene § 3-1-2, 4. ledd).

2. Åpning

Presidenten åpner møtet, vanligvis med en oversikt over Legeforeningens virksomhet (lovene § 3-1-2, 6. ledd).

3. Konstituering, godkjenning av innkalling

Generalsekretæren foretar navneopprop av landsstyrets representanter ved møtestart. Eventuelle endringer i representasjonen i forhold til oppropslisten, må meddeles møteledelsen og/eller behandles etter reglene om permisjon i § 4. Opprop gjøres digitalt.

Presidenten avklarer så om det er bemerkninger til innkallingen og inviterer landsstyret til å godkjenne denne.

4. Permisjon

Påmeldte landsstyrerepresentanter har møteplikt for hele landsstyremøtet.

Sekretariatet kan innvilge søknader om fravær fra landsstyremøtet i forkant av møtet, forutsatt at det dreier seg om helsemessige, sosiale eller andre vektige velferdsgrunner. Det samme gjelder nødvendige møter med arbeidsgiver, myndigheter eller andre viktige samarbeidsaktører, dersom slike møter ikke kan utsettes.

Ved fravær som kan forutses, må fravær under møtet eller ved tidligere møteavslutning søkes avhjulpet ved melding av tidsbegrenset forfall og innkalling av vararepresentanter i god tid før landsstyremøtet.

Søknad om permisjon under landsstyremøtet kan bare unntaksvis innvilges og må ha sitt grunnlag i årsaker som ikke kunne forutses.

Søknad om permisjon fra landsstyremøtet leveres skriftlig til dirigentene og behandles av landsstyret dirigentene og generalsekretær, eller den generalsekretær bemyndiger. Landsstyret skal informeres om beslutning, men ikke om årsaken til søknaden. Permisjonssøknader som ikke faller inn under unntaket i 2. - 4. ledd, bør avslås.

5. Dirigenter

Presidenten leder valg av dirigent(er) til å lede møtet (lovene § 3-1-2, 6. ledd, jf 7. ledd nr. 1 og § 3-1-2, 1. ledd). Dirigent(ene) overtar møteledelsen.

6. Forretningsorden

Landsstyret fastsetter egen forretningsorden for hvert landsstyremøte (lovene § 3-1-2, 7. ledd) etter innstilling fra sentralstyret.

7. Tale-, forslags- og stemmerett og stemmeplikt

Landsstyrets representanter har tale-, forslags- og stemmerett. Alle møtende landsstyrerepresentanter har stemmeplikt ved voteringer.

Øvrige møtedeltakere (foreningsmedlemmer) som ikke er representanter i landsstyret har tale- og forslagsrett til de konkrete sakene. Det votes kun over slike forslag dersom forslaget støttes av minst ett av landsstyrets representanter.

Sentralstyret har ikke stemmerett i saker som angår sentralstyrets disposisjoner bakover i tid, herunder årsmelding og regnskap (lovene § 3-1-2, 7. ledd nr 6, 2. setning).

8. Tellekomité

Det er elektronisk votering og således ikke behov for manuell tellekomite.

9. Sakliste

Dirigenten(e) avklarer om det er saker utover de saker sentralstyret har foreslått, som landsstyret ønsker å sette på sakslisten, og ber om godkjenning av denne. Landsstyret vedtar så saksrekkefølge etter forslag fra dirigenten(e).

10. Redaksjonskomité

Landsstyret velger redaksjonskomité etter innstilling fra valgkomiteen (lovene § 3-1-2, 7. ledd, nr. 2). Komiteen består av leder og 2 medlemmer.

Redaksjonskomiteen redigerer og legger frem forslag til vedtak for landsstyret. Redaksjonskomiteen skal arbeide med det siktemål å fremme forslag til vedtak som kan bli vedtatt i landsstyret. I dette arbeidet skal det iakttas fremsatte forslag, samt innspill fra talerstolen.

Landsstyret vedtar hvilke saker redaksjonskomiteen skal arbeide med; jf for øvrig Legeforeningens lover § 3-1-2, 7. ledd, nr 3:

”Sakene tas opp til votering etter hvert som de er behandlet med mindre ett av landsstyrets medlemmer ber om redigering og forslag til vedtak fra redaksjonskomité valgt i møtet, og/eller orientering og anbefaling til vedtak av sentralstyret.”

Redaksjonskomiteen skal i nødvendig utstrekning konferere med forslagstiller.

Dersom redaksjonskomiteen foreslår vedtak som avviker fra sentralstyrets innstilling til vedtak i saken, skal sentralstyret ha anledning til å vurdere om de ønsker å opprettholde innstillingen til vedtak.

Redaksjonskomiteen skal ha bistand fra sekretariatet.

11. Taletid

Etter forslag fra dirigentene kan det innføres begrensning av taletid og av antall innlegg den enkelte kan fremføre til samme sak.

12. Replikk

Replikker rettes direkte mot siste ordinære innlegg. Det er ikke anledning til å tegne seg for replikk under replikkordskiftet. Det kan innføres begrensning av adgangen til replikkordskifte.

13. Forslag

Forslag skal fremsettes fra talerstolen. Forslagsstillere skal ha prioritert plass på talelisten, slik at alle forslag blir fremmet tidligst mulig i debatten. Forslag til vedtak skal leveres elektronisk via møteapplikasjonen. Utsettelsesforslag skal tas til votering med en gang de er fremsatt. Forslag som ikke har sammenheng med den oppførte saken på saklisten behandles ikke.

14. Strek

Når en sak ansees tilstrekkelig belyst, kan det settes strek for debatten til saken.

Alle forslag til vedtak må ha vært fremmet før strek settes. Forslag kan trekkes etter at strek er satt, med mindre et annet medlem av landsstyret krever votering over forslaget.

Når strek er satt, refereres talelisten.

Dersom det fremkommer nye momenter under debatten etter at strek er satt, kan strek oppheves.

15. Votering

Sakene tas opp til votering etter hvert som de er behandlet, med mindre en av landsstyrets representanter ber om redigering og forslag til vedtak fra redaksjonskomiteen, og/eller orientering og anbefaling til vedtak av sentralstyret (lovene § 3-1-2, 7. ledd, nr 3).

Dirigentene refererer alle innkomne forslag til vedtak før de tilkjennegir at saken er tatt opp til votering. Fra dette tidspunkt har ingen møtedeltakere krav på å få ordet til saken.

Landsstyret er beslutningsdyktig når minst halvparten av representantene er til stede (lovene § 3-1-2, 1. ledd, siste punktum).

Representant i landsstyret må ikke ved løfte til avdeling eller ved pålegg fra noen av disse være bundet i sin stillingtagen til de saker som skal behandles (lovene § 3-1-2, 7. ledd nr 5.).

Votering skjer elektronisk.

Dersom det både er fremmet resolusjonsforslag og vedtak i samme sak, skal det først votes over alle vedtaksforslag før resolusjonen tas opp til votering.

16. Flertall

Vedtak fattes med simpelt flertall (flere stemmer enn et annet forslag, men ikke nødvendigvis 50 % av stemmene) med unntak av:

a) i saker angående lovendringsforslag hvor det kreves kvalifisert flertall med 2/3 av stemmene blant de stemmeberettigede (lovene § 5-1, 2. ledd)

b) til valg av president og visepresident hvor det kreves absolutt flertall (mer enn 50 % av stemmene) blant de stemmeberettigede (lovene § 3-2-1, 2. ledd)

c) i saker angående eksklusjon (lovene § 2-6 fjerde ledd) hvor det kreves kvalifisert flertall med $\frac{3}{4}$ av stemmene blant de stemmeberettigete.

17. Valg

Valg skjer som hovedregel elektronisk, med mindre dette ikke er praktisk gjennomførbart. Valg skjer ved hemmelig avstemning. Nærmere regler for fremgangsmåten ved valg fremgår av lovene § 3-1-2, 7. ledd, nr 7: "Ved valg på sentralstyret og andre organer som landsstyret velger, skal det oppføres like mange navn som antallet plasser som skal besettes. Det skal bare oppføres navn som er foreslått av valgkomiteen eller av en landsstyrerepresentant under landsstyremøte, og som ikke er trukket av forslagsstilleren før nomineringen er avsluttet. Foreslåtte kandidater må være forespurt og ha gitt sitt samtykke før nomineringen."

Først velges president, deretter visepresident, sentralstyremedlemmer og til sist varamedlemmer.

Sak 4

Godkjenning av sakliste

**DEN NORSKE
LEGEFORENING**

Til landsstyret

Deres ref.:

Vår ref: SAK2020003414

Dato: 06-05-2020

Sak 4 - Godkjenning av sakliste

Landsstyret skal i henhold til vanlig praksis, jfr. lovenes § 3-1-2, 5. ledd og punkt 9 i den forretningsorden som landsstyret normalt vedtar hvert år, fastsette saklisten for møtet.

Sentralstyret behandlet forslag til sakliste i møte den 29.4.2020.

Innstilling til **vedtak**:

Slik sakliste godkjennes:

- Sak 1 Godkjenning av innkallingen
- Sak 2 Valg av dirigenter
- Sak 3 Forretningsorden
- Sak 4 Godkjenning av saklisten
- Sak 5 Valg av redaksjonskomite

Legeforeningens organisasjon

- Sak 6.1 Sentralstyrets melding om Den norske legeforenings virksomhet for perioden 2019
- Sak 6.2 Tidsskriftet. Orientering v/ sjefredaktør
- Sak 7 Nytt utvalg for menneskerettigheter
- Sak 8 Forslag til vedtektsendringer – Rettshjelpsordningen

Lovendringer

- Sak 9 Lovendring – Fagaksen

Regnskap og budsjett

- Sak 10 Godkjenning av regnskap og årsberetning for Den norske legeforening 2019
- Sak 11 Regnskaper for 2019 til landsstyrets orientering
- Sak 12 Godkjenning av styrets årsberetning og regnskap for SOP for 2019
- Sak 13 Utvidet fullmakt for sentralstyret til å kunne belaste reserveavsetningene i regnskapet

Med vennlig hilsen

Den norske legeforenings sentralstyre etter fullmakt

Geir Riise
generalsekretær

Anne Torill Nordli
stabsjef

[Dokumentet er godkjent elektronisk](#)

Sak 5

Valg av redaksjonskomite

**DEN NORSKE
LEGEFORENING**

Til landsstyret

Deres ref.:

Vår ref: SAK2020003414

Dato: 06-05-2020

Sak 5 - Valg av redaksjonskomite

I samsvar med forslaget til forretningsorden, pkt 10, skal landsstyret velge redaksjonskomité bestående av leder og to medlemmer, som velges av landsstyret etter forslag fra valgkomiteen.

Valgkomiteen er i arbeid med å fremme innstilling på leder og to medlemmer av redaksjonskomiteen.

Dersom valgkomiteens innstilling foreligger før landsstyremøtet, vil denne bli ettersendt på e-post til påmeldte deltakere.

Generalsekretæren har besluttet at redaksjonskomiteen skal ha bistand av: Aadel Heilemann, Ida Øygard Haavardsholm og Gorm Hoel fra sekretariatet.

Innstilling til **vedtak**:

Som medlemmer av redaksjonskomiteen velges:

X, leder

Y

Z

Med vennlig hilsen
Den norske legeforening

Geir Riise
generalsekretær

Anne Torill Nordli
stabsjef

[Dokumentet er godkjent elektronisk](#)

Sak 6.2
Tidsskriftet.
Orienteringer ved sjefredaktør

**DEN NORSKE
LEGEFORENING**

Til landsstyret

Deres ref.:

Vår ref: SAK2020003414

Dato: 06-05-2020

Sak 6.2 - Tidsskriftet. Orienteringer ved sjefredaktør

I henhold til Legeforeningens lover § 3-1-3 Landsstyrets oppgaver pkt. 2 skal sjefredaktøren gi melding om Tidsskriftets virksomhet.

Sjefredaktør Are Brean vil gi en muntlig orientering til landsstyret om Tidsskriftets virksomhet i 2019. Kortfattet oversikt over Tidsskriftets virksomhet foreligger i Legeforeningens årsmelding. Redaksjonell årsrapport følger vedlagt.

Med vennlig hilsen
Den norske legeforening

Geir Riise
generalsekretær

Anne Torill Nordli
stabsjef

[Dokumentet er godkjent elektronisk](#)

Redaksjonell årsrapport 2019

Innledning

Dette er Tidsskrift for Den norske legeforenings redaksjonelle årsrapport for året 2019. Rapporten gir en oversikt over redaksjonens arbeid og Tidsskriftets resultater i året som har gått, og danner grunnlag for Tidsskriftrådets årlige evaluering av sjefredaktøren.

Redaksjonelle og innholdsmessige forhold

Tidsskrift for Den norske legeforening redigeres etter Redaktørplakaten, følger anbefalingene fra International Committee of Medical Journal Editors (ICMJE) samt er medlem av Fagpressen og Committee on Publication Ethics (COPE).

Tidsskriftet publiseres på nett og på papir. Nettsiden www.tidsskriftet.no hadde i 2019 9 458 millioner sidevisninger, mot 7 310 millioner i 2018. Dette er en vekst på 29 % (se punkt 8, Trafikktall).

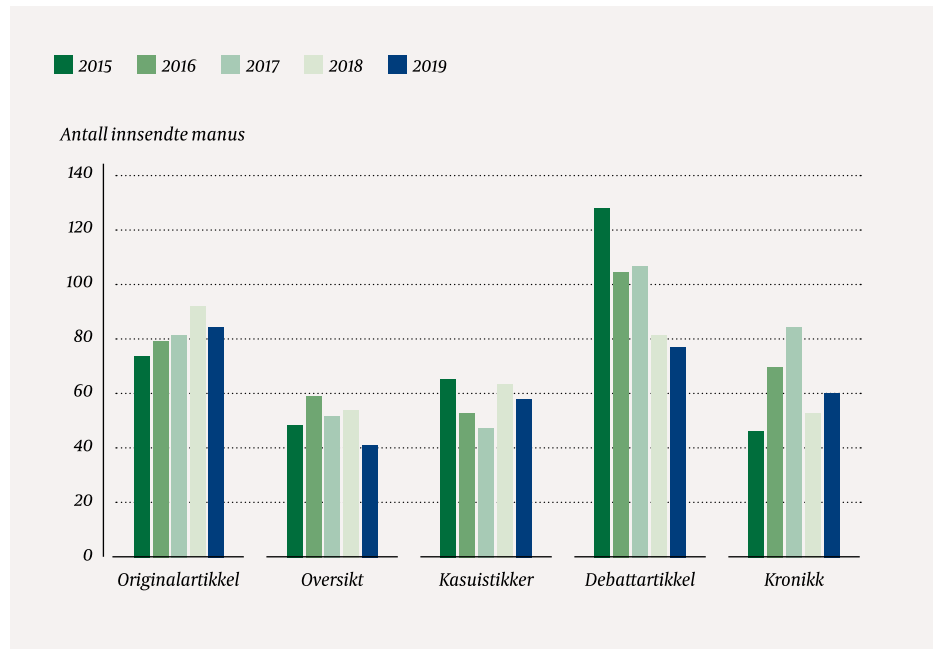
18 papirutgaver ble utgitt, med et opplag på 32 000 eksemplarer. Sammenlagt sidetall på papir for 2019 var 1 840, mot 2 016 i 2018.

Tidsskriftet publiserer en rekke ulike artikkeltyper. De vitenskapelige artiklene sendes inn av forfattere/forskere og gjennomgår ekstern fagvurdering før eventuell publisering. Debattstoffet er også skrevet eksternt og gjennomgår redaksjonell behandling (stort sett) uten fagfelle-vurdering. Vi publiserer i tillegg en del kortere nyhets-saker, intervjuer og andre saker som i hovedsak er produsert av Tidsskriftets medarbeidere.

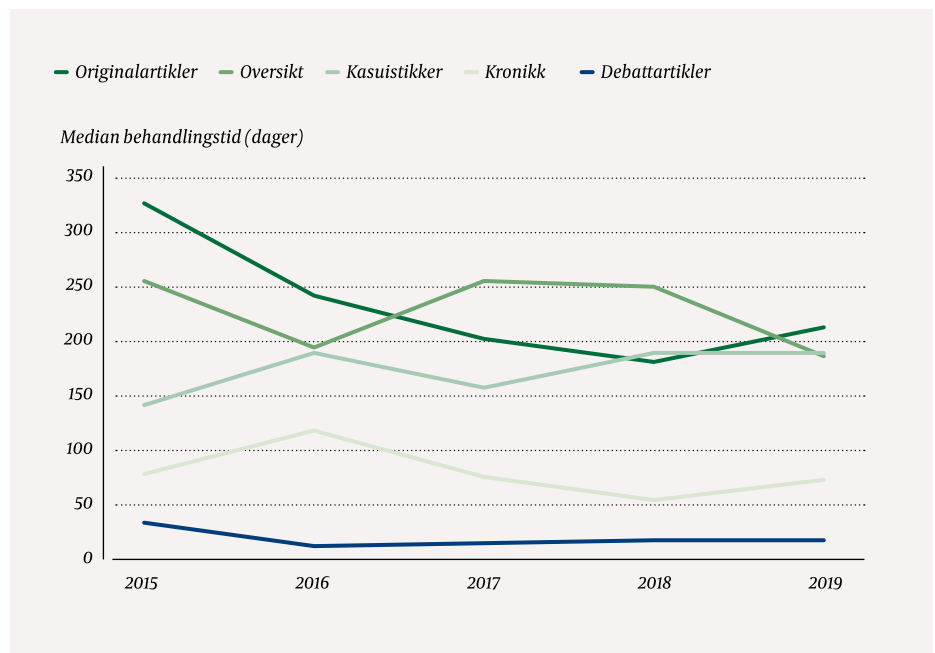
Frem mot 2015 så vi at antallet innsendte vitenskapelige artikler minket. I denne perioden økte behandlingstiden for de fleste av disse artikkeltypene, samtidig som godkjenningssandelen falt. I 2016 satte vi derfor i gang et målrettet arbeid for å styrke det vitenskapelige innholdet.

De siste årene har antallet innsendte og behandlede artikler vært relativt stabilt (figur 1). Dette er spesielt gledelig for de vitenskapelige artikkeltypene, der det ser ut til at vi har lyktes i å snu en negativ trend (se under). Når det gjelder debattartikler fortsetter det imidlertid med en svak nedgang fra 2018. Vi får fortsatt en rekke kommentarer på artiklene våre på Tidsskriftet.no, og en del av disse publiseres også i papirutgaven. Men i takt med at nettsiden får stadig mer trafikk, og kommentarer bør være umiddelbare og del av en levende debatt, publiserte vi fremdeles bare et utvalg av disse i papirutgaven i 2019.

I perioden frem til 2018 falt behandlingstiden for originalartikler fra 327 dager (median) i 2015 til 198 dager (median) i 2018. For 2019 ser det ut til at denne trenden har flatet ut (figur 2). I løpet av siste halvdel av året innførte vi imidlertid tiltak som har gjort prosessen frem til første tilbakemelding til

Figur 1 Innsendte manuskripter i perioden 2015-19.

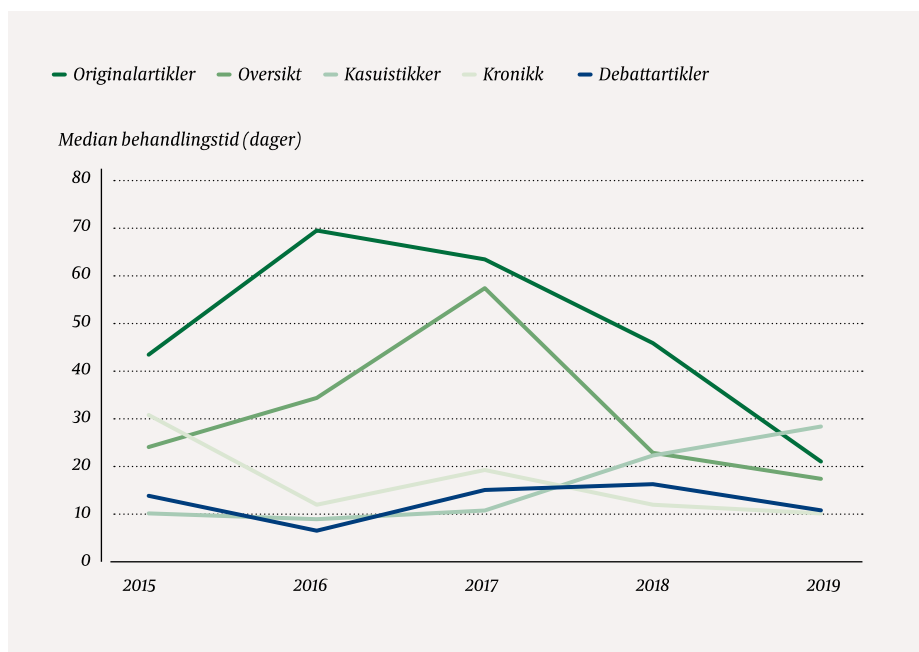

Figur 2 Behandlingstid for godkjente vitenskapelige artikler, kronikker og debattartikler i perioden 2015-19.

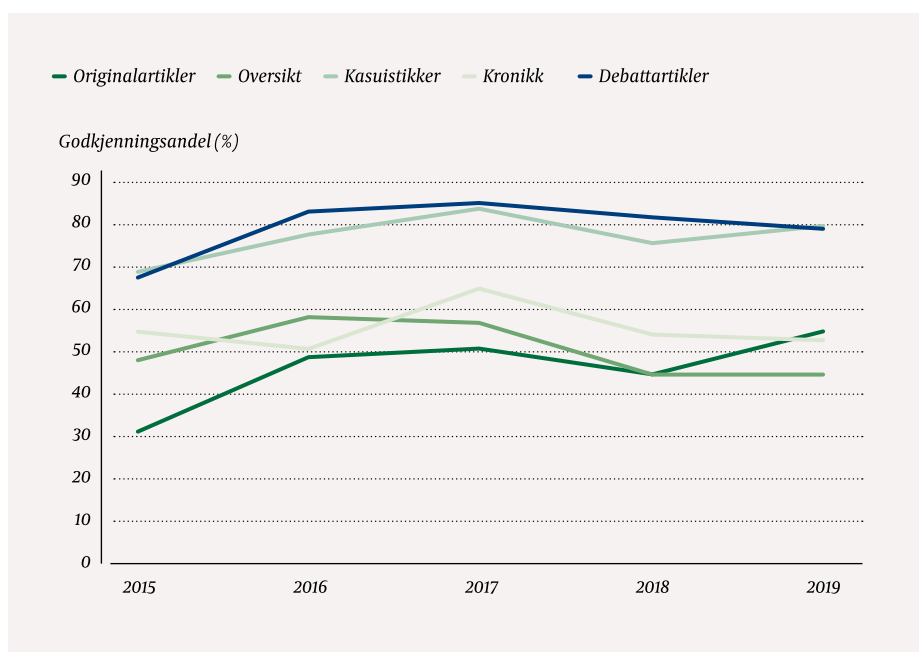
forfatterne enklere. Dette tiltaket forventer vi først å se effekten av i inneværende år. Vi vil også gå grundig igjennom resten av vår interne prosess, for å se om det er mulig å effektivisere denne ytterligere.

I 2019 har vi også lyktes i å ha relativt kort behandlingstid for manus som ender med å bli refusert (figur 3). Det har vært et viktig mål for oss at forfattere skal få beskjed så raskt som mulig hvis vi ser at vi ikke kommer til å gå videre med manuskriptet deres. Median behandlingstid for vitenskapelige manuskripter som ikke har blitt sendt til fagvurdering, har i 2019 vært mindre enn to uker (data ikke vist).

Lederartiklene våre skrives enten av redaksjonen eller av inviterte eksperter innen ulike felt. De sistnevnte omhandler enten et aktuelt tema eller kommenterer en vitenskapelig artikkel i samme nummer av Tidsskriftet. Gode lederartikler er viktige for alle vitenskapelige tidsskrifter. Vi bruker mye ressurser på å innhente og bearbeide disse. I 2019 publiserte vi til sammen 45 lederartikler med eksterne forfattere, mens antallet i perioden 2015–17 var omkring 30 i året.

Figur 3 Behandlingstid for refuserte vitenskapelige artikler, kronikker og debattartikler i perioden 2015–19.

Figur 4 Godkjenningsandel for vitenskapelige artikler, kronikker og debattartikler i perioden 2015–19.

Strategiske forhold, prosjekter og hovedsatsninger

Redaksjonell strategi

Norske forskere opplever et stadig større press om å publisere i internasjonale tidsskrifter samt å publisere i tidsskrifter som har åpen tilgang (open access). Våre strategiske hovedsatsninger i 2019 har vært å styrke vår posisjon som et medisinskvitenskapelig, fagfellevurdert tidsskrift som publiserer original vitenskap på norsk, samt å sørge for at Tidsskriftet holder tritt med den internasjonale utviklingen når det gjelder allmenn tilgang til og utnyttelse av forskningsfunn. Vårt hovedanliggende har vært å gjøre det så enkelt og attraktivt som mulig å publisere vitenskapelige artikler av høy kvalitet i Tidsskriftet.

Vi har identifisert flere trusler for denne delen av virksomheten. For det første tar vurderingsprosessene våre for lang tid. For det andre opplever forfatterne det som tungvint å måtte be om tillatelse for å depone artikler publisert hos oss i et vitenarkiv (for eksempel Cristin) – noe som er en forutsetning for at institusjonene skal få publikasjonspoeng for artiklene. For det tredje er det for oss, som for andre tidsskrifter, til tider vanskelig å få gode fagvurderere til de vitenskapelige manuskriptene. Fagvurdering (peer review) er arbeid som ikke honorerer og som forskere og klinikere ofte må bruke sin fritid på.

I løpet av 2019 har vi gjennomført tre hovedprosjekter for å bedre disse forholdene. Vi har effektivisert behandlingsprosedyrene i redaksjonen for å få vitenskapelige manuskripter fagfellevurdert og sendt tilbake til forfatter så raskt som mulig. I tillegg har vi innført et system for synliggjøring av forfattere (Orcid, se under), og planlegger noe tilsvarende for fagvurderere (Publons). Vi har også endret kopirettigheter og lisens på publiserte vitenskapelige artikler (Åpen tilgang, se under) og har planlagt et prosjekt som skal rekruttere nye fagvurderere til Tidsskriftet.

Åpen tilgang. Regjeringen har besluttet at all offentlig finansiert forskning skal publiseres med åpen tilgang innen 2024. Store finansio-

rer i mange land har sluttet seg til Plan S, som krever umiddelbar åpen tilgang til forskning finansiert fra og med 2021, med spesifiserte lisenskrav. Etter grundig faglig og juridisk utredning vil nå alle vitenskapelige artikler innsendt til Tidsskriftet etter 1.1.2020 publiseres under Creative Commons-lisensen CC BY-ND-4.0. Lisensen innebærer at forfatterne eier kopirettighetene, men andre kan kopiere, distribuere og spre artikkelen, også til kommersielle formål. For alle vitenskapelige artikler er dermed Tidsskriftet et åpen tilgang-tidsskrift, i tråd med kravene i Plan S.

Orcid. I løpet av høsten 2019 innførte Tidsskriftet bruk av systemet Orcid for sine forfattere. Systemet gir forfatterne en unik ID som peker til en egen samleside for publikasjoner. Tidsskriftet skal også innføre Publons, et tilsvarende system for fagvurderinger.

Tidsskriftet skal være relevant for alle norske leger, og dette bør gjenspeiles også i bidragsytene. Vi har de siste to årene arbeidet med å bedre kjønnsbalansen blant forfatterne ved bevisst å invitere flere kvinner til å skrive lederartikler. Tross betydelig innsats var andelen kvinnelige forfattere i denne sjangeren i 2019 kun 31 %.

Tidsskriftet har en viktig rolle i å fremme norsk som medisinsk fagspråk. I tillegg til Språkspalten er Tidsskriftet vert for Gruppe for norsk medisinsk fagspråk, der også Språkrådet deltar.

Kommersiell strategi

Tidsskriftet er en sterk merkevare med en unik posisjon blant norske leger. Annonseinntekter er hovedsakelig fra helseforetak og kommuner (stillingsannonser) og fra legemiddelprodusenter (produktannonser). Omfattende arbeid for å sikre fremtidige inntekter pågår kontinuerlig.

Legejobber.no er Tidsskriftets stillingsportal. Grensesnittet er basert på legers spesielle utdanningsløp og ivaretar viktige funksjoner både for jobbsøkende leger og de som

rekrutterer. Portalen ivaretar også Legeforeningens ønske om å sikre et nasjonalt legestillingsmarked, ettersom legene kontinuerlig får en komplett oversikt over ledige stillinger.

På bakgrunn av betydelig endrede forhold i legestillingsmarkedet videreutvikler vi Legejobber-konseptet. Pilotprosjektet *Legejobber 2020* ble vedtatt av sentralstyret i 2018 som et pilotprosjekt underlagt Tidsskriftet. Konseptet innebærer rådgivning for leger og rekruttering av leger til spesialist- og kommunehelsetjenesten samt utvikling av en digital plattform for enklere oversikt over vaktbytter og ledige vakter. Tjenesten er under utvikling og skal i stor grad være operativ ved utgangen av 2020. For Norsk medisinstudentforening (Nmf) er det utviklet og implementert en tjeneste med journalkort og medlemsbevis, *App.legejobber.no*.

Produktannonser. Vi tilbyr produktannonser rettet mot leger både på papir og nett. Vår prisstrategi tar utgangspunkt i at målgruppen er fast, samlet og definert og at vi når ut til dem kontinuerlig. Vårt prisnivå er derfor høyere enn ellers i mediemarkedet.

Legespesialister.no ble etablert høsten 2018 for å forbedre det digitale tilbudet for privatpraktiserende spesialister. Prosjektet ble startet i tett samarbeid med Praktiserende spesialisters landsforening (PSL). Målet er å lage en søkbar samleside der de fleste spesialistene er oppført, slik at både fastleger, sykehusleger og privatpersoner lett kan finne dem. I løpet av 2019 har vi økt antall oppførte spesialister til 1 770. Trafikken øker langsomt, men sikkert. Foreløpig bruker Tidsskriftet lite tid og kostnader på Legespesialister.no, men vi vurderer ulike tiltak for å øke inntektene etter hvert.

Miljøstrategi

Bærekraft er en sentral del av Tidsskriftets strategi. Trykkeriet vi bruker, er sertifisert i tråd med kravene til miljømerket Svanen og oppfyller nordisk miljømerkings krav til blant annet papirkvalitet, bruk av kjemikalier, løsemidler og fargestoffer. Tidsskriftet trykkes på papir sertifisert av FSC (Forest Stewardship Council – Forests For All Forever) og PEFC (Programme for the Endorsement of Forest Certification). Eventuelle bilag blir pakket i 100 % biologisk nedbrytbar biofilm, som skal sorteres som matavfall. Produksjon, trykking, adressering, pakking og distribusjon gjøres av leverandører som ligger i kort avstand til hverandre i Norge. Tidsskriftet sampakkes dessuten med andre utgivelser fra Fagpressen. Mer effektiv pakking og korte avstander er mindre belastende for miljøet.

Tidsskriftet.no drives på servere i Strasburg-datasenteret til OVH Cloud, som ligger i verdenstoppen innen energieffektiv serverdrift, med en såkalt *power usage effectiveness* (PUE) på 1,09.

Miljøhensyn, inkludert valg av transport, tas alltid med i vurderingen ved planlegging av egne møter og arrangementer og ved deltagelse på andres. På våre arrangementer blir det servert miljøvennlig mat, i tråd med anbefalinger fra Stiftelsen Miljøfyrtårn (gjennom konseptene Grønne konferanser og Grønne arrangementer).

Samarbeid med sekretariatet

Tidsskriftets redaksjon er lokalisert sammen med de øvrige deler av Legeforeningens sekretariat. Redaksjonen samarbeider regelmessig med:

- Økonomiavdelingen om regnskap, budsjett, fakturering, kommersiell videreutvikling osv.
- HR om ansettelser, arbeidsmiljø, sykefraværsoppfølging osv.
- Jus- og arbeidslivsavdelingen om avtaleinngåelser med leverandører, osv.

Tidsskriftet er representert i ulike sekretariatsovergripende prosjekter, for eksempel arbeidet med ombyggingen av Legenes hus, etablering av det nye kurs- og konferansetilbudet og arbeid med GDPR (personvernforordningen).

I 2019 har markedsseksjonen ledet studentsatsingen på vegne av sekretariatet. Tidsskriftet har også vært representert i både styringsgruppen og prosjektgruppen og har deltatt i omfattende operativt arbeid tilknyttet satsingen.

Redaksjonskomiteen

Tidsskriftets redaksjonskomité ble i 2019 ledet av Mette Brekke og besto ved inngangen av året av Erik Magnus Berntsen, Anne Høye, Ane Brandtzæg Næss, Torben Wisborg, Cathrine Ebbing og Kashif Faiz. I løpet av året har Kashif Faiz, Anne Høye og Erik Magnus Berntsen fratrådt, og Jeanette Solheimslid Bjørke-Bertheussen og Stian Wendelborg har tiltrådt. Redaksjonskomiteen avholdt i 2019 fire møter med sjefredaktøren og representanter for redaksjonen. I tillegg arrangerte komiteen et godt besøkt åpent møte for fagmiljøene på St. Olavs hospital i september 2019 med temaet Plan S.

Blant faste diskusjonssaker var manusbehandlingstid, strategi for Tidsskriftet, internasjonalt samarbeid, Tidsskriftets økonomi, tiltak for å få flere originalartikler samt det faste punktet «innspill fra fagmiljøene». Redaksjonskomiteen har også fagvurdert Tidsskriftets frittstående lederartikler og kommet med innspill til temaer og skribenter.

Økonomiske forhold

Til tross for betydelig nedgang i mediebransjen for øvrig klarer Tidsskriftet å holde inntektene oppe. Fordi markedet er labilt, er vi imidlertid forsiktige ved estimering av budsjetterte inntekter. Vår hovedmålgruppe, legemiddelfirmaer i Norge, er smal. Dersom nyvinninger og produktlanseringer uteblir, vil det kunne gi store utslag i Tidsskriftets inntekter.

2019 ble likevel et positivt år for Tidsskriftet. Godt markedsarbeid og økt trafikk på nett med påfølgende justeringer av prismodellen gjorde at vi begrenset inntektsfallet på papir, økte inntekter på nett og fikk et solid resultat. Salget av annonser ble 3,3 millioner kroner over budsjett og endte på 23,1 millioner kroner, en halv million kroner over salget i 2018. Totalinntektene for 2019 endte på 24,7 millioner, en halv million kroner over 2018-inntektene.

Sammenlignet med 2018 falt produksjonskostnadene noe, mens personalkostnadene steg noe. Som i 2018 endte postene «Andre kostnader» og «Av- og nedskrivninger» omtrent 2 millioner over budsjett. Som i 2018 skyldes dette i hovedsak at utgifter fra den tidligere omtalte utvidelsen av Legejobber.no sitt forretningskonsept er ført her.

Tidsskriftets synlighet

I 2019 var Tidsskrift for Den norske legeforening sitert 472 ganger i norske medier. Det er en liten nedgang fra 2018, da Tidsskriftet hadde 500 siteringer. Vi arbeider ut mot andre generelle medier på flere måter: ved samarbeid med andre redaksjoner (samlisninger o.l.), ved tips direkte til aktuelle medier, ved generelle pressemeldinger og ved aktivitet på sosiale medier.

Lesetall

Tidsskriftet har gjennom årene opparbeidet seg en solid posisjon på nett som i 2019 ble ytterligere styrket. Tidsskriftet.no oppnådde i løpet av 2019 9,458 millioner sidevisninger, en vekst på 29 % prosent sammenlignet med 2018.

På listen over de største norske fagmediene på nett var Tidsskriftet i 2019 på 7. plass, en langt sterkere posisjon enn papiropplaget på 32 000 skulle tilsi (for å komme på 7. plass på papiropplagslisten må man til sammenligning opp i et opplag på 140 000).

78,5 % av brukerne som besøker Tidsskriftet.no, kommer fra Google-søk, opp fra 74,5 % i 2018. Endringen speiler en generell trend på internett, at brukerne søker på Google i stedet for å gå direkte til et nettsted. I tillegg har Tidsskriftet gjort en rekke tilpasninger for å optimalisere vår plassering på Google. Betydningen av dette understrekes av at

antall lesere som taster inn *tidsskriftet.no* i nettlesefeltet, fortsetter å falle, fra 13,6 % i 2017 via 11,56 % i 2018 og til 7,9 % i 2019.

Trafikk fra Facebook utgjorde 9,1 % av den totale trafikken på Tidsskriftet, en oppgang fra på 8,1 % i 2018.

Hver besøkende leser i snitt 1,4 artikler, det samme som i 2017 og 2018.

I 2018 fikk våre fire viktigste typer vitenskapelige artikler (originalartikkel, oversiktsartikkel, klinisk oversikt og Noe å lære av) 27 % av totaltrafikken. Dette er en vekst fra 24 % i 2018.

Stadig flere leser Tidsskriftet på mobil. I 2018 var dette for første gang over halvparten av brukerne, 51,3 %. Tallene for 2019 viser en ny vekst. Nå leses bare 34 % av artiklene på stor skjerm, 58,2 % på mobil og 7,7 % på nettbrett. I 2018 klikket nesten 44 000 brukere av Pubmed på en artikkel i Tidsskriftet. Dette økte til nesten 58 000 i 2019.

For å sikre at vi når ut til den aller viktigste målgruppen vår – norske leger – sender Tidsskriftet ut et ukentlig nyhetsbrev. Totalt har vi sendt ut 48 nyhetsbrev i 2019 til to grupper: Legeforeningens medlemmer (34 298 mottagere) og andre som eksplisitt har bedt om nyhetsbrev (2 699 mottagere). I gjennomsnitt åpner rundt 13 000 personer nyhetsbrevene hver uke.

Kommunikasjonsmessige forhold

Forfattere

I 2019 behandlet redaksjonen til sammen omtrent 400 manuskripter fra til sammen 1 116 eksterne forfattere (da er flere mindre artikkeltyper ikke medregnet). 44 % av disse var kvinner. Om man deler antall forfattere på antall leger for hvert fylke, var leger i Oslo høyest representert (8 %), fulgt av Troms (6 %) og Trøndelag og Hordaland (begge 5 %). Nordland, Sogn og Fjordane, Oppland, Møre og Romsdal, Hedmark og Vest-Agder var lavest representert (0,9–1,2 %). De øvrige fylkene fordelte seg jevnt mellom 3,5 % og 1,5 %.

Utadrettet virksomhet er viktig for å tiltrekke nye forfattere. Tidsskriftets publiseringskurs, som arrangeres i samarbeid med *Annals of Internal Medicine*, *Frontier Science Norden*, Universitetet i Oslo og Oslo universitetssykehus, ble i 2019 avholdt i Oslo 13.–14. mai og var også denne gang fulltegnet. Videre har vi i 2019 blant annet deltatt med foredrag/undervisning på Allmennlegeforeningens Geilo-kurs, Allmennmedisinsk forskerskole, NHO-akademiet, Norsk sakprosa festival, Radiologisk høstmøte, Ortopedisk høstmøte, Europeisk folkehelsekongress, Schizofrenidagene i Stavanger, Legeforeningens lederkonferanse og Forskningsrådets forskningsdager. Vi var også til stede ved landets fire fakulteter samt ved flere utenlandske læresteder for å introdusere Tidsskriftet for nye studenter.

Lesere

Tidsskriftet gjennomfører annethvert år en nettbasert leserundersøkelse. Forrige leserundersøkelse ble gjort i desember 2018 (se Redaksjonell årsrapport for 2018). Ny undersøkelse planlegges i 2020. Se for øvrig eget punkt om synlighet.

Fagvurderere

Tidsskriftet har 179 faglige medarbeidere som benyttes ved behov for råd, kommentarer og vurderinger, deriblant fagfelle-vurdering av vitenskapelige manuskripter. I tillegg

legg spør vi en rekke andre personer om å fagfelle-vurdere manuskripter for oss. Til sammen 274 fagvurderere bidro til kvalitets-sikringen av Tidsskriftets manuskripter i 2019.

Vi jobber aktivt med å sikre en god fordeling av kjønn, alder, fagområde og geografisk tilhørighet blant alle bidragsytere. Listen over faglige medarbeidere blir omfattende revidert hvert fjerde år, sist i 2017/18, hvor det ble innført åremål og en øvre aldersgrense på 75 år. Nytt for året er at vi har innført det vi kaller fagvurdererredaktører. Det innebærer at to dedikerte redaktører inviterer fagvurderere for alle manuskripter, i stedet for at hver enkelt redaktør gjør dette. Vi tror at vi med dette kan opparbeide oss en bedre oversikt over fagmiljøene. Det er også innledet et arbeid med å analysere fordeling på fagområde, alder, kjønn og arbeidssted blant alle som fagfelle-vurderer manuskripter.

Tidsskriftets møte for faglige medarbeidere ble avholdt i Trondheim 20.–21. mars 2019. Temaet for møtet var Plan S, belyst gjennom foredrag av Bjørn Gustafsson, dekan ved Fakultet for medisin og helse, NTNU, Hanne Monclair, seniorrådgiver i Kunnskapsdepartementet og

Jan Frich, direktør for medisin- og helsefag ved Helse Sør-Øst. Det ble delt ut priser for beste kliniske oversiktsartikkel publisert i 2018 og årets fagvurderer 2018. Antall deltakere var om lag 100, hovedsakelig faglige medarbeidere.

Forskning i Tidsskriftet

Det har vært et uttalt mål å bidra til forskning på vitenskapelig publisering. I 2018 startet vi et forskningsprosjekt for å kartlegge leseforståelse av fagartikler på engelsk versus norsk blant norske allmennleger. Tidsskriftet stilte på Primærmedisinsk uke 22.–26. oktober 2018 og rekrutterte et drøyt hundretalls leger til en dobbeltblindet studie med dette formål. Resultatene ble bearbeidet 2019 og blir publisert i 2020.

Internasjonalt engasjement

- I 2019 var Tidsskriftet representert på møter og kongresser blant annet i regi av Council of Science Editors (Columbus, USA, 4.–7. mai), Rave Publishing Conference (London, England 9. oktober), Shaping the Future of Print (Brüssel 1. februar) med innlegg, Nordterm (København 11.–14. juni), Committee on Publication Ethics (COPE) European Seminar (Leiden, 23. september), samt ulike COPE-webinarer i løpet av året.
- Sjefredaktøren er medlem av World Association of Medical Editors, Council of Science Editors og European Association of Science Editors.
- Vi hadde i 2019 Dina Terboven fra *Deutsches Ärzteblatt* (det tyske legetidsskriftet) som hospitant i vår redaksjon i fire uker.
- Digitalsjef har publisert en artikkel på Scholarly Kitchen, den populære bloggen om vitenskapelig publisering drevet av amerikanske Society of Scholarly Publishing.
- Assisterende sjefredaktør hospiterte tre uker i The Canadian Medical Association Journal (CMAJ).

Avslutning

De strategiske hovedsatsingene i 2019 har vært å styrke posisjonen som et medisinskvitenskapelig, fagfellevurdert tidsskrift samt å sørge for at Tidsskriftet holder tritt med den internasjonale utviklingen når det gjelder allmenn tilgang til forskning. I løpet av 2019 har vi gjennomført tre hovedprosjekter i tråd med dette. Vi har effektivisert behandlingsprosedyrene i redaksjonen. Vi har innført et system for synliggjøring av forfattere (Orcid), planlegger noe tilsvarende for fagvurderere (Publons) og vi har tilrettelagt for at Tidsskriftet fra og med årsskiftet 2019/2020 skal bli et åpen tilgang-tidsskrift (open access) i tråd med kravene i Plan S.

Tidsskriftet hadde i 2019, som i 2018, betydelig vekst i nettrafikken og et stabilt artikkeltilfang. Den tidligere nedgangen i antallet tilsendte vitenskapelige artikler har snudd. Behandlingstiden for en del manuskripttyper har falt ytterligere sammenlignet med tidligere år, mens det for andre manuskripttyper har vært en utflating. Det er igangsatt tiltak for å forkorte behandlingstiden også for disse.

Økonomisk har 2019 vært et godt år for Tidsskriftet. Vi begrenset inntektsfallet på papir, økte inntekter på nett og fikk et solid resultat på inntektssiden. Produksjonsrutinene våre har blitt noe omlagt også i 2019. Sammenlignet med 2018 falt produksjonskostnadene noe, mens personalkostnadene steg noe. Bruken av legespesialister.no økte i 2019, på tross av liten markedsinnsats med dette, og videreutviklingen av tjenester tilknyttet legejobber.no har fortsatt. Vi tar sikte på å lansere flere nye tjenester tilknyttet legejobber.no i 2020.

Tidsskriftets siteringsfrekvens i generelle norske medier har falt noe sammenlignet med 2018. En utfordring for 2020 er å øke denne.

Sak 7

Nytt utvalg for menneskerettigheter

Til landsstyret

Deres ref.:

Vår ref: SAK2019013065

Dato: 19-03-2020

Nytt utvalg for menneskerettigheter

Etter forslag fra sentralstyret vedtok landsstyret i mai 2019 å opprette et menneskerettighetsutvalg. Sentralstyret ble bedt om å oppnevne et interimsstyre på seks medlemmer for perioden 1. september 2019 til 1. september 2020 etter innspill fra organisasjonsleddene. Styret skulle konstituere seg selv. I samråd med sentralstyret skulle utvalget fremme en sak til førstkommende ordinære landsstyre om den videre innretningen av utvalget, herunder mandat, funksjon, valgeregler og budsjett.

Forslag til nytt utvalg for menneskerettigheter har vært til høring i hele organisasjonen. Ved fristens utløp var det sendt inn 11 høringssvar fra disse foreningsleddene:

Allmennlegeforeningen

Norsk forening for allmennmedisin

Norsk overlegeforening

Leger i vitenskapelige stillinger

Praktiserende spesialisters forening

Norsk samfunnsmedisinsk forening

Norsk psykiatrisk forening

Eldre legers forening

Norsk medisinstudentforening

Hedmark legeforening

Oslo legeforening

Alle høringssvarene støtter opprettelsen av et utvalg menneskerettigheter. Norsk forening for psykiatri understreker behovet for at psykiatrien er representert i utvalget. Eldre legers forening har forslag på representant til utvalget. Forslag på medlemmer vil bli innhentet etter landsstyrets behandling. Norsk forening for samfunnsmedisin påpeker behovet for at utvalget inkluderer behovet for helsetjeneste for personer med funksjonshemming i sitt arbeid for sårbare grupper. Allmennlegeforeningen (Af), Leger i vitenskapelige stillinger (Lvs) og Norsk medisinstudentforening (Nmf) har kommentarer til sammensetning og mandat.

Lvs mener at punkt 1 i mandatet ikke bør begrense seg til helsepersonell som blir forfulgt grunnet sitt engasjement for menneskerettigheter. De skriver at dette vil kunne ekskludere saker der

helsepersonell blir forfulgt grunnet engasjement for eksempel ved menneskeskapte naturkatastrofer, eller som forfølges grunnet religion eller etnisitet. Punkt 1 foreslås derfor endret til:

1. leger og annet medisinsk personell som hindres i å utøve sin virksomhet på grunn av sitt engasjement for menneskerettigheter eller som gjennom trakassering/forfølgelse forhindres å utøve sitt yrke.

Sentralstyret mener tillegget «eller som gjennom trakassering/forfølgelse forhindres å utøve sitt yrke» er unødvendig.

Artikkel 2 i Verdenserklæringen for menneskerettigheter omfatter både kjønn og etnisitet som Lvs nevner som eksempler.

Artikkel 2

Enhver har krav på alle de rettigheter som er nevnt i denne erklæring, uten forskjell av noen art, f. eks. på grunn av rase, farge, kjønn, språk, religion, politisk eller annen oppfatning, nasjonal eller sosial opprinnelse, eiendom, fødsel eller annet forhold. Det skal heller ikke gjøres noen forskjell på grunn av den politiske, rettslige eller internasjonale stilling som innehas av det land eller det område en person hører til, enten landet er uavhengig, står under tilsyn, er ikke-selvstyrende eller på annen måte har begrenset suverenitet.

Kjønn og etnisitet er også ivaretatt i egne FN-konvensjoner. FN-konvensjon mot rasediskriminering og FNs konvensjon om å avskaffe alle former for diskriminering mot kvinner.

Lvs nevner også engasjement for menneskeskapte katastrofer. Et slik engasjement kan ta mange former, men ofte vil det her være snakk om retten til å organisere seg eller ytre seg, og den retten ivaretas av artikkel 19 i Verdenserklæringen.

Artikkel 19

Enhver har rett til menings- og ytringsfrihet. Denne rett omfatter frihet til å hevde meninger uten innblanding og til å søke, motta og meddele opplysninger og ideer gjennom ethvert meddelelsesmiddel og uten hensyn til landegrensar.

FN-konvensjonen om sivile og politiske rettigheter sikrer også aktivister ytringsfrihet, demonstrasjonsfrihet og retten til å organisere seg for å fremme sine synspunkter for eksempel ved menneskeskapte katastrofer. Dessuten kan det være mange grunner til at noen føler seg trakassert eller forfulgt. Det kan være utfordrende for utvalget å måtte gå inn i saker der helsepersonell føler seg trakassert eller forfulgt der dette ikke er direkte relatert til menneskerettigheter. Sentralstyret mener at det er menneskerettighetene slik de kommer til uttrykk i internasjonale konvensjoner og deklarasjoner som må danne grunnlag for utvalgets arbeid. Som vi har vist i de to eksemplene ovenfor, vil arbeid for menneskerettigheter gi utvalget et godt grunnlag til å engasjere seg bredt om nødvendig.

Norsk medisinstudentforening påpeker studentenes engasjement for menneskerettigheter og at de kan være en ressurs for utvalget. Nmf stiller også spørsmål om utvalgets kapasitet til å avdekke menneskerettighetsbrudd. Tidligere utvalg har i slike tilfeller lent seg på henvendelser fra Amnesty Internasjonal, Verdens legeforening og nasjonale legeforeninger, for eksempel den tyrkiske legeforening. Utvalget vil, som Nmf påpeker, sannsynligvis ikke selv ha kapasitet til å avdekke menneskerettighetsbrudd. Sentralstyret foreslår derfor å erstatte "avdekke" med "følge opp".

Nmf tar også opp den økende volden mot leger i krig og andre voldelige situasjoner og mener dette bør reflekteres i mandatet. Sentralstyret mener at punktet "leger og annet medisinsk personell som hindres i å utøve sin virksomhet" åpner for å ta opp slike saker. I tillegg er dette noe Legeforeningen har jobbet aktivt for gjennom Verdens legeforening. Blant annet vedtok WMA i 2011 etter forslag fra Legeforeningen "Statement on the Protection and Integrity of Medical Personnel in Armed Conflicts and other Situations of Violence". Vold mot leger i krig og andre voldelige situasjoner er et område der det er nødvendig med internasjonalt samarbeid.

Norsk forening for allmennmedisin mener målsettingen må begrenses til å gjelde helsevesenet og viser til målsettingen om at utvalget generelt skal forebygge og avdekke menneskerettighetsbrudd. De mener dette er svært omfattende og må være utenfor dette utvalgets mandat og foreslår at kulepunktet endres. Mandatet, som er overordnet målsettingene, begrenser utvalgets virkeområde til helse og legevirksomhet. Sentralstyret mener derfor at det er gitt i mandatet at det er menneskerettighetsbrudd innenfor medisinsk virksomhet utvalget skal arbeide med.

Lvs foreslår også at det opprettes et eget utvalg for klima og helse. Da dette ikke var en del av høringsgrunnlaget, er dette ikke kommentert i saksframlegget.

Sentralstyret behandlet saken i møte 18. mars 2020 og fremmer følgende forslag til vedtak:

Forslag til vedtak

Med endringen foreslått ovenfor foreslår sentralstyret at det opprettes et utvalg for menneskerettigheter med følgende mandat, valgeregler, sammensetning og budsjett.

Mandat

Utvalget skal arbeide med menneskerettigheter, særlig knyttet til helse og legevirksomhet.

Målsetting er å

- forebygge og følge opp menneskerettighetsbrudd
- øke forståelsen for sammenhengen mellom helse og menneskerettigheter

Spesielle målgrupper er

- leger og annet medisinsk personell som hindres i å utøve sin virksomhet eller som trakasseres/forfølges på grunn av sitt engasjement for menneskerettigheter
- leger og annet medisinsk personell som medvirker til eller samarbeider med personer, organisasjoner eller regimer som krenker menneskerettighetene

Utvalget skal blant annet

- formidle informasjon til leger, annet helsefaglig personell og allmennheten om forholdet mellom menneskerettigheter og medisinsk virksomhet
- fremme forståelse for alles rett til grunnleggende helsetjeneste, med spesiell vekt på sårbare grupper
- initiere saker til sentralstyret
- gi uttalelser til saker forelagt av Den norske legeforening

- gjennom Legeforeningen bidra overfor norske myndigheter i saker som gjelder menneskerettigheter
- gi aktiv støtte til leger og annet helsefaglig personell som utsettes for menneskerettighetsbrudd eller som hindres i å utøve sin profesjonelle virksomhet. Slik støtte kan gis i form av uttalelser og/eller oppsøkende virksomhet til de steder hvor slike krenkelser foregår
- påpeke og forhindre medvirkning i tortur eller andre menneskerettighetsbrudd utført av leger eller annet medisinsk personell
- samarbeide med tilsvarende organisasjoner i Norge, og delta i relevante fora

Valgeregler for og sammensetning av et utvalg for menneskerettigheter

Interimsstyret foreslår et menneskerettighetsutvalg som består av en leder og fem medlemmer. Seks medlemmer er en hensiktsmessig størrelse for å dekke de områdene innenfor helse der det kan være fare for at menneskerettighetene brytes. I tillegg oppnevnes det tre varamedlemmer i nummerert rekkefølge. Varamedlemmene innkalles ved varig fravær. Utvalget oppnevnes av sentralstyret for en periode på to år. Utvalget er rådgivende for sentralstyret.

Sentralstyret følger interimsstyrets forslag om å åpne for at interesserte medlemmer selv kan melde seg direkte til å være med i utvalget i tillegg til at foreningsleddene blir invitert til å foreslå medlemmer. Det viktig at medlemmene i et slikt utvalg er opptatt av menneskerettigheter og sentralstyret får på denne måten et bredere utvalg å velge fra.

Utvalget bør gjenspeile de fagområder/spesialiteter som representerer pasienter eller personer som erfaringsmessig kan være mest utsatt for brudd på menneskerettighetene både nasjonalt og internasjonalt. Man bør tilstrebe variert bakgrunn fra klinikk, forvaltning og forskning

Budsjett

Interimsstyret foreslår at utvalget har to fysiske møter i semesteret og videomøter ca. én gang per måned eller etter behov. Ett av møtene kan holdes som arbeidsmøte fra lunsj til lunsj med overnatting. På grunnlag av erfaringene fra møtene i interimsstyret vil kostnadene for fire fysiske møter beløpe seg til kr 100 000 – 120 000 per år.

Med hilsen

Den norske legeforenings sentralstyre etter fullmakt

Geir Riise
generalsekretær

Kari Jussie Lønning
fagdirektør

Sak 8

Den norske legeforenings rettshjelpsordning

for leger

- forslag til vedtektsendringer

Til landsstyret

Dato: 7. mai 2020

Sak 8 - Den norske legeforenings rettshjelpsordning for leger - forslag til vedtektsendringer

Innledning

Det foreslås med dette å revidere Rettshjelpsordningens vedtekter.

Rettshjelpsordningen ble opprettet av landsstyret 7. oktober 1994, med virkning fra 1. januar 1995. Vedtektene for Rettshjelpsordning for leger er fastsatt av landsstyret, jf. vedtektene § 1-3 tredje avsnitt. Vedtektene ble sist endret av landsstyret i 2018.

Formålet med ordningen er å bidra til legers rettssikkerhet under yrkesutøvelsen som lege. Rettshjelpsordningen forvaltes av Rettshjelpsutvalget og sentralstyret. Utvalget består som hovedregel av én representant fra hver av syv yrkesforeningene samt én fra Norsk medisinstudentforening.

Legeforeningen tilbyr to former for juridisk bistand. Hovedformen er bistand fra Legeforeningens sekretariat. Den andre formen er økonomisk støtte til ekstern juridisk bistand fra Rettshjelpsordningen. Det er sistnevnte ordning som reguleres av vedtektene.

Rettshjelpsutvalget og sekretariatet vurderer fortløpende behovet for vedtektsendringer. På Rettshjelpsutvalgets arbeidsmøte i september 2019 konkluderte Utvalget, i samråd med sekretariatet, med at vedtektene bør revideres.

Endringsforslagene ble presentert for sentralstyret, som 6. desember 2019 vedtok å sende forslagene på høring til yrkesforeningene, lokalforeningene og Norsk medisinstudentforening med høringsfrist 12. mars 2020. Det innkom fire høringssvar. Sekretariatet justerte vedtektsendringsforslagene noe og presenterte ny innstilling for sentralstyret.

Saken ble behandlet av sentralstyret i møte 1. april 2020.

Sentralstyret vurderer høringssvarene som generelt positive. Noen detaljer er foreslått endret og ved to tilfelle har sentralstyret sluttet seg til endringsforslagene. I øvrige tilfeller har sentralstyret foreslått å beholde opprinnelig versjon. Samlet sett er det fortsatt tale om mindre justeringer av ordningen og endringene er i liten grad kontroversielle. Den viktigste materielle endringen er at yrkesskade innlemmes i ordningen. Dette tilsier at det vil være forsvarlig å fremlegge saken for landsstyret tross de noe begrensede mulighetene for debatt som elektronisk avvikling gir.

Sentralstyret fattet 1. april 2020 følgende vedtak:

"Sentralstyret innstiller overfor landsstyret på at forslagene til vedtektsendringer for Den norske legeforenings rettshjelpsordning vedtas."

Nærmere om forslag til vedtektsendringer

Endringsforslagene innebærer ingen store materielle endringer, dog innebærer forslagene noen prinsipielle endringer. Endringsforslagene i seg selv vil ikke medføre vesentlige kostnadsøkninger. Det vises til at Utvalget er forutsatt å praktisere skjønnsbestemmelsen og dermed kan påvirke utgiftene i ordningen.

Endringsforslagene går i hovedsak ut på å:

1. presisere at medlemmet ikke har et ubetinget krav på støtte (§ 1-4)
2. regelfeste allerede innarbeidede rutiner for saksforberedelse og møteledelse (§ 3-4)
3. endre vedtektene slik at de for fremtiden harmonerer med nordisk samarbeidsavtale (§ 4-3)
4. utvide dekningsområdet for Rettshjelpsordningen ved å
 - a. innta en sikkerhetsventil i saker som omhandler godkjenning av lisens, autorisasjon eller spesialistgodkjenning (§ 5-1 nr. 2)
 - b. innta en snever åpning for dekning i saker i næringsforhold ved de rene sviks- og bedrageritilfeller (§ 5-1 nr. 6)
 - c. åpne for dekning i enkelte typer erstatningssaker, herunder særlig yrkesskadesaker (§ 5-1 nr. 9)
5. åpne for at sekretariatet kan kreve at medlemmet søker å redusere advokatsalær før dekning gis. I tillegg foreslås det en mulighet for at Utvalgsleder og sekretær i fellesskap har fullmakt til å beslutte bevilgning i enkelte forlikssituasjoner. (§ 5-4)
6. åpne for at Utvalgssekretæren i omfattende saker kan bevilge et mindre beløp til advokatbistand til utforming av søknad til Rettshjelpsutvalget (§ 6-4)
7. presisere at Rettshjelpsutvalget kan fatte nytt vedtak av eget tiltak der det fremkommer nye opplysninger (§ 6-7).

Forslagene til endringer presenteres i det følgende. Først beskrives endringen som ønskes, deretter dagens ordlyd. Så begrunnes endringsforslaget før forslag til ny ordlyd presenteres. Under hvert enkelt "forslag til ny ordlyd" er selve endringsforslagene for ordens skyld markert med **uthevet skrift**. Deretter fremkommer høringssvarene og vurderingene som er gjort og evt. endret forslag. Helt til slutt er samtlige endringsforslag listet opp for oversiktens skyld.

Forslag til endringer i kapittel 1 – Innledende bestemmelser

§ 1-4 Legeforeningens tilbud om juridisk bistand

Det foreslås å presisere at medlemmet ikke har et ubetinget krav på støtte.

Bestemmelsen lyder i dag:

"Legeforeningen tilbyr to former for juridisk bistand. Hovedformen er bistand fra Legeforeningens sekretariat. Den andre formen er økonomisk støtte til ekstern juridisk bistand fra Rettshjelpsordningen. Det er sistnevnte ordning som reguleres av vedtektene.

Rettshjelpsordningen supplerer og utvider den bistand som medlemmene kan få fra Legeforeningens sekretariat. Rettshjelpsordningen kan yte bistand der sekretariatets kapasitet, kompetanse eller andre forhold (foreningens omdømme, habilitet etc.) tilsier bistand av advokater utenfor sekretariatet.

Dersom en sak vurderes slik at ekstern juridisk bistand er nødvendig, kan Rettshjelpsutvalget fatte vedtak om økonomisk støtte innenfor en fastsatt ramme til juridisk bistand.

Rettshjelpsordningen er ikke en forsikringsordning som gir medlemmene ubetinget krav om

en bestemt bistand, men er basert på konkrete vedtak av Rettshjelputvalget eller av Sentralstyret vurdert i forhold til Rettshjelpsordningens vedtekter og Legeforeningens økonomi."

Det foreslås å klargjøre at medlemmet ikke har *krav* på bistand etter Rettshjelpsordningen. Vedtektene innebærer ikke at medlemmet har noe ubetinget krav på støtte, og at det ligger til Rettshjelpsutvalget å avgjøre om støtte skal gis. Klagemuligheten er begrenset, og den foreslås ikke endret.

Bakgrunnen for forslaget om å klargjøre at støtte ikke er noe et medlem har krav på, er blant annet spørsmål hvor medlemmet ved hjelp av advokat saksøkte Legeforeningen for manglende innvilgelse av støtte, uten å nå frem. Det foreslås derfor at bestemmelsen presiseres for å utelate enhver tvil om at medlemmet ikke har *krav* på bistand, uten at forslaget likevel medfører noen realitetsendringer.

Forslag til ny ordlyd:

"Legeforeningen tilbyr to former for juridisk bistand. Hovedformen er bistand fra Legeforeningens sekretariat. Den andre formen er økonomisk støtte til ekstern juridisk bistand fra Rettshjelpsordningen. Det er sistnevnte ordning som reguleres av vedtektene.

Rettshjelpsordningen supplerer og utvider den bistand som medlemmene kan få fra Legeforeningens sekretariat. Rettshjelpsordningen kan yte bistand der sekretariatets kapasitet, kompetanse eller andre forhold (foreningens omdømme, habilitet etc.) tilsier bistand av advokater utenfor sekretariatet.

Dersom en sak vurderes slik at ekstern juridisk bistand er nødvendig, kan Rettshjelputvalget fatte vedtak om økonomisk støtte innenfor en fastsatt ramme til juridisk bistand.

*Rettshjelpsordningen er ikke en forsikringsordning som **gir medlemmene krav på støtte**, men **hvor eventuell støtte** er basert på konkrete vedtak av **Rettshjelpsutvalget** eller av Sentralstyret. **En søknad om støtte vurderes opp mot** Rettshjelpsordningens vedtekter og **praksis samt** Legeforeningens økonomi."*

Høringsinstansenes syn:

Overlegeforeningen (Of), Allmennlegeforeningen (AF) og Sør-Trøndelag legeforening støtter forslaget.

Norsk forening for allmennmedisin (NFA) ønsker i tillegg at det skal inn en passus om at "*Klage på Rettshjelpsutvalgets avgjørelse behandles av Sentralstyret. Sentralstyrets avgjørelse kan ikke påklages.*"

NFAs forslag er vurdert. Det er fastsatt en ordning om klagerett til sentralstyret, og det har vært ønskelig å begrense hvilke saker som gis klagerett. Omfanget av klageretten er etter nåværende vedtekter delegert til sentralstyret i vedtektenes § 6-8.

Sentralstyret vedtok følgende klageordning i sitt møte 13.2. 2008 gjeldende fra 1.3. 2008:

Følgende saker gir klagerett:

1. Avslag på søknad om støtte til domstolsbehandling.
2. Avslag på søknader iht vedtektene § 5-2 der presidenten gir samtykke til det. Der hvor presidenten vurderer å gi samtykke, skal saken drøftes med leder av Rettshjelpsutvalget.

En generell klageadgang har ikke vært sett på som ønskelig. Det foreslås da at opprinnelig forslag vedtas.

Forslag til endringer i kapittel 3 – Rettshjelpsutvalgets sammensetning og organisering

§ 3-4 Møter og saksforberedelse

Det foreslås å kodifisere allerede innarbeidede rutiner for saksforberedelse og møteledelse.

Bestemmelsen lyder i dag:

"Sekretariatet forbereder alle saker innenfor Rettshjelpsordningen som skal fremlegges for Rettshjelpsutvalget eller Sentralstyret. Sekretariatet utarbeider saksfremlegg med forslag til vedtak. Sekretariatet skal tilstrebe at Rettshjelpsutvalget får sakene en uke før berammet møte."

Siden Rettshjelpsutvalget ble opprettet med virkning fra 1. januar 1995, har det utviklet seg en praksis for hvordan møtene skal forberedes og ledes. For å sikre lik praksis og saksgang for fremtiden, samt gjøre det lettere for utenforstående å få innblikk i arbeidet, foreslås gjeldende praksis kodifisert.

Vedtektene har ikke regler for utvalgsleders rolle og dette søkes avhjulpet i endringsforslaget. Utvalgsleder leder pr. i dag møtene i Utvalget, og leder har også kontakt med sekretariatet i forbindelse med saksforberedelsen og møteinnkallingen. Dette foreslås vedtektsfestet.

Forslag til ny ordlyd:

"§ 3-4 Møter og saksgang

*Sekretariatet forbereder alle saker innenfor Rettshjelpsordningen som skal fremlegges for Rettshjelpsutvalget eller Sentralstyret. Sekretariatet utarbeider saksfremlegg, **eventuelt i samråd med leder**, med forslag til vedtak. Sekretariatet skal tilstrebe at Rettshjelpsutvalget får sakene en uke før berammet møte. **Møtene ledes av Rettshjelpsutvalgets leder eller den denne utpeker.***

Ved bruk av § 6-4 (hastefullmakt) og § 5-4 annet ledd (forlik - ansvar for saksomkostninger), skal leder kontaktes for avgjørelse. Der saken gjør det tvingende nødvendig og leder ikke kan nås, kan nestleder tre inn i leders funksjon."

Høringsinstansenes syn:

Of, AF og NFA støtter forslaget.

Sør-Trøndelag legeforening er prinsipielt enig i vedtektsendringene, men viser til at det i flere av setningene bare henviser til *leder*. Her bør det stå «Rettsutvalgets leder» slik at det er entydig hvilken leder det vises til, etter foreningens syn. Sentralstyret er enig i dette forslaget og endrer vedtaksforslaget til følgende:

Forslag til ny ordlyd etter høring:

"§ 3-4 Møter og saksgang

*Sekretariatet forbereder alle saker innenfor Rettshjelpsordningen som skal fremlegges for Rettshjelpsutvalget eller Sentralstyret. Sekretariatet utarbeider saksfremlegg, **eventuelt i samråd med Rettshjelpsutvalgets leder**, med forslag til vedtak. Sekretariatet skal tilstrebe at Rettshjelpsutvalget får sakene en uke før berammet møte. **Møtene ledes av Rettshjelpsutvalgets leder eller den denne utpeker.***

Ved bruk av § 6-4 (hastefullmakt) og § 5-4 annet ledd (forlik - ansvar for saksomkostninger), skal Rettshjelpsutvalgets leder kontaktes for avgjørelse. Der saken gjør det tvingende nødvendig og leder ikke kan nås, kan nestleder tre inn i leders funksjon."

Forslag til endringer i kapittel 4 – Hvem gjelder ordningen for

§ 4-3 Nordiske samarbeidsavtaler

Det foreslås å sikre at vedtektene for fremtiden harmonerer med nordisk samarbeidsavtale.

Bestemmelsen lyder i dag:

"I samsvar med samarbeidsavtalen mellom de nordiske lands legeforeninger kan bistand ytes til medlemmene i disse foreninger ved arbeide i Norge av inntil 6 måneders varighet."

Legeforeningen har en samarbeidsavtale med andre nordiske land som innebærer at foreningen plikter å bistå medlemmer i andre nordiske lands legeforeninger. Det ligger en tidsbegrensning i dagens vedtekter på seks måneder. I tilfelle samarbeidsavtalen endres, må vedtektene også endres. Det foreslås derfor å endre § 4-3 siste punktum ved at man stryker "inntil 6 måneders varighet" slik at regelen ikke må endres dersom samarbeidsavtalen med de øvrige nordiske land endres. Regelen vil da kunne stå uforandret uavhengig av hvordan samarbeidsavtalen kommer til å lyde i fremtiden.

Forslag til ny ordlyd:

"I samsvar med samarbeidsavtalen mellom de nordiske lands legeforeninger kan bistand ytes til medlemmene i disse foreninger."

Høringsinstansenes syn:

Of og NFA støtter forslaget. AF mener ordningen er lite kjent blant medlemmene slik at avtalen i tilfelle bør publiseres på Legeforeningens sider.

Sør-Trøndelag legeforening mener det bør legges følgende tekst "med de begrensinger som er gitt av samarbeidsavtalen." Innspillet er vurdert, men et slikt tillegg vil ikke medføre noen realitetsendringer. Ordlyden "i samsvar med" indikerer allerede at det ligger begrensninger i forslaget. Forslaget foreslås derfor fremmet uendret.

Forslag til endringer i kapittel 5 – Dekningsområde

§ 5-1 nr. 2 Tilsynssak – Suspensjon/tilbakekall

Det foreslås å innta en sikkerhetsventil i saker som omhandler godkjenning av lisens, autorisasjon eller spesialistgodkjenning dersom Utvalget finner det godtgjort at vedtaket bygger på klar saksbehandlingsfeil som er egnet til å endre vedtaket.

Bestemmelsen lyder i dag:

"Ved behandling av spørsmål om suspensjon/tilbakekall av legens autorisasjon/lisens eller spesialistgodkjenning etter vilkårene i helsepersonellovens § 57, § 58 og ved vedtak om begrensning av autorisasjon etter helsepersonellovens § 59.

Bistand kan også ytes i forbindelse med suspensjon forut for eventuelt tilbakekall av autorisasjon/lisens.

Det ytes ikke bistand ved tvist om hvorvidt vilkårene for å oppnå lisens, autorisasjon eller spesialistgodkjenning er oppfylt."

Vedtektenes § 5-1 nr. 2 utelukker støtte til saker som gjelder godkjenninger av ulike former for tjeneste for å oppnå ulike former for autorisasjoner/lisenser. Dette er i all hovedsak en god regel,

da en i motsatt fall ville måttet angripe til dels skjønnsmessige medisinskfaglige vurderinger og som i liten grad egner seg for juridisk prøving. Likevel har det i Utvalgets praksis vært eksempel på sak hvor Utvalget mener det burde vært mulig å gi støtte, se nedenfor. Det foreslås derfor en meget snever unntaksregel for denne type saker. Det innstilles på å legge inn en sikkerhetsventil slik at de klart urimelige avslag unngås, men hvor vurderingen ligger til Utvalgets skjønn. Slike saker har stor betydning for medlemmet.

Rettshjelpsutvalget fikk i januar 2019 inn en søknad om støtte til spesialistgodkjenning. Dette ble avslått da det er eksplisitt nevnt i vedtektene at spesialistgodkjenning faller utenfor ordningen. Tanken bak denne bestemmelsen skal ha vært at man ikke ønsket å gi støtte til å overprøve virksomhetens vurdering av oppnådde læringskrav mv. Man hadde neppe for øye at man også kunne få spørsmål av mer særegen karakter, slik som godkjenning av utenlandsk tjeneste. I dette tilfellet hadde søker fått muntlig tilsagn fra Helsedirektoratet om at arbeid ved australsk sykehus ville godkjennes. Da søker kom hjem til Norge, fikk hun den likevel ikke godkjent. Her mente Utvalget at det var så særegne forhold ved saken at legen burde kunne få noe støtte til å ettergå saksbehandlingen.

Derfor foreslås en meget snever unntaksregel slik at gis kan støtte til å påklage vedtak, dersom Utvalget finner det godtgjort at vedtaket bygger på klar saksbehandlingsfeil som er egnet til å endre vedtaket.

Forslag til ny ordlyd:

"Ved behandling av spørsmål om suspensjon/tilbakekall av legens autorisasjon/lisens eller spesialistgodkjenning etter vilkårene i helsepersonellovens § 57, § 58 og ved vedtak om begrensning av autorisasjon etter helsepersonellovens § 59.

Bistand kan også ytes i forbindelse med suspensjon forut for eventuelt tilbakekall av autorisasjon/lisens.

*Det ytes ikke bistand ved tvist om hvorvidt vilkårene for å oppnå lisens, autorisasjon eller spesialistgodkjenning er oppfylt. **Helt unntaksvis kan det i saker hvor det er fattet vedtak om å nekte godkjenning likevel gis støtte dersom Utvalget finner det godtgjort at vedtaket bygger på klar saksbehandlingsfeil som er egnet til å endre vedtaket.***"

Høringsinstansenes syn:

Of, Af og Sør-Trøndelag legeforening støtter forslaget. Af mener overskriften er litt upresis. Foreningen skriver "Vi vil benytte anledningen til å påpeke at overskriften ikke synes dekkende da bestemmelsen også gjelder saker om begrensning av autorisasjon."

NFA går i mot forslaget. I høringsuttalelsen heter det:

*"NFA støtter **ikke** utvidelsen av Rettshjelpsordningen til også å skulle innta en sikkerhetsventil i saker som omhandler godkjenning av lisens, autorisasjon eller spesialistgodkjenning, § 5-1 nr 2. Avgrensning av hvem som skal tilbys støtte og ikke vil bli vanskelig, det er også et økende antall søknader om godkjenning av praksis og godkjenning av spesialister fra andre land. Det er ofte leger som har skrevet sakkyndig uttalelser om godkjenninger, i tillegg har vi Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningen (NOKUT) som gir en anbefaling av godkjenning av utenlandske utdanninger. Det er flere regelverk som omhandler hva som skal godkjennes og ikke, og det er også klageadgang på avgjørelsene i Statens Autorisasjonskontor (SAK) til Helseklage ved Statens Helsepersonellnemnd (SHPN). Det gjøres der en grundig og ny*

gjennomgang av saken, slik at vi mener at medlemmet får dekket en ny gjennomgang. NFA mener at tydelige saksbehandlingsfeil vil bli fanget opp i klageadgangen til Helseklage ved SHPN. NFA støtter ikke at dette skal prioriteres i Rettshjelpsordningen. NFA ønsker at § 5-1 nr skal være uendret."

NFAs innsigelse er vurdert. Normalt sett taler flere hensyn mot at disse sakene prioriteres, og i praksis vil Utvalget vektlegge de vektige hensyn som NFA fremmer. Her foreslås imidlertid kun en sikkerhetsventil. Søknad om støtte til alminnelige klager på godkjenning vil bli avslått også etter en evt. innføring av sikkerhetsventil. Til dette kan det bemerkes at det er grunn til å lytte til at Utvalget i praksis har erfart at det kan dukke opp slike særegne saker. Utvalget bør ikke være avskåret fra å yte støtte i disse særskilte unntakstilfellene. Slik vilkåret er formulert, er dette tilfeller der medlemmets rettsikkerhet tilsier behov for juridisk bistand. Disse sakene vil være utslagsgivende for om medlemmet får rett til å utøve yrket eller ei og er derfor av betydelig relevans og verdi sett opp mot Legeforeningens formålsparagraf.

AFs poeng om at overskriften er noe upresis er videre vurdert. Det foreslås likevel å utelate "begrensning av" fra overskriften av plasshensyn slik at forslaget ikke endres. Begrensning er også en indirekte form for tilbakekall slik at overskriften fortsatt er dekkende. Dagens overskrift foreslås dermed opprettholdt.

§ 5-1 nr. 6 Oppsigelse av driftsavtaler/samarbeidsproblemer med oppdragsgiver

Formålet med forslaget er å innta en snever åpning for dekning i saker i næringsforhold ved de tilfeller finner det godtgjort at medlemmet er utsatt for svik eller bedrageri. Det betyr ikke at strafferettens beviskrav må være oppfylt for at støtte skal kunne gis.

Bestemmelsen lyder i dag:

"Ved oppsigelse av avtale om driftstilskudd, oppsigelse av avtale for leger i fastlegeordning og ved andre samarbeidsproblemer i relasjon til oppdragsgivere. Det samme gjelder rettstvister i forbindelse med avtalenes og overenskomstenes forståelse og oppfyllelse.

Bestemmelsen omfatter ikke bistand for å etablere avtale om driftstilskudd eller fastlegeavtale.

I særlige tilfeller kan det likevel helt unntaksvis innvilges støtte også i saker som gjelder tildeling."

Hovedanvendelsesområdet for denne bestemmelsen har vært å omfatte tvister knyttet til driftsavtalene som legene har med hhv. kommunen (fastleger), og RHF (avtalespesialister). Andre avtaler i næringsforhold har i utgangspunktet ikke vært omfattet. Utvalget har fast praksis som går ut på at kjøp og salg av praksis og andre transaksjoner faller utenfor ordningen. Bakgrunnen for dette er at noe annet ville kunne undergravd nemndssystemet - hvor det legges opp til at legen kan håndtere dette uten egen advokat - og også vært prosessdrivende og fordyrende. I tillegg er begge parter gjerne er medlemmer, og Legeforeningen bør også av den grunn bør være varsom med å ta parti.

Det foreslås at den nevnte begrensningen, altså at kjøp og salg av praksis ikke er omfattet, kodifiseres i bestemmelsen i § 5-1 nr. 6, likevel med et unntak for de klare og alvorlige sviktilfelle. Unntaket er ment å omfatte de tilfeller hvor den ene er utsatt for svik, bedrageri eller misbruk av forhandlingsposisjon eller liknende, og det er tale om større verdier. Da kan det være gode grunner for å åpne for å gi dekning til den forurettede part.

Det foreslås derfor en ytterligere utvidelse av anvendelsesområdet for Rettshjelpsordningen ved at tvister mellom næringsdrivende også kommer inn som et punkt i den uttømmende listen i vedtektenes § 5-1 som en presisering av nr. 6. Unntaket skal imidlertid bare gjelde for de tilfeller hvor Utvalget finner det godtgjort at et medlem er utsatt for svik, bedrageri eller liknende, hvor det gjelder betydelige verdier og det samtidig på søknadstidspunktet er sannsynlig at medlemmet vil vinne frem.

Med beløpsbegrensningen sikrer man også at det kun er de viktige saker, altså der hvor bedrageriet el. er å betegnes som "grovt" i straffelovens forstand, at det kan være aktuelt å gi støtte. Grensen går etter praksis ved om lag kr. 100 000,-, men i vurderingen av hvorvidt handlingen er å anse som grov, kan også andre omstendigheter spille inn jf. straffeloven § 372 om grovt bedrageri.

Den nye bestemmelsen tar sikte på å omfatte tvister både mellom leger og mellom lege og annen avtalepart. Dette kan gjelde avtaler om for eksempel IT-leveranser, husleie og andre avtaler av kommersiell art. Bestemmelsen innebærer ikke at tvister om fastlegeavtaler som inneholder slike nevnte avtaleforhold avskjæres, da et slikt tilfelle ivaretas av hovedregelen. Noen leger har slike elementer innbakt i sine avtaler med kommuner.

Oppsummeringsvis blir dette en snever unntaksbestemmelse som altså kun kommer til anvendelse der hvor tre kumulative vilkår er oppfylt: 1) Det er tale om et klanderverdig (straffbart) forhold, 2) det må dreie seg om betydelig økonomisk skade (anslagsvis over kr 100 000,-) og 3) det er sannsynlig at man vil nå frem med et erstatningskrav eller liknende for domstolen.

Forslag til ny ordlyd:

"§ 5-1 nr. 6 Oppsigelse av driftsavtaler/samarbeidsproblemer med oppdragsgiver/tvist i næringsforhold

Ved oppsigelse av avtale om driftstilskudd, oppsigelse av avtale for leger i fastlegeordning og ved andre samarbeidsproblemer i relasjon til oppdragsgivere. Det samme gjelder rettstvister i forbindelse med avtalenes og overenskomstenes forståelse og oppfyllelse.

Bestemmelsen omfatter ikke bistand for å etablere avtale om driftstilskudd eller fastlegeavtale. I særlige tilfeller kan det likevel helt unntaksvis innvilges støtte også i saker som gjelder tildeling.

Saker som gjelder øvrig næringsforhold, for eksempel ved overdragelse av praksis og tvister om økonomisk samarbeid, dekkes ikke, unntatt der Rettshjelpsutvalget finner det godtgjort at medlemmet er utsatt for svik, bedrageri eller annen sterkt klanderverdig handling, det er tale om betydelig økonomisk skade som følge av handlingen, og det på vedtakstidspunktet fremstår som sannsynlig at medlemmet vil vinne frem ved en eventuell domstolsbehandling."

Høringsinstansenes syn:
Of støtter forslaget.

AF foreslår at "unntatt der Rettshjelpsutvalget finner det godtgjort at medlemmet er utsatt for svik," endres til at "det synes sannsynliggjort".

NFA støtter en endring slik at vedtektene inntar en snever åpning for dekning i saker i næringsforhold ved de rene sviks- og bedrageritilfeller, men mener det må presiseres at "dette er tre kumulative forhold, det må i det minste stå et OG også foran punktet om betydelig økonomisk skade."

Sør-Trøndelag legeforening skriver at

"selv om tanken bak endringsforslaget er godt, vil det ligge en skjønnsmessig bedømming bak et vedtak om støtte i slike tilfeller som kan være problematisk, spesielt når motparten også er lege og medlem. Hvordan skal Rettshjelpsutvalget gå fram for å finne at det er godtgjort at medlemmet som søker bistand er utsatt for en grov handling? Ved en tvist vil motparten hevde sin uskyld og kunne ha en helt annen versjon av «sannheten». Skal det ligge til Rettshjelpsutvalget å gå inn og vurdere bevis? Hvis hensikten også er å kun begrense bistand til de groveste tilfellene, så kunne kanskje en løsning være at det må foreligge en politianmeldelse av forholdet før utvalget gjør sin vurdering."

Høringssvarene er vurdert, men konklusjonen er at forslaget opprettholdes. Det vises til at forslaget slik det ligger medfører et høyt beviskrav slik at utfordringen Sør-Trøndelag legeforening peker på, ikke vil være problematisk. Det vises videre til at Rettshjelpsutvalget også i dag vurderer de bevis som blir fremlagt. I tillegg er det ikke uvanlig at Rettshjelpsutvalget ber om ytterligere dokumenter og andre bevis i saker.

Når det gjelder NFAs forslag innebærer det ingen realitetsendringer, da vilkårene allerede er kumulative slik det er foreslått. Forslaget opprettholdes derfor uendret.

§ 5-1 nr. 9 Erstatningskrav

Det foreslås å åpne for dekning i enkelte typer erstatningssaker, herunder yrkesskadesaker.

Bestemmelsen lyder i dag:

"Ved erstatningskrav som gjelder et økonomisk tap, dog ikke saker som omfattes av den kollektive ansvarsforsikringen for leger. Det samme gjelder oppreisningserstatning etter § 3-5 i lov om skadeserstatning om saker vedrørende menerstatning.

I saker som faller inn under ansvarsforsikringen skal juridisk bistand som ytes av forsikringsselskapet benyttes.

Bestemmelsen kommer til anvendelse både når legen pretenderer å ha et erstatningskrav og når erstatningskrav rettes mot legen."

Det er særlig siste ledd i dagens ordlyd som kan skape forvirring. Utvalget peker på at en kan kreve erstatning i nær sagt alle sakstyper, og at det bør fremkomme bedre i hvilke saker man ser for seg at Rettshjelpsordningen skal komme til anvendelse. Det er blitt lagt til grunn at tanken bak bestemmelsen er å ivareta erstatningssaker utenfor kontraktsforhold og at det derfor bør avgrenses mot erstatningskrav som springer ut av kontrakt. I motsatt fall skaper man en forventning om støtte i saker som omhandler omsetning av praksis og alminnelige avtaler i næring, selv om dette ikke har vært hensikten.

Det er derfor behov for presisering av hvilke typer erstatningskrav Rettshjelpsordningen omfatter. En bestemmelse som denne kan enten avgrenses positivt, ved at de typer erstatningskrav som det kan søkes dekning for listes opp, eller negativt, ved at de typer erstatningskrav som faller utenfor ordningen nevnes uttrykkelig. Negativ avgrensning er vurdert som mest hensiktsmessig. Bakgrunnen for dette er at den positive avgrensningen i fremtiden kan medføre nye tilfeller av saker som

Rettshjelpsutvalget mener burde vært omfattet av ordningen, som da har falt utenfor. Med negativ avgrensning kan man heller regulere i hvilken grad man ønsker å bidra til legers rettssikkerhet under yrkesutøvelsen som lege ved å bruke skjønnsbestemmelsen aktivt, altså være seg bevisst beløpet man eventuelt tilstår.

I 2019 mottok Rettshjelpsutvalget to søknader om dekning av advokatutgifter ifm. yrkesskade. Begge ble avslått med følgende tillegg i vedtakene: "Yrkesskade er ikke omfattet av ordningen". For de som ikke fikk støtte, ble dette til dels opplevd som uforståelig, og en av medlemmene klaget saken inn for sentralstyret, som opprettholdt Rettshjelpsutvalgets vedtak på møtet 19. september 2019.

Det kan virke unaturlig at yrkesskade ikke er omfattet, når stort sett alle andre typer saker som har sammenheng med yrkesutøvelsen er innenfor dekningsområdet. Med yrkesskade menes ulykke eller sykdom (og død) som du påføres i arbeid på arbeidstedet i arbeidstiden. Arbeidsgivere plikter å tegne forsikring (yrkesskadeforsikring) til dekning av yrkesskade og yrkessykdom.

Yrkesskadeforsikringen skal gi rett til full erstatning uten hensyn til om noen har skyld i skaden. Yrkesskadeforsikringen er nedfelt i tariffavtaler, herunder del A1 i Spekterområdet, kapittel 7, hvilket også taler for at sakstypen bør være omfattet av den uttømmende listen i vedtektenes § 5-1.

I denne sammenheng foreslås det å utvide bestemmelsen slik at også andre typer erstatning, herunder yrkesskade, omfattes.

Det presiseres at man ikke kan omdøpe sakstyper som faller utenfor vedtektene til et erstatningskrav og dermed komme innenfor vedtektene. Dette betyr for eksempel at dersom man ikke oppnår autorisasjon og saken faller utenfor dekningsområdet, kan man ikke omdøpe det til et erstatningskrav slik at saken dermed falle innenfor. Det samme gjelder for eksempel saker i næringsforhold som det er avgrenset mot etter § 5-1 nr. 6. Dette følger av fast praksis etter dagens regler, og innebærer ikke noen realitetsendring. Følgelig tar den nye § 5-1 nr. 9 sikte på å omfatte erstatningskrav som ikke reguleres av de andre bestemmelsene, for eksempel yrkesskade.

Forslag til ny ordlyd:

"Ved erstatningskrav som gjelder et økonomisk tap oppstått under yrkesutøvelse som lege.

Dette gjelder ikke

a. *saker som omfattes av den kollektive ansvarsforsikringen for leger, herunder saker om oppreisningserstatning. I saker som faller inn under ansvarsforsikringen skal juridisk bistand som ytes av forsikringsselskapet benyttes.*

b. **sakstyper som er som er regulert i andre bestemmelser.**

Bestemmelsen kommer til anvendelse både når legen pretenderer å ha et erstatningskrav og når erstatningskrav rettes mot legen."

Høringsinstansenes syn:

Of og Sør-Trøndelag legeforening støtter forslaget. NFA støtter at også yrkesskadeerstatningssaker omfattes av Rettshjelpsordningen, og mener dette er den viktigste endringen i de nye vedtektene.

AF støtter ikke at det avgrenses mot erstatningskrav som springer ut av kontrakt. AF skriver:

"For næringsdrivende leger vil det klart kunne være saker direkte knyttet til legens virksomhet som springer ut av en kontrakt og hvor det vil kunne være behov for advokatbistand. Formålet med rettshjelpsutvalget er å bidra til legers rettssikkerhet under yrkesutøvelsen som lege. AF mener derfor at bestemmelsen også bør gjelde for

erstatningskrav som springer ut av kontraktsforhold, med unntak av overdragelse av praksis. AF foreslår at det også vurderes å vedtas en ny bestemmelse som gjelder næringsdrivende legers kontraktsforhold (utover selve fastlegeavtalen og avtalehjemmelen)."

Høringsinstansenes innspill er vurdert, men forslaget fremmes uendret. Det vises til at det i det foreliggende endringsforslag i hovedsak er tenkt å utvide ordningen hva gjelder yrkesskade. En eventuell generell utvidelse til næringsforhold foruten sviktilfellene, vil kunne medføre stor kostnadsvekst. Sekretariatet mottar mange slike saker, for eksempel når det gjelder tolkning av internavtaler. Sekretariatet vil da ikke gå konkret inn i tvisten, men vil eventuelt kunne gi begge parter generell veiledning. Der begge leger er enige, kan sekretariatet mekle. Å åpne for støtte til bruk av eksterne advokater i slike saker, vil kunne medføre at tvister eskalerer.

Støtte til tvister mellom leger i nr. 6 er derfor foreslått å begrenses til de rene sviktilfeller. Rettshjelpsordningen har tradisjonelt lagt til grunn stegvise utvidelser for å ha kontroll på kostnadene i ordningen. Det tilrås derfor at utvidelsen begrenses ved å ha fokus på yrkesskadene ved nærværende revisjon. Forslaget fremmes derfor uendret.

§ 5-4 Forutsetninger for økonomisk støtte

Forslaget åpner for at sekretariatet kan kreve at medlemmet søker å redusere advokatsalær før dekning gis. I tillegg foreslås det en mulighet for at Utvalgsleder og sekretær i fellesskap har fullmakt til å beslutte bevilgning i forlikssituasjoner hvor medlemmet har et umiddelbart behov for avklaring.

Bestemmelsen lyder i dag:

"Medlemmet skal søke utnyttet mulighetene for at arbeidsgiver, annen avtalepart eller andre dekker utgiftene til rettshjelp.

Dersom det inngås forlik eller sluttavtale, avsies en rettsavgjørelse eller forvaltningsavgjørelse eller lignende, og motparten bare dekker deler av legens omkostninger, skal Rettshjelpsordningens utgifter refunderes før legen eller andre får dekning. Unntak kan besluttes etter særskilt søknad, som hovedregel etter at saken er avsluttet.

De utgifter som kreves refundert må dokumenteres. Utgifter kan utbetales løpende innen rammen av vedtakene i den enkelte sak.

Dersom søker har unnlatt å gi opplysninger av vesentlig betydning for saken eller har gitt feilaktige opplysninger, kan Rettshjelpsutvalget omgjøre vedtaket, og kreve utbetalte penger tilbake."

Det foreslås å endre vedtektenes § 5-4 annet ledd, slik at det delegeres til Rettshjelpsutvalgets leder og sekretær i fellesskap å vurdere bruken av bestemmelsen i forbindelse med forliksforhandling.

Bakgrunnen for dette forslaget er følgende: Når medlemmet står i en forliksforhandling, kan det være nødvendig for medlemmet å ha en umiddelbar avklaring av hvorvidt bevilgning kan utbetales. Det foreslås at unntak kan besluttes etter hastefullmakten, innenfor bevilgningsfullmakt. Det kan oppstå situasjoner hvor det er tale om større beløp enn det som er bevilget av Rettshjelpsutvalget. Det foreslås likevel at hastefullmakten bør kunne benyttes for å inngå forlik også i slike situasjoner.

Det foreslås videre å endre vedtektenes § 5-4 med sikte på å redusere Rettshjelpsordningens ansvar for saksomkostninger, bl.a. der hvor retten har gitt medhold, men ikke med fulle saksomkostninger.

Utvalget foreslår derfor at medlemmet ved gitte forutsetninger kan pålegges å klage over salærets størrelse før dekning kan søkes av Rettshjelpsordningen.

Saksomkostningene er de kostnadene en part har hatt i forbindelse med en sak. Dette kan omfatte rettsgebyr, salær til prosessfullmektig, kopiering og utarbeidelse av utdrag, transport og overnatting, godtgjørelse til sakkyndig mv.

Hovedregelen etter tvisteloven (tvl) § 20-2, første ledd, er at den part som har vunnet saken, har krav på full erstatning for sine sakskostnader fra motparten. Saken er etter tvl § 20-2 annet ledd vunnet hvis parten har fått medhold fullt ut eller i det vesentlige, eller hvis motpartens sak er avvist eller hevet fordi den er frafalt eller ikke hører under domstolene. Gjelder saken flere krav mellom samme parter, er det samlede utfallet avgjørende.

Etter tvl § 20-5 skal full erstatning for sakskostnader "dekke alle partens nødvendige kostnader ved saken som ikke særlige regler gir grunnlag for å unnta. Ved vurderingen av om kostnadene har vært nødvendige, legges det vekt på om det ut fra betydningen av saken har vært rimelig å pådra dem." Det må leveres omkostningsoppgave og nedlegges påstand om omkostninger for at man skal få tilkjent omkostninger i et søksmål. Sakskostnadene skal altså dekke partens nødvendige kostnader ved å føre saken for domstolene, men retten kan etter første ledd også prøve om det ut fra betydningen av saken har vært rimelig å pådra dem. Salæret skal stå i rimelig forhold til selve oppdraget og det arbeid som er utført, jf. Regler for god advokatskikk punkt 3.3.1. Dette innebærer blant annet at tidsforbruket, selv om det er oppgitt en fast timesats, må vurderes helhetlig i det konkrete tilfellet slik at oppdraget totalt sett ikke blir overfakturert. Et omkostningskrav kan derfor nedsettes av retten, dersom utgiftene ikke oppfattes som rimelige og nødvendige for saken.

Fremstår salæret som urimelig vil en klient kunne klage på salæret. Størrelsen på advokatsalæret kan bringes inn for Advokatforeningens regionale disiplinærnemnder og for den statlige Disiplinærnemnden etter domstolloven § 227. I tillegg kan man be om at retten fastsetter prosessfullmektigens godtgjøring etter tvl § 3-8.

I tvl § 20-2 tredje ledd er det i tillegg et unntak fra hovedregelen gjennom at motparten helt eller delvis kan fritas for erstatningsansvar etter første ledd hvis *tungtveiende* grunner gjør det rimelig. En tapende part kan fritas for omkostninger, spesielt dersom det var god grunn til å få saken prøvd fordi den var tvilsom eller først ble bevismessig avklart etter saksanlegget, om den vinnende part kan bebreides at det kom til sak eller har avslått et rimelig forlikstilbud, eller om saken er av velferdsmessig betydning og styrkeforholdet partene imellom tilsier slikt fritak. I slike tilfeller vil det ikke være aktuelt å kreve salæret nedsatt.

Forslaget til endringer av vedtektene tar altså sikte på å sørge for at Rettshjelpsutvalgets sekretariat kan kreve at sakskostnadene blir påklagd før Legeforeningen dekker dem.

Forslag til ny ordlyd:

"Medlemmet skal søke utnyttet mulighetene for at arbeidsgiver, annen avtalepart eller andre dekker utgiftene til rettshjelp.

*Dersom det inngås forlik eller sluttavtale, avsies en rettsavgjørelse eller forvaltningsavgjørelse eller lignende, og motparten bare dekker deler av legens omkostninger, skal Rettshjelpsordningens utgifter refunderes før legen eller andre får dekning. Unntak kan besluttes etter særskilt søknad, som hovedregel etter at saken er avsluttet. **Der hvor det er behov for umiddelbar avklaring av søknaden, kan vedtak fattes av Rettshjelpsutvalgets***

leder i samråd med Utvalgets sekretær.

Sekretariatet kan i alle tilfeller kreve at saksomkostningsavgjørelser påklages, enten ved domstolsbehandling, disiplinærnemnden eller til Advokatforeningen, før utbetaling i henhold til Utvalgets vedtak finner sted.

De utgifter som kreves refundert må dokumenteres. Utgifter kan utbetales løpende innen rammen av vedtakene i den enkelte sak.

Dersom søker har unnlatt å gi opplysninger av vesentlig betydning for saken eller har gitt feilaktige opplysninger, kan Rettshjelpsutvalget omgjøre vedtaket, og kreve utbetalte penger tilbake."

Høringsinstansenes syn:

Of, NFA og Sør-Trøndelag legeforening støtter forslaget. AF har ingen merknader. Forslaget fremmes uendret.

Forslag til endringer i kapittel 6 – Saksbehandlingsregler

§ 6-4 Hastefullmakt

Forslaget åpner for at Utvalgssekretæren i omfattende saker kan bevilge et mindre beløp til advokatbistand til utforming av søknader til Rettshjelpsutvalget.

Bestemmelsen lyder i dag:

"Leder og sekretær for Rettshjelpsutvalget har i fellesskap fullmakt (hastefullmakt) til å innvilge bistand fra ekstern advokat eller anmode om rask bistand fra sekretariatet, når situasjonen ikke muliggjør behandling i ordinært utvalgsmøte.

Rammen for slike bevilgninger vil normalt være forventede utgifter til ekstern advokat frem til neste ordinære møte i Rettshjelpsutvalget, hvor hastevedtaket tas til etterretning. Utvalget vurderer da om saken foranlediger ytterligere støtte.

Det er ikke nødvendig å lage et skriftlig saksfremlegg ved hastevedtak, men vedtaket skal utformes skriftlig. I forbindelse med at saken fremlegges til etterretning i ordinært utvalgsmøte, skal det utarbeides saksfremlegg. Hastevedtaket inntas i protokollen."

Det foreslås at sekretæren gis fullmakt til å tildele inntil kr. 5000,- inkl. mva. for at medlemmer skal kunne bruke eksterne advokater til å utforme søknader om rettshjelp. I dag eksisterer ingen slik mulighet.

Enkelte saker er store og uoversiktlige og søker kan gjerne ha utfordringer med å se sakens relevante sider. I slike tilfeller er det stor hjelp for sekretariatet/Utvalget om advokaten utformer søknaden og sørger for relevant dokumentasjon. Imidlertid er det enkelte av søkerne som ikke samtykker i at sekretariatet kontakter advokaten direkte, da dette medfører kostnader for søkeren. Det er dermed ønskelig at Rettshjelpsutvalgets sekretær gis fullmakt til helt unntaksvis å innvilge et mindre beløp for å sørge for at søknaden inneholder informasjon slik at saken blir tilstrekkelig opplyst. Dette vil også være arbeidsbesparende for sekretariatet, som ellers må bruke en del tid på å sette seg inn i mye dokumentasjon basert på ofte mangelfulle søknader. Hastefullmakten i § 6-4 kan benyttes, men krever mer saksbehandling enn en enklere bevilgning av inntil kr 5000,- for å utarbeide søknad. Hensynet til gode søknader med gode begrunnelser taler for en egen hjemmel for Utvalgets sekretær til å bevilge et mindre beløp i slike tilfeller.

Forslag til ny ordlyd:

"Leder og sekretær for Rettshjelpsutvalget har i fellesskap fullmakt (hastefullmakt) til å innvilge bistand fra ekstern advokat eller anmode om rask bistand fra sekretariatet, når situasjonen ikke muliggjør behandling i ordinært utvalgsmøte.

Rammen for slike bevilgninger vil normalt være forventede utgifter til ekstern advokat frem til neste ordinære møte i Rettshjelpsutvalget, hvor hastevedtaket tas til etterretning. Utvalget vurderer da om saken foranlediger ytterligere støtte.

Det er ikke nødvendig å lage et skriftlig saksfremlegg ved hastevedtak, men vedtaket skal utformes skriftlig. I forbindelse med at saken fremlegges til etterretning i ordinært utvalgsmøte, skal det utarbeides saksfremlegg. Hastevedtaket inntas i protokollen."

Det klare utgangspunktet er at søker forventes å kunne skrive en søknad selv. Rettshjelpsutvalgets sekretær kan unntaksvis bevilge inntil kr. 5000,- inkl. mva. til advokatbistand i forbindelse med utforming av søknad."

Høringsinstansenes syn:

Of, NFA og AF støtter forslaget. Sør-Trøndelag legeforening har ingen innvendinger. NFA mener beløpet likevel bør fastsettes i beløp med verdi av noe, for eksempel folketrygdens grunnbeløp. Forslaget er vurdert, men en endring i tråd med det foreslåtte kan komplisere regelen unødig. Det vil blant annet kunne oppstå spørsmål om hvilket tidspunkt et evt. beløp knyttet til G skal beregnes ut fra. Den kan for eksempel beregnes på skadetidspunkt, søknadstidspunkt, vedtakstidspunkt etc. Det vurderes derfor dithen at hensynet til en enkel regel veier tyngre i dette tilfelle og opprettholder det opprinnelige forslaget.

Det vil være en fordel om beløpet kan justeres noe over tid, og det foreslås derfor at sentralstyret på samme vis som for bevilgningsfullmakten kan justere beløpene.

Nytt forslag til fjerde ledd etter høring blir da:

Det klare utgangspunktet er at søker forventes å kunne skrive en søknad selv. Rettshjelpsutvalgets sekretær kan unntaksvis bevilge inntil kr. 5000,- inkl. mva. til advokatbistand i forbindelse med utforming av søknad. Sentralstyret kan fatte vedtak om å justere beløpet.

§ 6-7 Fornyet behandling

Forslaget presiserer at Rettshjelpsutvalget kan fatte nytt vedtak av eget tiltak der det fremkommer nye opplysninger.

Bestemmelsen lyder i dag:

"Et avslag kan bare resultere i fornyet behandling dersom det fremkommer nye opplysninger i saken.

Dersom leder og sekretær i fellesskap finner det klart at saken ikke inneholder nye opplysninger som kan være egnet til å endre Rettshjelpsutvalgets tidligere vedtak, kan saken avvises."

Det foreslås en klarere og mer eksplisitt regel hva angår Rettshjelpsutvalgets rett til å omgjøre tidligere vedtak, hvilket tidligere ikke har fremkommet eksplisitt i vedtektene. Dette er altså ingen ny regel, men en kodifisering av gjeldende praksis.

For at det tydeligere fremkommer at Rettshjelpsutvalget kan omgjøre egne vedtak, foreslås det at dette inntas i bestemmelsens første ledd.

Forslag til ny ordlyd:

*"Et avslag kan bare resultere i fornyet behandling dersom det fremkommer nye opplysninger i saken. **Rettshjelpsutvalget kan da fatte nytt vedtak i saken.***

Dersom leder og sekretær i fellesskap finner det klart at saken ikke inneholder nye opplysninger som kan være egnet til å endre Rettshjelpsutvalgets tidligere vedtak, kan saken avvises."

Høringsinstansenes syn:

Of, NFA og AF støtter forslaget. Sør-Trøndelag legeforening har ingen innvendinger. Forslaget opprettholdes uendret.

Innstilling til vedtak:

Vedtektene for Den norske legeforenings rettshjelpsordning for leger endres slik (endringer i **uthevet skrift**):

§ 1-4 Legeforeningens tilbud om juridisk bistand

Legeforeningen tilbyr to former for juridisk bistand. Hovedformen er bistand fra Legeforeningens sekretariat. Den andre formen er økonomisk støtte til ekstern juridisk bistand fra Rettshjelpsordningen. Det er sistnevnte ordning som reguleres av vedtektene.

Rettshjelpsordningen supplerer og utvider den bistand som medlemmene kan få fra Legeforeningens sekretariat. Rettshjelpsordningen kan yte bistand der sekretariatets kapasitet, kompetanse eller andre forhold (foreningens omdømme, habilitet etc.) tilsier bistand av advokater utenfor sekretariatet.

Dersom en sak vurderes slik at ekstern juridisk bistand er nødvendig, kan Rettshjelpsutvalget fatte vedtak om økonomisk støtte innenfor en fastsatt ramme til juridisk bistand.

Rettshjelpsordningen er ikke en forsikringsordning som **gir medlemmene krav på støtte**, men **hvor eventuell støtte** er basert på konkrete vedtak av **Rettshjelpsutvalget** eller av Sentralstyret. **En søknad om støtte vurderes opp mot** Rettshjelpsordningens vedtekter **og praksis** samt Legeforeningens økonomi.

§ 3-4 Møter og saksgang

Sekretariatet forbereder alle saker innenfor Rettshjelpsordningen som skal fremlegges for Rettshjelpsutvalget eller Sentralstyret. Sekretariatet utarbeider saksfremlegg, **eventuelt i samråd med Rettshjelpsutvalgets leder**, med forslag til vedtak. Sekretariatet skal tilstrebe at Rettshjelpsutvalget får sakene en uke før berammet møte. **Møtene ledes av Rettshjelpsutvalgets leder eller den denne utpeker.**

Ved bruk av § 6-4 (hastefullmakt) og § 5-4 annet ledd (forlik - ansvar for saksomkostninger), skal Rettshjelpsutvalgets leder kontaktes for avgjørelse. Der saken gjør det tvingende nødvendig og leder ikke kan nås, kan nestleder tre inn i leders funksjon.

§ 4-3 Nordiske samarbeidsavtaler

I samsvar med samarbeidsavtalen mellom de nordiske lands legeforeninger kan bistand ytes til medlemmene i disse foreninger.

Forslag til endringer i kapittel 5 – Dekningsområde

§ 5-1 nr. 2 Tilsynssak – Suspensjon/tilbakekall

Ved behandling av spørsmål om suspensjon/tilbakekall av legens autorisasjon/lisens eller spesialistgodkjenning etter vilkårene i helsepersonellovens § 57, § 58 og ved vedtak om begrensning av autorisasjon etter helsepersonellovens § 59.

Bistand kan også ytes i forbindelse med suspensjon forut for eventuelt tilbakekall av autorisasjon/lisens.

Det ytes ikke bistand ved tvist om hvorvidt vilkårene for å oppnå lisens, autorisasjon eller spesialistgodkjenning er oppfylt. **Helt unntaksvis kan det i saker hvor det er fattet vedtak om å nekte godkjenning likevel gis støtte dersom Utvalget finner det godtgjort at vedtaket bygger på klar saksbehandlingsfeil som er egnet til å endre vedtaket.**

§ 5-1 nr. 6 Oppsigelse av driftsavtaler/samarbeidsproblemer med oppdragsgiver/tvist i næringsforhold

Ved oppsigelse av avtale om driftstilskudd, oppsigelse av avtale for leger i fastlegeordning og ved andre samarbeidsproblemer i relasjon til oppdragsgivere. Det samme gjelder rettstvister i forbindelse med avtalenes og overenskomstenes forståelse og oppfyllelse.

Bestemmelsen omfatter ikke bistand for å etablere avtale om driftstilskudd eller fastlegeavtale. I særlige tilfeller kan det likevel helt unntaksvis innvilges støtte også i saker som gjelder tildeling.

Saker som gjelder øvrig næringsforhold, for eksempel ved overdragelse av praksis og tvister om økonomisk samarbeid, dekkes ikke, unntatt der Rettshjelpsutvalget finner det godtgjort at medlemmet er utsatt for svik, bedrageri eller annen sterkt klanderverdig handling, det er tale om betydelig økonomisk skade som følge av handlingen, og det på vedtakstidspunktet fremstår som sannsynlig at medlemmet vil vinne frem ved en eventuell domstolsbehandling.

§ 5-1 nr. 9 Erstatningskrav

Ved erstatningskrav som gjelder et økonomisk tap oppstått under yrkesutøvelse som lege. Dette gjelder ikke

b. saker som omfattes av den kollektive ansvarsforsikringen for leger, herunder **saker om oppreisningserstatning**. I saker som faller inn under ansvarsforsikringen skal juridisk bistand som ytes av forsikringsselskapet benyttes.

c. **sakstyper som er som er regulert i andre bestemmelser.**

Bestemmelsen kommer til anvendelse både når legen pretenderer å ha et erstatningskrav og når erstatningskrav rettes mot legen.

§ 5-4 Forutsetninger for økonomisk støtte

Medlemmet skal søke utnyttet mulighetene for at arbeidsgiver, annen avtalepart eller andre dekker utgiftene til rettshjelp.

Dersom det inngås forlik eller sluttavtale, avsies en rettsavgjørelse eller forvaltningsavgjørelse eller lignende, og motparten bare dekker deler av legens omkostninger, skal Rettshjelpsordningens utgifter refunderes før legen eller andre får dekning. Unntak kan besluttes etter særskilt søknad, som hovedregel etter at saken er avsluttet. **Der hvor det er behov for umiddelbar avklaring av søknaden, kan vedtak fattes av Rettshjelpsutvalgets leder i samråd med Utvalgets sekretær.**

Sekretariatet kan i alle tilfeller kreve at saksomkostningsavgjørelser påklages, enten ved domstolsbehandling, disiplinærnemnden eller til Advokatforeningen, før utbetaling i henhold til utvalgets vedtak finner sted.

De utgifter som kreves refundert må dokumenteres. Utgifter kan utbetales løpende innen rammen av vedtakene i den enkelte sak.

Dersom søker har unnlatt å gi opplysninger av vesentlig betydning for saken eller har gitt feilaktige opplysninger, kan Rettshjelpsutvalget omgjøre vedtaket, og kreve utbetalte penger tilbake.

§ 6-4 Hastefullmakt

Leder og sekretær for Rettshjelpsutvalget har i fellesskap fullmakt (hastefullmakt) til å innvilge bistand fra ekstern advokat eller anmode om rask bistand fra sekretariatet, når situasjonen ikke muliggjør behandling i ordinært utvalgsmøte.

Rammen for slike bevilgninger vil normalt være forventede utgifter til ekstern advokat frem til neste ordinære møte i Rettshjelpsutvalget, hvor hastevedtaket tas til etterretning. Utvalget vurderer da om saken foranlediger ytterligere støtte.

Det er ikke nødvendig å lage et skriftlig saksfremlegg ved hastevedtak, men vedtaket skal utformes skriftlig. I forbindelse med at saken fremlegges til etterretning i ordinært utvalgsmøte, skal det utarbeides saksfremlegg. Hastevedtaket inntas i protokollen.

Det klare utgangspunktet er at søker forventes å kunne skrive en søknad selv. Rettshjelpsutvalgets sekretær kan unntaksvis bevilge inntil kr. 5000,- inkl. mva. til advokatbistand i forbindelse med utforming av søknad. Sentralstyret kan fatte vedtak om å justere beløpet.

§ 6-7 Fornyet behandling

Et avslag kan bare resultere i fornyet behandling dersom det fremkommer nye opplysninger i saken. **Rettshjelpsutvalget kan da fatte nytt vedtak i saken.**

Dersom leder og sekretær i fellesskap finner det klart at saken ikke inneholder nye opplysninger som kan være egnet til å endre Rettshjelpsutvalgets tidligere vedtak, kan saken avvises.

Sak 9

Endringer i Legeforeningens lover vedrørende fagaksen

Til landsstyret

Forberedt av:
Jus og arbeidsliv

Dato: 04-05-2020

Saksbehandler: Ida Øygard Haavardsholm
INVO-saksnr: HSAK202000022
Godkjent: saksbeh./avd.direktør /gen.sekr.

Sak 9 - Endringer i Legeforeningens lover vedrørende fagaksen

Det foreslås endringer i en rekke bestemmelser i Legeforeningens lover. Saksfremstillingen deles i to deler der del I omhandler endringer knyttet til fagaksen, og del II omhandler endringer knyttet til ny spesialiststruktur og mindre korrigerende i lovene.

I Lovendringsforslag knyttet til fagstyret og faglandsrådet

Forslagene er arbeidet frem av fagstyret i samarbeid med sekretariatet. De er vedtatt av faglandsrådet i september 2019 og har vært på høring i foreningen våren 2020.

Forslagene omhandler syv bestemmelser som er knyttet til blant annet valg av delegater til faglandsrådet, valgkomité, fagstyrets vararepresentanter, fagstyrets rolle i faglandsrådet og faglandsrådets formål og mandat. Behovet for disse endringene har vist seg gjennom den erfaringen man nå har med arbeid i fagaksen.

1. Valg av representanter til faglandsrådet, § 3-6-3-2

I forbindelse med forberedelsene til faglandsrådsmøtet 2019 viste det seg at det var utfordringer knyttet til systemet for valg av representanter til faglandsrådet. Etter dagens system skal representanter velges på årsmøtet i de fagmedisinske foreningene. Da tidspunktet for utsendelse av innkallinger til faglandsrådet 2019 nærmet seg, viste det seg at en del fagmedisinske foreninger ikke hadde valgt representanter. Noe av grunnen til dette er at valg i de fagmedisinske foreningene avholdes samme år som valg på faglandsrådsmøtet, og at en del fagmedisinske foreninger avholder sine årsmøter på høsten.

Fordi enkelte ikke hadde valgt representanter var det i 2019 behov for en midlertidig ordning for å sikre deltakelse på faglandsrådsmøtet også fra de fagmedisinske foreningene som ikke hadde valgt representanter på sine årsmøter. Sentralstyret vedtok derfor 3. juni 2019 å utvide overgangsreglene slik at *styrene* i de fagmedisinske foreningene ble gitt anledning til å velge representanter til faglandsrådet, og ikke kun årsmøtet. Det foreslås nå at denne ordningen tas inn som en lovendring for å sikre at valg av representanter kan gjøres på en enklere måte. Det foreslås at den enkelte fagmedisinske foreningen selv på årsmøte må vedta slik delegasjon til styret.

En ytterligere utfordring har vist seg å være at § 3-6-3-2 ikke regulerer forfall fra den fagmedisinske foreningen til faglandsrådet, fordi bestemmelsen ikke regulerer valg av vararepresentanter. Det foreslås derfor et tillegg til § 3-6-3-2 for;

1. å sikre at de fagmedisinske foreningene gis en mulighet til å velge representanter til faglandsrådet i tillegg til ved årsmøtet og
2. at bestemmelsen også regulerer valg av vararepresentanter

Formålet med begge forslagene er å sikre representasjon fra alle de 46 fagmedisinske foreningene.

På den bakgrunn foreslås følgende endring (endringer i kursiv og understreket):

Forslag 1.1:

§ 3-6-3-2 Formål og oppgaver

(4) Årsmøtet i hver fagmedisinsk forening velger representanter til faglandsrådet jf. § 3-6-4-1. Valg av representanter og vararepresentanter til faglandsrådet, jf. § 3-6-4-1, kan delegeres fra årsmøtet til styret i hver fagmedisinsk forening. Årsmøtet må eventuelt fatte vedtak om at oppgaven delegeres til styret.

Dersom denne endringen blir vedtatt, vil det være behov for å gjøre en tilsvarende endring i § 3-6-4-1 (2) siste punktum:

Representanten(e) og vararepresentantene velges på den respektive fagmedisinske forenings årsmøte, jf. § 3-6-3-2, eller av styret etter fullmakt fra årsmøtet i den fagmedisinske foreningen.

2. Sammensetning og gjennomføringen av faglandsrådet, § 3-6-4-1

Av § 3-6-4-1 (1) fremgår det at "Faglandsrådet avholder minst ett årlig møte". Det fremgår ikke hvem som sammenkaller faglandsrådet, når på året det skal avholdes og heller ikke noe om hvordan møtet ledes. Det foreslås derfor et tillegg her hvor det fremgår at det er fagstyret som sammenkaller, og at faglandsrådsmøtet avholdes innenfor et bestemt tidsrom. Bakgrunnen for å legge faglandsrådsmøtet på våren er at perioden etter landsstyremøtet, like før funksjonsperioden slutter, er for kort til at man rekker å arrangere et faglandsråd. Faglandsrådet 2019 avholdt møte i september etter funksjonsperioden egentlig var gått ut. En slik ordning anses ikke som ønskelig.

Antall møtende delegater beregnes den 1.2 i valgåret, slik at faglandsrådsmøtet kan avholdes i perioden mellom 1.2 og landsstyremøtet. Tidspunktet vil kunne være utfordrende for noen foreninger med tanke på valg og årsmøter, men fordi de fagmedisinske foreningene avholder sine årsmøter på ulike tidspunkter i løpet av året vil dette alltid være en utfordring. Gjennom forslaget om at styrene kan få delegert oppnevningsopgaven fra årsmøtet, vil også denne utfordringen lettes.

Fagstyret i faglandsrådet

Det fremgår av § 3-6-4-1 (2) at "Faglandsrådet består av representanter fra alle fagmedisinske foreninger." Det fremgår ikke her at fagstyret møter i tillegg, slik det til sammenligning gjør for sentralstyret til landsstyret i § 3-1-1(1) og § 3-1-1(7). Dette innebærer at de som sitter i fagstyret har en dobbeltrolle i faglandsrådsmøtet, fordi de er der både som representanter for fagstyret og for sin fagmedisinske forening. Fagstyret mener at mange av oppgavene som er tillagt dem i forbindelse med faglandsrådet tilsier at fagstyret burde møte i tillegg til representantene fra de fagmedisinske foreningene, i likhet med at sentralstyret i landsstyremøtet møter i tillegg til øvrige

landsrådsdelegater – uavhengig av hvilken forening man er valgt inn fra. De påpeker at det er krevende å skulle sjonglere ulike hatter og være tydelige på hvem man representerer når man går på talerstolen foran faglandsrådet. Det er derfor fra Fagstyrets synspunkt en fordel om man kun deltar som representant for fagstyret, og at egen forening har en annen representant i faglandsrådet.

Det foreslås derfor et tillegg til § 3-6-4-1 (2) pkt. 1 for å sikre at de fagmedisinske foreningene med representanter i fagstyret gis mulighet til å velge en representant til faglandsrådet. Forslaget innebærer en økt kostnad i form av ni ekstra deltakere til faglandsrådet. Dette anslås å ville beløpe seg til om lag 60 000kr medregnet praksiskompensasjon. Kostnaden foreslås dekket av driftsmidlene til faglandsrådet.

Gjennom høringsrunden fremkom det at to av femten innkomne høringssvar var kritiske til dette forslaget. Disse to påpeker at dette forslaget innebærer en økt kostnad og at det kan skape skjevhet i forholdet mellom stor og liten forening.

Valg av LIS fra foreninger <1000 medlemmer

Det er foreslått endringer i bestemmelsen som omhandler valgordningen av LIS representanter til faglandsrådet, § 3-6-4-1 (3). Bestemmelsen lyder i dag:

"(3) De fagmedisinske foreningene skal ha følgende representasjon:

1. Alle fagmedisinske foreninger skal ha én representert i faglandsrådet samt ytterligere en representant per påbegynt 1000 medlemmer utover 1000 medlemmer
2. Representanten utover 1000 medlemmer skal være lege i spesialisering
3. Representanten utover 3000 medlemmer skal være lege i spesialisering
4. Det skal i tillegg velges samlet 7 representanter blant leger i spesialisering for fagmedisinske foreninger med mindre enn 1000 medlemmer
5. Representantene fra leger i spesialisering, jf punkt 2-3, velges av fagutvalget for leger i spesialisering i den enkelte fagmedisinske forening
6. Valg av representantene fra leger i spesialisering, jf punkt 4, gjøres på følgende måte:
 - a. Faglandsrådet oppnevner en valgkomité på 3 personer bestående av representanter blant leger i spesialisering i det sittende faglandsrådet
 - b. Valgkomiteen innstiller representanter fra 7 fagmedisinske foreninger med faglig bredde fra minst 3 av gruppene angitt i § 3-6-6 (2). Det bør tilstrebes rotasjon mellom fagmedisinske foreninger"

Det er foreslått en strukturell endring av oppsettet i § 3-6-4-1 (3) for å samle bestemmelsene som omhandler valg av LIS til faglandsrådet, og en ytterligere presisering av hvem som foreslår LIS representanter. I tillegg ønsker man å flytte bestemmelsen for oppnevning av valgkomite til § 3-6-7, se også punkt 7 om valgkomité.

Det foreslås at punkt 5 settes foran punkt 4 slik at det som omhandler LIS fra foreninger med mer 1000 medlemmer samles på ett sted, og tilsvarende for foreninger med mindre 1000 medlemmer. Fagstyret mener også at det er en fordel å presisere hvordan valgene av LIS til Faglandsrådet skal foretas.

Erfaringen fra valgene på faglandsrådet viste at det kan være noen utfordringer knyttet til § 3-6-4-1(3), pkt. 6. c "Innstillingen godkjennes av faglandsrådet". LIS-valgkomiteen avgjør da i praksis hvem som skal være LIS representanter i faglandsrådet. Dette kan slå uheldig ut fordi det da ikke kan

fremmes andre forslag i faglandsrådet. Det foreslås derfor at faglandsrådet skal velge, og ikke kun godkjenne, innstillingen.

Det fremkom gjennom høringsrunden enkelte innvendinger mot dette forslaget og et ønske om at LIS velger LIS. Et forslag for å sikre dette ville være at kun LIS i faglandsrådet skulle ha stemmerett ved et slikt valg.

Til dette er det bemerket at det er fuxx-utvalgene som velger sine LIS-kandidater – dette presiseres nå i bestemmelsens (3) punkt 5. Disse kandidatene skal så vurderes av en valgkomité som legger sin innstilling frem for faglandsrådet. Faglandsrådet velger på den måten bare mellom de LIS som allerede er valgt av sine egne. Det er videre pekt på at det faglandsrådet tar stilling til er hvilke fagmedisinske foreninger som får en økt representasjon i den kommende perioden. LISen er allerede valgt av sine egne i sitt fuxx-utvalg. Det er argumentert med at det er et samlet faglandsråd som er det rette forum til å ta stilling til hvilke 7 av de mindre fagmedisinske foreningene som i kommende periode skal få være representert med en LIS. De påpekte at dette valget handler om faglig bredde og faglig representasjon. Blant LISene på faglandsrådet er det kun 7 som kommer fra de små foreningene, mens 11 representerer foreningene med >1000 medlemmer.

Forslaget er derfor at § 3-6-4-1 endres til (endringer i kursiv og understreket):

Forslag 1.2:

"(1) Faglandsrådet avholder minst ett årlig møte. Faglandsrådet sammenkalles av fagstyret. Faglandsrådet holder ordinært møte hvert år innen utgangen av mai måned, men senest tre uker før landsstyremøtet.

(2) Faglandsrådet består av fagstyret og representanter fra alle fagmedisinske foreninger. Delegationene som velges til faglandsrådet bør fortrinnsvis være leder, alternativt styremedlem, eller årsmøtevalgt medlem fra den respektive fagmedisinske forening. Representanten(e) og vararepresentantene velges på den respektive fagmedisinske forenings årsmøte, jf. § 3-6-3-2, eller av styret etter fullmakt fra årsmøtet i den fagmedisinske foreningen.

(3) De fagmedisinske foreningene skal ha følgende representasjon:

1. Alle fagmedisinske foreninger skal ha én representert i faglandsrådet samt ytterligere en representant per påbegynt 1000 medlemmer utover 1000 medlemmer.
2. Representanten utover 1000 medlemmer skal være lege i spesialisering.
3. Representanten utover 3000 medlemmer skal være lege i spesialisering.
4. Representanter fra leger i spesialisering, jf. punkt 2-3, velges av fagutvalg for leger i spesialisering i den enkelte fagmedisinske forening, jf. § 3-6-3-2 (4) 2. punkt.
5. Det skal i tillegg velges samlet 7 representanter blant leger i spesialisering for fagmedisinske foreninger med mindre enn 1000 medlemmer etter forslag fra foreningenes fagutvalg (FUXX), jf. § 3-6-3-2 (4) 2. punkt.
6. Valg av representantene fra leger i spesialisering, jf. punkt 5 gjøres på følgende måte:
 - a. Valgkomiteen innstiller representanter fra 7 fagmedisinske foreninger mindre enn 1000 medlemmer samt vararepresentanter i rekke med faglig bredde fra minst 3 av gruppene angitt i § 3-6-6 (2). Det bør tilstrebes rotasjon mellom fagmedisinske foreninger.

b. Faglandsrådet velger de 7 LIS-representantene og vararepresentantene fra fagmedisinske foreninger med mindre enn 1000 medlemmer.

(4) Valg avholdes i år som slutter på ulike tall. Funksjonsperioden følger landsstyreperioden, jf. § 3-1-1, 2. ledd.

(5) Representanter valgt fra leger i spesialisering fungerer ut perioden selv om de blir ferdige spesialister.

(6) Faglandsrådet vedtar valginstruksen etter innstilling fra fagstyret jf. § 3-6-7."

Det foreslås å flytte § 3-6-4-1 (3) punkt 6 a. til: § 3-6-7 (1):

Faglandsrådet oppnevner en valgkomité på 3 personer samt 3 personlige varamedlemmer for valgkomiteen etter innstilling fra fagstyret. Valgkomiteen skal bestå av minst en representant for leger i spesialisering (LIS) med personlig vararepresentant som også er LIS.

Se for øvrig punkt 7 angående valgkomité.

3. Faglandsrådets formål og oppgaver § 3-6-4-2

Dagens bestemmelse sier ingenting om selve gjennomføringen av faglandsrådet. Fagstyret mener det er behov for at faglandsrådet ledes av dirigenter, i likhet med landsstyremøtet, og at det er en struktur for møtet som fremgår av forretningsorden. Det foreslås derfor et nytt ledd i § 3-6-4-2 angående forretningsorden. Man ønsker også en presisering av § 3-6-4-2(4) der det fremgår at arbeidsprogrammet gjelder for hele funksjonsperioden, slik som det gjør for landsstyret i § 3-1-3(1)3.b).

Videre har valgkomitearbeidet vist at det er behov for en klargjøring av sammensetning, mandat og hvem som innstiller til valgkomiteen overfor faglandsrådet. Det foreslås å samle bestemmelsene om valgkomitearbeid i §§ 3-6-4-1(3), 3-6-4-2(2) og 3-6-7 i én bestemmelse. I tillegg foreslås en presisering i § 3-6-4-2, hvor det fremgår at det er *faglandsrådet* som velger valgkomite.

Det foreslås derfor følgende endringer i § 3-6-4-2 (endringer i kursiv og understreket/gjennomstrøket):

Forslag 1.3:

(2) Faglandsrådet velger leder, nestleder og styremedlemmer til fagstyret, ~~valgkomité~~, representanter til landsstyret samt vararepresentanter til fagstyret og landsstyret.

(3) Faglandsrådet velger en valgkomite med personlige vararepresentanter etter innstilling fra fagstyret jf. §3-6-7.

(4) Faglandsrådet beslutter om fagstyrets leder skal frikjøpes.

(5) "Faglandsrådet vedtar fagmedisinsk arbeidsprogram *for de kommende 2 år* etter innstilling fra fagstyret" *Faglandsrådet godkjenner årsberetningen etter innstilling fra fagstyret.*

(6) Faglandsrådet blir ledet av valgte dirigenter. Faglandsrådet fastsetter egen forretningsorden, der følgende iakttas:

- Beslutning om møteledelse.
- Beslutning om redaksjonskomite.

- Beslutning om saksliste etter forslag fra fagstyret.
- Saker som ønskes fremmet, må være sendt sekretariatet senest tre måneder før møtet.

Faglandsrådets møter er åpne for Legeforeningens medlemmer.

Faglandsrådet er beslutningsdyktig når minst halvparten av representantene er til stede.

Alle møtende faglandsrådsdelegater har stemmerett og stemmeplikt ved voteringer.

Fagstyrets medlemmer har likevel ikke stemmerett i saker som angår fagstyrets årsmelding.

Det føres protokoll over faglandsrådets vedtak.

4. Fagstyrets sammensetning og møter § 3-6-5-1

Det foreslås å presisere i § 3-6-5-1 at funksjonsperioden for fagstyret følger landsstyreperioden, slik det er gjort for faglandsrådet i § 3-6-4-1.

Fagstyret har i sin første periode gjentatte ganger opplevd at det har vært en utfordring å være beslutningsdyktige. Dette skyldes hovedsakelig at fagstyrets medlemmer har utfordringer med å få fri fra arbeidsplassen, fordi styrets medlemmer ikke har rett på fri etter hovedavtalene. Etter dagens regler kan varaer kun delta dersom forfallet er "varig", noe som gjør at disse ikke kan delta ved slikt sporadisk forfall. For å sikre beslutningsdyktighet foreslås det at vararepresentant skal innkalles ved forfall og ikke kun ved varig forfall.

Blant de 9 i fagstyret skal enkelte grupper, jf. § 3-6-5-1 (3) og (4), ha følgende representasjon i fagstyret:

- a) To representanter for leger i spesialisering (LIS) fra spesialisthelsetjenesten og
- b) to representanter for allmennlegene, hvorav minst 1 spesialist.

Etter gjeldende regler har disse personlig vara. Det anses å være behov for en noe mer fleksibel ordning og ulike alternativer har vært vurdert for å sikre at fagstyret til enhver tid er beslutningsdyktige og at sammensetningen er i tråd med intensjonen i §3-6-5-1. Det foreslås at en går bort fra ordningen med *personlig* vararepresentant for allmennlegene og LIS i fagstyret, og heller benytter vararepresentant *i rekke* også for disse styremedlemmene. For å sikre at sammensetningen i styret ivaretas, foreslås det at disse vararepresentantene velges i hver sin gruppe, innad rangert i rekke. På denne måten vil da LIS 1.vara stille ved forfall fra en LIS-representant i styret. Tilsvarende vil gjelde for allmennlegerepresentantene.

Forslaget antas å ikke innebære økte kostnader fordi antall deltakere ved hvert møte uansett ikke vil overstige ni personer.

Det foreslås på den bakgrunn følgende lovforslag (endring i kursiv og understreket):

Forslag 1.4:

§ 3-6-5-1 (1) Fagstyret består av 9 medlemmer: Leder, nestleder og 7 andre medlemmer. Funksjonsperioden følger landsstyreperioden jf. § 3-1-1 2 ledd.

§ 3-6-5-1 (5) Vararepresentanter skal fortrinnsvis utgå fra de 11 representantene til landsstyret som ikke er styremedlem i fagstyret og velges i rangert rekkefølge. Det velges to vararepresentanter i rekke fra leger i spesialisering(LIS) og to vararepresentanter i rekke fra allmennlegene. Vararepresentanter innkalles ved forfall.

5. Fagstyrets formål og oppgaver

Som nevnt under punkt 2 fremgår det ikke av reglene i dag hvem som sammenkaller faglandsrådet, og det er derfor foreslått en endring av § 3-6-4-1 (1) slik at det der fremgår at det er fagstyret som sammenkaller til faglandsråd. Tilsvarende foreslås det at dette, og at fagstyret skal innstille på forretningsorden, også fremgår av § 3-6-5-3.

Fagstyret begrunner denne endringen med at det fremstår som naturlig at det er fagstyret som har denne oppgaven, sett hen til at fagstyret er tillagt flere oppgaver tilknyttet faglandsrådet, som å innstille til arbeidsprogram og å forberede ulike saker til faglandsrådet. Til sammenligning gjelder tilsvarende for sentralstyret som sammenkaller landsstyret, jf. §3-1-2(1).

Det foreslås en presisering i § 3-6-5-3 (3) slik at bestemmelsen som omhandler fagstyrets formål og oppgaver, også regulerer at fagstyret skal avgi beretning på faglandsrådsmøtet. Dette kan ses i sammenheng med § 3-6-5-3 som tar for seg fagstyrets oppgaver og hva faglandsrådet skal godkjenne/vedta. For å sikre en oppfølging av et vedtatt arbeidsprogram, er det nærliggende at det også utarbeides en beretning jf. forslag til ny § 3-6-4-2(5).

Det foreslås på den bakgrunn følgende lovforslag, som også vil innebære en forskyvning i bestemmelsen (endring i kursiv og understreket):

Forslag 1.5:

§ 3-6-5-3 (3)

6. Fagstyret sammenkaller faglandsrådet.

12. Fagstyret legger frem årsberetning for fagstyrets virksomhet i foregående periode på faglandsrådsmøtet.

6. Landsstyrepreretasjon for fagmedisinske foreninger

Det fremgår av § 3-6-4-2 (2) at faglandsrådet velger representanter til landsstyret. Av § 3-6-6 (5) fremgår det også at valget foretas av faglandsrådet. Samtidig fremgår det av § 3-6-6 (1) at "de fagmedisinske foreningene velger 20 representanter til Legeforeningens landsstyre".

Det foreslås en redaksjonell endring i §3-6-6 (1) slik at det også her fremgår at det er faglandsrådet som velger de 20 representantene og vararepresentantene til landsstyret. Det foreslås samtidig å samle 1. og 5. ledd.

Det foreslås derfor følgende lovforslag (endring i kursiv og understreket).

Forslag 1.6:

§ 3-6-6(1) *Faglandsrådet* velger 20 representanter til Legeforeningens landsstyre *etter innstilling fra valgkomiteen. Fagstyrets 9 representanter skal være blant disse 20. Valget avgjøres ved relativt flertall etter reglene i § 3-1-2, 7. ledd nr. 7. Alle foreninger i gruppen skal være representert der det er mulig, og det skal tas hensyn til balanse mellom små og store fagmedisinske foreninger. Vararepresentanter velges på samme måte i rangert rekkefølge innenfor hver gruppe. Det kan velges flere vararepresentanter enn faste representanter, jf. § 3-1-1. 5. ledd.*

7. Valgkomité

Erfaringen med bestemmelsene knyttet til valgkomiteen og LIS-valgkomiteen har, etter fagstyrets mening, vist at det er behov for endringer. Det foreslås en endring av § 3-6-7 som går ut på å samle både oppnevning, sammensetning og mandat for valgkomité i én bestemmelse. Fagstyret mener videre det vil være hensiktsmessig å samle de to valgkomiteene i én felles valgkomite, der både LIS-representasjon og begge valgkomiteenes mandat ivaretas. Bakgrunnen for dette ønsket er å sikre gjennomgående representasjon av LIS og å redusere antallet verv LIS-ene må bekle. Antallet LIS-verv har i seg selv vært en stor utfordring fordi antallet LIS i faglandsrådet er begrenset og vervene er mange.

Når det gjelder gjennomgående representasjon er tanken at man med *én* valgkomite vil kunne sikre at LIS-representanter som velges som fagdelegater til landsstyret også sitter som LIS representanter i faglandsrådet. Dette er ikke ivaretatt i dagens regler fordi faglandsrådet kun "skal godkjenne LIS-valgkomiteens innstilling". Det er altså ikke anledning for faglandsrådet til å komme med andre kandidat-forslag enn det LIS-valgkomiteen presenterer. Man risikerer derfor i dag at LIS-valgkomiteen innstiller på andre enn de som velges som LIS fagdelegater til landsstyret.

Som nevnt er det en utfordring i dag at det er svært mange verv i fagaksen som skal bekles av LIS. Det skal dekkes opp følgende LIS-posisjoner:

- 2 LIS til fagstyret + 2 vara,
- 5/6 LIS til landsstyret + 5/6 vara
- 3 LIS til LIS-valgkomiteén + 3 vara (fra det sittende faglandsrådet)
- 1 LIS til valgkomiteen + 1 vara (dette er ikke lovfestet, men en anbefaling fra styret da de opprettet valgkomiteen)

For å fylle alle LIS-rollene, innebærer det at omtrent alle LIS i faglandsrådet blir satt under press for å ta et verv i tillegg til faglandsrådsrollen. Erfaringen har vist at det er det en utfordring å fylle alle funksjonene som fremgår av lovverket. En ekstra utfordring når det gjelder å fylle vervene i

valgkomiteen er at valgkomitemedlemmer normalt ikke vil bli valgt til de posisjoner som komiteen skal innstille på.

Som påpekt over, har LIS-valgkomiteen i dag betydelig innflytelse ettersom de 7 LIS'ene fra foreninger med mindre enn 1000 medlemmer og vararekkefølgen for disse i dag ikke velges, men kun *godkjennes* av faglandsrådet. Fagstyret mottok etter valget en klage på prosessen ved årets valg. Det fremstår som lite hensiktsmessig, og svært lite fleksibelt at ikke faglandsrådet har anledning til å fremme andre kandidater enn de som valgkomiteen fremlegger.

I tillegg erfarte man at valgkomiteen har behov for vararepresentanter. Det foreslås derfor et tillegg i lovene som inkluderer oppnevning av vara i rekke. For å sikre at representasjonen av LIS-ene blir ivaretatt i en felles valgkomite, bør det lovfestes at LIS skal ha fast representasjon med personlig vara i komiteen.

Forslaget antas å ikke medføre økte kostnader fordi det ikke er foreslått noen økning i antallet medlemmer i valgkomiteen. Varaer vil kun delta dersom representantene trekker seg, og antallet deltakere vil derfor alltid være tre. Det at LIS-valgkomiteen foreslås avvirket vil medføre enkelte mindre besparelser.

Ut fra argumentasjonen over, foreslås følgende endring (endringer i kursiv og understreket):

Forslag 1.7:

§ 3-6-7 Valgkomiteens sammensetning og oppgaver

- (1) Faglandsrådet oppnevner en valgkomité på 3 personer samt 3 personlige varamedlemmer for valgkomiteen etter innstilling fra fagstyret. Valgkomiteen skal bestå av minst én representant for leger i spesialisering(LIS) med personlig vararepresentant.
- (2) Valgkomiteen forbereder valg av fagstyre med varamedlemmer, landsstyrerepresentanter med varamedlemmer og 7 LIS representanter med varamedlemmer fra fagmedisinske foreninger med mindre enn 1000 medlemmer til faglandsrådet.
- (3) Dersom medlemmene av valgkomiteen selv stiller til valg, må de tre ut av komiteen.
- (4) Instruks for valgkomiteens arbeid utarbeides av fagstyret og vedtas av faglandsrådet.

* * * * *

II Lovendringsforslag vedrørende spesialitetsstruktur og medlemsbegrep

Fra og med 1.3.2019 er spesialiststrukturen endret slik at det ikke lenger er hoved- og grenspesialiteter innen kirurgi og indremedisin. Det ble vedtatt enkelte endringer i Legeforeningens lover i 2018 som følge av endringer i spesialitetsstrukturen. Man skulle ved denne endringen innrette lovene slik at de skulle følge samme struktur som spesialiststrukturen ved at man fjernet de bestemmelsene som gav Norsk kirurgisk forening og Norsk indremedisinsk forening en særlig stilling og mulighet for dobbeltmedlemskap. Følgende vedtak ble da fattet:

"2. Bortfall av bestemmelser ved overgang fra grenspesialiteter til hovedspesialiteter 1.mars 2019.

Fra 1. mars 2019 faller følgende bestemmelser i Legeforeningens lover bort:

- § 3-6-2 (3)
- § 3-6-2 (4)
- § 3-6-3-1 (3)
- § 3-6-3-2 (6)

Øvrige ledd i disse bestemmelser justeres tilsvarende."

Ved en gjennomgang av lovene er det oppdaget at disse endringene ikke var tilstrekkelige. Begrepet "hovedspesialitet" fremgår fremdeles av lovene, og kontingentfordelingen er fremdeles beskrevet ut fra hoved- og grenspesialiteter. I tillegg er det oppdaget at begrepet "frivillige medlemmer" benyttes i lovverket, til tross for at denne ordningen utgikk i 2013. Det foreslås derfor at man gjør de nødvendige korrigeringer i lovene slik at disse fremstår som oppdaterte.

1. § 3-3 Fellesbestemmelser for avdelinger

Bestemmelsens første ledd lyder i dag (endring i kursiv og gjennomstrøket):

"(1) Avdelingene består av medlemmer som er obligatorisk tilmeldt, herunder medlemmer som er gått av med alders- eller uførepensjon samt frivillige og assosierte medlemmer. Den norske legeforening fører medlemsregister for avdelingene."

Det foreslås at "samt frivillige" tas ut fordi dette begrepet henger igjen fra før 2013. Tidligere var det ikke obligatorisk medlemskap i fagaksen. Dette ble innført i 2007 for spesialister og i 2013 for leger i spesialisering. Begrepet frivillige medlemmer bør derfor tas ut av lovene slik at bestemmelsen blir slik (endring i kursiv og gjennomstrøket):

Forslag 2.1

"(1) Avdelingene består av medlemmer som er obligatorisk tilmeldt, herunder medlemmer som er gått av med alders- eller uførepensjon ~~samt frivillige~~ og assosierte medlemmer. Den norske legeforening fører medlemsregister for avdelingene."

2. § 3-6-2 Medlemskap

Bestemmelsens annet ledd lyder i dag:

"(2) Medlemmer med flere hovedspesialiteter, velger hvilken fagmedisinsk forening de skal tilhøre."

Sentralstyret foreslår at "hoved" slettes slik at det endres til "spesialiteter" og bestemmelsen da lyder(ending i kursiv og gjennomstrøket):

Forslag 2.2:

"(2) Medlemmer med flere ~~hoved~~spesialiteter, velger hvilken fagmedisinsk forening de skal tilhøre."

3. § 4-2 Kontingent

Bestemmelsens femte ledd lyder i dag:

"(5)Landsstyret fastsetter fordeling av kontingentinntektene på hovedforeningen og avdelingene. Lokalforeninger, yrkesforeninger og fagmedisinske foreninger gis et differensiert grunntilskudd uavhengig av medlemstilslutning. Det øvrige tilskuddet til avdelingene fordeles per medlem. Ved beregning av tilskudd for medlemskap i fagmedisinsk forening teller ingen medlemmer dobbelt, dvs. grenspesialister telles med i grenspesialitetsforening, hovedspesialister uten grenspesialitet telles med i hovedspesialitetsforening. Frivillige medlemmer uten spesialitet telles med i hovedspesialitetsforening. For Norsk medisinstudentforening fastsettes tilskuddet per medlem."

Setningen vedrørende dobbelt medlemskap ble ved en inkurie ikke endret i forbindelse med vedtaket i 2018 der bestemmelsen som gav grenspesialister dobbelt medlemskap (i hovedspesialitets- og grenspesialitetsforening) ble opphevet. Etter denne endringen har setningen ingen betydning og bidrar kun til forvirring. Den andre setningen om "frivillige medlemmer uten spesialitet" burde vært endret i forbindelse med lovendringene i 2013 da det ble innført obligatorisk medlemskap i fagmedisinske foreninger også for leger i spesialisering. Etter det er det ingen frivillige medlemmer uten spesialitet, og denne setningen bidrar også bare til forvirring slik den nå står.

Etter endringen vil bestemmelsen lyde(ending i kursiv og gjennomstrøket):

Forslag 2.3:

"(5)Landsstyret fastsetter fordeling av kontingentinntektene på hovedforeningen og avdelingene. Lokalforeninger, yrkesforeninger og fagmedisinske foreninger gis et differensiert grunntilskudd uavhengig av medlemstilslutning. Det øvrige tilskuddet til avdelingene fordeles per medlem. ~~Ved beregning av tilskudd for medlemskap i fagmedisinsk forening teller ingen medlemmer dobbelt, dvs. grenspesialister telles med i grenspesialitetsforening, hovedspesialister uten grenspesialitet telles med i hovedspesialitetsforening. Frivillige medlemmer uten spesialitet telles med i hovedspesialitetsforening.~~ For Norsk medisinstudentforening fastsettes tilskuddet per medlem."

Sentralstyret behandlet saken i møte 29.4 2020 og fremmer følgende forslag til vedtak:

**DEN NORSKE
LEGEFORENING**

Innstilling til vedtak

Lovendringsforslagene i del I og II vedtas.

Med vennlig hilsen

Den norske legeforenings sentralstyre e.f.

Geir Riise
generalsekretær

Lars Duvaland
avdelingsdirektør

Saksbehandler: Ida Torgersdotter Øygard Haavardsholm, jurist/rådgiver

[Dokumentet er godkjent elektronisk](#)

Sak 10

Godkjenning av regnskap for Den norske legeforening for 2019

**DEN NORSKE
LEGEFORENING**

Til landsstyret

Deres ref.:

Vår ref: SAK2020003414
SAK2020001938

Dato: 11-05-2020

Sak 10 - Godkjenning av regnskap for Den norske legeforening for 2019

Vedlagt følger til godkjenning regnskap og revisjonsberetning for 2019 for Den norske legeforening.

Det konsoliderte årsregnskapet for Den norske legeforening omfatter foruten hovedforeningens regnskap også regnskapet for følgende fond:

- Den norske legeforenings fond til videre- og etterutdanning av leger (Utdanningsfond I)
- Den norske legeforenings fond til fremme av allment praktiserende legers videre- og etterutdanning og privatpraktiserende spesialisters etterutdanning (Utdanningsfond II)
- Den norske legeforenings fond til sykehuslegers videre- og etterutdanning (Utdanningsfond III)
- Den norske legeforenings lånefond til etablering/reetablering av privat legepraksis (Lånefondet)
- Den norske legeforenings fond for kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet (Kvalitetssikringsfondet)
- Den norske legeforenings fond for forebyggende medisin
- Den norske legeforenings fond til fremme av kvinnelige legers vitenskapelige innsats

Som vedlegg til det konsoliderte regnskapet følger også regnskap for hovedforeningen og de enkelte fond.

Sentralstyret behandlet regnskapet for Den norske legeforening i møte 18.3.2020 og 29.4.2020.

I henhold til Legeforeningens lover skal et medlem i en fagmedisinsk forening kun telles én gang ved fordeling av kontingentmidler. Endringen i Legeforeningens lover i 2018 innebar at grenspesialitetene innen kirurgi og indremedisin ble ordinære hovedspesialiteter. Denne endringen tok ikke i tilstrekkelig grad hensyn til at lovendringen over tid ville bety fall i medlemsutviklingen i de to hovedspesialitetsforeningene. Det er således sannsynlig at endringen også gradvis vil medføre reduserte kontingentinntekter for de to tidligere hovedspesialitetsforeningene. De to hovedspesialitetsforeningene har imidlertid fortsatt en viktig rolle i den generelle delen av spesialistutdanningen samtidig som foreningene også ivaretar koordinerende oppgaver på vegne av de øvrige indremedisinske eller kirurgiske foreningene. Som en overgangsordning og for å sikre forutsigbar og bærekraftig driftsøkonomi i de to foreningene, foreslås derfor at leger i spesialisering i tidligere indremedisinske eller kirurgiske grenforeninger skal være tellende medlemmer i både tidligere hovedspesialitetsforening og i tidligere grenspesialitetsforening i en overgangsperiode på

tre år, dvs. i perioden 2020-2022. Dobbelmedlemskapet er beregnet å koste kr 1,2 millioner i treårsperioden og foreslås finansiert fra egen avsetning i Legeforeningens balanse i 2019.

Sentralstyrets forslag til vedtak:

1. Regnskap for Den norske legeforening, som viser et årsoverskudd på kr 44 177 802,- godkjennes og fastsettes som foreningens regnskap for 2019.

Overskuddet avsettes som følger:

Avsetning		Disponering resultat 2019
Overføres fra rettshjelpsfond		(47 250)
Overføres til konfliktfond		-
Overføres til selvpålagte avsetninger		10 000 000
Tilbakeføring ny registerløsning CRM	(2 150 000)	
Tilbakeføring reserveavsetning inntektssvikt	(3 000 000)	
Avsetning kontingentmidler underforeninger	3 950 000	
Overgangsordning Kontingentfordeling	1 200 000	
Overføres fra Utdanningsfond I		(2 959 690)
Overføres til Utdanningsfond II		10 534 809
Overføres til Utdanningsfond III		1 177 349
Overføres til Lånefondet		28 218 439
Overføres fra Fond for kvalitet og pasientsikkerhet		(2 989 362)
Overføres fra Fond for forebyggende medisin		(9 562)
Overføres fra Fond for kv.legers vitenskapelige innsats		(5 837)
Overføres til annen egenkapital		258 907
Totalt		44 177 802

2. LIS i tidligere indremedisinske eller kirurgiske grenforeninger skal være tellende medlemmer i både tidligere hovedspesialitetsforening og tidligere grenspesialitetsforening i en overgangsperiode på tre år, dvs. i perioden 2020-2022. Dobbelmedlemskapet er beregnet å koste kr 1,2 millioner i treårsperioden og finansieres fra egen avsetning i Legeforeningens balanse i 2019.

Med vennlig hilsen

Den norske legeforenings sentralstyre etter fullmakt

Geir Riise
generalsekretær

Erling Bakken
økonomidirektør

Vedlegg til sak 10 – Regnskap for Den norske legeforening 2019

Innholdsfortegnelse

Den norske legeforening - Årsberetning 2019	side	2
Elektronisk signatur	side	11
Den norske legeforening – Resultatregnskap for 2019	side	12
Den norske legeforening – Balanse per 31.12.2019	side	13
Den norske legeforening – Noter til regnskapet for 2019	side	15
Den norske legeforening – Kontantstrømoppstilling	side	31
Den norske legeforening – Revisors beretning for 2019	side	32
 Vedlegg til regnskapet	side	34
Vedlegg 1 – Hovedforeningen – Resultatregnskap	side	35
Tidsskriftet – Resultatregnskap	side	37
Hovedforeningen – Formålsrapport	side	38
 Vedlegg 2 - Årsregnskap for Den norske legeforenings fond til fremme av legers videre- og etterutdanning (Utdanningsfond I)	side	41
 Vedlegg 3 - Årsregnskap for Den norske legeforenings fond til fremme av allment praktiserende legers videre- og etterutdanning og privatpraktiserende spesialisters etterutdanning (Utdanningsfond II)	side	44
 Vedlegg 4 - Årsregnskap for Den norske legeforenings fond til fremme av sykehuslegers videre- og etterutdanning (Utdanningsfond III)	side	46
 Vedlegg 5 - Årsregnskap for Den norske legeforenings lånefond til etablering/reetablering av privat praksis	side	48
 Vedlegg 6 - Den norske legeforenings fond for kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet – Resultatregnskap	side	50
 Vedlegg 7 - Årsregnskap for Den norske legeforenings fond for forebyggende medisin	side	52
 Vedlegg 8 - Årsregnskap for Den norske legeforenings fond til fremme av kvinnelige legers vitenskapelige innsats	side	54
 Vedlegg 9 – Den norske legeforening – Nøkkeltall	side	56
 Vedlegg 10 - Den norske legeforenings regnskap for 2019 – desisorutvalgets rapport	side	57

Den norske legeforening årsberetning 2019

1. Virksomhetens art og sted

Den norske legeforening er en fagforening som har som formål:

- a. å virke for høy faglig og yrkesetisk standard blant foreningens medlemmer
- b. å fremme medlemmenes sosiale, kollegiale og økonomiske interesser
- c. å verne om medlemmenes psykiske og fysiske helse
- d. å fremme legeutdanningen og medisinsk vitenskapelig virksomhet
- e. å fremme tiltak som er egnet til å bedre befolkningens helse
- f. å arbeide med helsepolitiske spørsmål

I tillegg til aktiviteten i hovedforeningen, omfatter Legeforeningens virksomhet blant annet aktiviteten i følgende fond som alle er regulert av egne vedtekter:

- Utdanningsfond I ble etablert i 1967. Fondets formål er å fremme grunn-, videre- og etterutdanningen av leger. Fondet bør spesielt tilgodese tiltak som kan bedre videre- og etterutdanningen av leger i perifere strøk av landet.
- Utdanningsfond II ble etablert i 1983. Fondets formål er å høyne og å opprettholde det medisinskfaglige kunnskapsnivå hos allment praktiserende leger og privatpraktiserende spesialister ved å yte økonomisk hjelp til dekning av kursavgifter, reise- og oppholdsutgifter og stipendier i den utstrekning slik hjelp ikke dekkes etter andre regler.
- Utdanningsfond III ble etablert i 1988. Fondets formål er å høyne og å opprettholde det medisinskfaglige kunnskapsnivå hos sykehusleger ved å yte økonomisk hjelp i forbindelse med legers videre- og etterutdanning.
- Lånefondet ble etablert i 1978. Fondets formål er å yte lån til leger som etablerer privat praksis.
- Den norske legeforenings fond for kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet ble formelt etablert 1.1.2010. Fondet er et resultat av sammenslåingen av Kvalitetssikringsfond I (opprettet i 1991) og Kvalitetssikringsfond II (opprettet i 1992). Fondets formål er å bidra til systematisk arbeid for å sikre høy medisinsk kvalitet og pasientsikkerhet i helsetjenesten.

For fylldig beskrivelse av aktiviteten, henvises det til Den norske legeforenings Årsmelding for perioden 1.1.2019 - 31.12.2019.

Legeforeningens adresse er Kirkegaten 25, Postboks 1152 Sentrum, 0107 Oslo.

2. Redegjørelse for årsregnskapet

Regnskapet for Den norske legeforening følger fra og med regnskapsåret 2017 et normalt artsoppsett.

Legeforeningen hadde i 2019 et regnskapsmessig samlet positivt resultat for hele virksomheten på kr 44 177 802. Resultatet er ca. kr 38,0 millioner bedre enn budsjett. Årsaken til det positive budsjettavviket ligger i en positiv avkastning på investeringsporteføljen på ca. kr 56,7 millioner. Samtidig er også driftsresultatet ca. kr 10,0 millioner bedre enn budsjettet.

Investeringsporteføljen hadde en avkastning på 6,7 % mot 3,0 % forutsatt i budsjett. Dette resulterer i et positivt budsjettavvik knyttet til finansposter på ca. kr 28,8 millioner.

Hovedforeningen fikk i 2019 et regnskapsmessig negativt driftsresultat på ca. kr 23,5 millioner og positive finansinntekter på ca. kr 33,7 millioner. Dette resulterer i et positivt resultat etter finansposter på ca. kr 10,2 millioner. Driftsresultatet er ca. kr 3,8 millioner svakere enn budsjett. Driftsinntektene ble ca. kr 2,3 millioner bedre enn budsjett, mens driftskostnadene endte opp ca. kr 6,1 millioner svakere enn budsjett.

Regnskapet viser en samlet egenkapital per 31.12.2019 på kr 1 503 564 776. Av dette utgjør egenkapitalen knyttet til fondene 92,8 %. Aktiviteten i underliggende fond er regulert av egne vedtekter eller retningslinjer.

Legeforeningens regnskapsresultat i 2019 avregnes forholdsmessig mot egenkapitalen i de respektive fondene og i Hovedforeningen. Dette gjøres ved å ta utgangspunkt i driftsresultatet i de respektive underregnskap og deretter trekke fra en forholdsmessig andel av resultatet fra finanspostene. Finansresultatet fra Legeforeningens forvaltningsportefølje budsjetteres og bokføres i sin helhet i Hovedforeningen gjennom året, men fordeles mellom Hovedforeningen og de enkelte fondene per 31.12 hvert år. Det positive finansresultatet er i 2019 fordelt proporsjonalt i henhold til egenkapitalen i det enkelte underregnskap. I tråd med rammebudsjett for 2019 vedtatt på Landsstyremøtet i 2018, tilfaller avkastning fra investeringsporteføljen utover den budsjetterte avkastningen på 3 %, Hovedforeningen.

I 2019 er det blitt forbrukt kr 47 250 av rettshjelpfondet. Det er ikke foreslått andre endringer i de beløpsmessige avsetningene til rettshjelpsfondet eller konfliktfondet. På selvpålagte avsetninger er det foreslått tilbakeføring av tidligere avsatte midler på kr 5,15 millioner og en ny avsetning på kr 15,15 millioner, netto kr 10,0 millioner. Fordelingen av egenkapitalen, samt den prosentvise andel av denne, er vist i tabellen nedenfor.

Andel av egenkapitalen per 31.12.2019		
Fondenes egenkapital	1 337 434 620	88,95 %
Konfliktfond	47 333 252	3,15 %
Andre selvpålagte avsetninger	53 400 000	3,55 %
Rettshjelpsfond	10 373 863	0,69 %
Annen egenkapital (Hovedforeningen)	55 023 040	3,66 %
Totalt	1 503 564 776	100,00 %

Andre selvpålagte avsetninger er i hovedsak knyttet til planlagte IT-investeringer og andre utviklingsprosjekter. Tilbakeføring av avsetninger i 2019 er knyttet til IT-investeringer. Nye avsetninger for 2019 er relatert til kontingentmidler for underforeninger samt til etableringen av Legenes Hus. Andre selvpålagte avsetninger inkludert avsetningen til rettshjelpsfondet, utgjør til sammen ca. kr 63,7 millioner. Dette tilsvarer ca. 4,2 % av samlet egenkapital.

Delregnskapene for Hovedforeningen, Utdanningsfond II, Utdanningsfond III, og Lånefondet, kan vise til overskudd i 2019, mens de øvrige fondene endte året med underskudd. Utdanningsfond II og Utdanningsfond III viser relativt store positive avvik sammenlignet med budsjett.

Samlede driftsinntekter i Hovedforeningen er på ca. kr 232,7 millioner. Dette er ca. kr 2,3 millioner bedre enn budsjett. Annonseinntektene i Tidsskriftet og på hjemmesidene til Legeforeningen utgjorde i 2019 ca. kr 23,1 millioner. Dette er ca. kr 0,6 millioner høyere enn i 2018 og ca. kr 3,1 millioner bedre enn budsjett. Kontingentinntektene er ca. kr 0,7 millioner under budsjett. Avviket på kontingent skyldes i hovedsak avsetninger og tap knyttet til utestående kontingenter. Medlemsveksten er fortsatt god, men i budsjettet var det ikke i tilstrekkelig grad tatt høyde for disse avsetningene.

Totale driftskostnader i Hovedforeningen er på ca. kr 256,2 millioner. Dette er ca. kr. 6,1 millioner over budsjett for 2019. Direkte produksjonskostnader i Tidsskriftet er ca. kr 1,8 millioner bedre enn budsjett. Personalkostnadene i Hovedforeningen var i 2019 ca. kr. 1,4 millioner (0,8 %) over budsjett. Andre driftskostnader er ca. kr 5,5 millioner over budsjett. Dette henføres i hovedsak til Legeforeningens utviklingsprosjekter, Legejobber2020, Medlemsløsningen, ERP (økonomisystemet) og INVO (arkiv- og saksbehandlingssystem). Disse utviklingsprosjektene er forutsatt dekket av tidligere avsatte midler, for 2019 er det foreslått tilbakeført kr 5.15 millioner til dette. I tillegg er det i andre driftskostnader ikke budsjetterte kostnader i forbindelse med flytting til og klargjøring av midlertidige lokaler samt høyere kostnader til innleie av vikarer i sekretariatet enn forutsatt i budsjettet.

Ansvar for spesialistutdanningen som tidligere ble utført ved koordinatorkontorene, ble fra 1. mars 2019 overført til de regionale utdanningssentrene ved de fire regionale helseforetakene. Utdanningsfond I ved Koordinatorkontoret ved UiO har fortsatt ansvaret for etterutdanningen samt spesialistutdanningen innen allmennmedisin og samfunnsmedisin. Denne kursvirksomheten i tillegg til veiledning og nett-kurs hadde i 2019 en kostnadsside på ca. kr 27,0 millioner og et underskudd på ca. kr 2,4 millioner. Dette er tall eksklusive administrasjonskostnader. Budsjettert overskudd på kursvirksomheten var ca. kr 1,1 millioner. Driftsunderskuddet for Utdanningsfond I totalt er på ca. kr 7,5 millioner, ca. kr 3,1 millioner svakere enn budsjett. Fondets andel av Legeforeningens finansposter utgjør ca. kr 4,5 millioner. Dette gir et negativt resultat på bunnlinjen for fondet på ca. kr 3,0 millioner.

I årene fra 2016 til 2018 har det vært en reduksjon i refusjonene fra Utdanningsfond II. I 2019 har det vært en økning i refusjonen på ca. kr 1,5 millioner fra 2018. Fra 2018 til 2019 er tilskuddet fra normaltarifforhandlingene redusert med ca. kr 0,8 millioner. Fondet fikk i 2019 et positivt driftsresultat på ca. kr 6,0 millioner. Andelen av finanspostene utgjør ca. kr 4,5 millioner, noe som gjør at fondet i 2019 kan vise til et overskudd på ca. kr 10,5 millioner.

Refusjonene fra Utdanningsfond III har, i motsetning til Utdanningsfond II, kontinuerlig økt fra 2012 til 2018. Fra 2018 til 2019 er det imidlertid en reduksjon i refusjonene på ca. kr 4,7 millioner. Tilskuddet fra normaltarifforhandlingene har fra 2018 til 2019 økt med ca. kr 0,9 millioner. Tilskuddene fra Spekter/Virke er i 2019 tilnærmet det samme som i 2018. Disse inntekstpostene utgjør i 2019 samlet ca. kr 58,2 millioner. Fondet fikk i 2019 et negativt driftsresultat på ca. kr 1,8 millioner mot et budsjettert underskudd på ca. kr 9,5 millioner. Andelen finansposter på ca. kr 3,0 millioner gir fondet i 2019 et positivt resultat på ca. kr 1,2 millioner.

Legeforeningens fond for kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet (Kvalitetssikringsfondet) har vist stor stabilitet i driftsinntekter og driftskostnader de senere år. I 2019 fikk fondet et driftsunderskudd på ca. kr 3,4 millioner og et totalunderskudd etter finanspostene på ca. kr 3,0 millioner mot budsjettert ca. - kr 3,3 millioner. Det er i 2019 kostnadsført ca. kr 12,0 millioner i prosjektstøtte, hvorav ca. kr 6 millioner til prosjekter i regi av SKIL AS (Senter for kvalitet i legekontor). Fra 2011 har årlig tilførsel fra normaltarifforhandlingene steget jevnt fra ca. kr 9,4 millioner til ca. kr 11,3 millioner i 2018. Fra 2018 til 2019 er det en marginal økning. Etter forslaget til disponering av årsresultatet, vil Kvalitetssikringsfondet per 31.12.2019 ha en egenkapital på ca. kr 11,6 millioner.

Lånefondet fikk i 2019 et positivt totalresultat på ca. kr 28,2 millioner, ca. kr 15,2 millioner bedre enn budsjett. Renteinntektene fra utlån utgjorde ca. kr 16,5 millioner. Den fordelte andelen av finansinntekter var ca. kr 11,2 millioner. I 2019 har renten på nye lån i Lånefondet vært fastsatt til 1,25 % -poeng over "normalrenten for gunstige lån i arbeidsforhold" (Normrenten). Normrenten har steget fra 2,1 % i januar til 2,5 % i desember. Dette har bidratt til økte renteinntekter på kr 1,0 million sammenlignet med budsjett. Det er nå om lag kr 408 millioner i tilgjengelig kapital for nye utlån. Dette utgjør ca. 45 % av egenkapitalen på rundt kr 896 millioner.

Landsstyret vedtok i 2019 å kutte renten i Lånefondet med virkning fra 1. januar 2020. Renten på nye lån fastsettes etter dette til det til enhver tid gjeldende nivået på "normrentesatsen for gunstige lån i arbeidsforhold". Dette kan bidra til en økning i fondets utlånsvolum. Sentralstyret vedtok i november 2019 å kutte renten også på eksisterende lån i fondet. Rentepåslaget på eksisterende lån reduseres med 0,75 % -poeng og fastsettes etter dette til 0,50 % -poeng over normrentesatsen for gunstige lån i arbeidsforhold.

Legeforeningens investeringsportefølje fikk en samlet avkastning på 6,7 % i 2019. Dette er 3,7 % -poeng bedre enn budsjettert avkastning (3,0 %). I investeringsporteføljen fikk norske aksjer en avkastning på 12,8 % og globale aksjer en avkastning på 22,5 %. Norske -og globale obligasjoner fikk en avkastning på henholdsvis 2,5 % og 3,1 %. Avkastningen medførte at netto finansinntekter ble ca. kr 28,8 millioner bedre enn budsjett.

3. Fortsatt drift

Foreningen har gode økonomiske forutsetninger for fortsatt drift. Regnskapet er derfor avlagt under denne forutsetning, og styret bekrefter at forutsetningen er til stede. Den frie egenkapitalen i Hovedforeningen, eksklusiv selvpålagte avsetninger og etter foreslåtte årsoppgjørssdisposisjoner, utgjør kr 55 070 290,- per 31.12.2019.

Fortsatt høyt aktivitetsnivå med investeringsprosjekter, ombygging, flytting og uro i finansmarkedet åpner ventelig ikke for styrking av fri egenkapital i 2020.

Styret kjenner ikke til forhold etter regnskapsårets avslutning som kan ha betydning for foreningens stilling og resultat.

4. Arbeidsmiljø

Foreningen ivaretar sine oppgaver i henhold til arbeidsmiljølovens bestemmelser. Arbeidsmiljøutvalg og verneombudstjeneste er godt etablert. Det foretas regelmessige arbeidsmiljø-/medarbeiderundersøkelser, og på grunnlag av resultatene av slike undersøkelser iverksettes tiltak for forbedring og bevaring av arbeidsmiljøet. Sykefraværet var i 2018 på 5,7%, en positiv nedgang på 0,7 % -poeng siden 2018. Legeforeningen er en IA-bedrift.

Det gjennomføres regelmessige samarbeidsmøter mellom generalsekretær, personalforening, hovedverneombud og representanter for arbeidsmiljøutvalget.

Det har ikke forekommet arbeidsulykker i 2019.

5. Diskriminering og likestilling

Legeforeningens ansatte bestod ved utgangen av 2019 av 30,3 % menn og 69,7 % kvinner. Ved utlysninger av nye stillinger legges det vekt på at alle kvalifiserte personer anmodes om å søke stilling, uavhengig av kjønn, alder, funksjonshemming eller nasjonalitet. Det tilrettelegges for medarbeidere med sykdom eller varig nedsatt funksjonsevne, og sekretariatet innførte i 2011 en livsfasepolitikk som skal legge forholdene til rette for at hver enkelt medarbeider får benyttet sin kompetanse og kapasitet på best mulig måte gjennom god tilrettelegging for arbeidssituasjonen avhengig av ulike behov knyttet til livsfaser.

6. Påvirkning av det ytre miljø

Legeforeningen har ingen virksomhet som forurensar det ytre miljø. Legeforeningen ønsker å ta miljøutfordringene på alvor og ble offisielt sertifisert som miljøfyrtårnsbedrift i 2014 og re-sertifisert senest i 2017, neste sertifisering blir gjennomført når vi er flyttet tilbake til Legens Hus i 2020. Miljøfyrtårn er en nasjonal sertifiseringsordning rettet mot privat og offentlig sektor, særlig med vekt på små og mellomstore bedrifter.

7. Aktivitetsresultat og disponeringer

Sentralstyret foreslår at årets overskudd på kr 44 177 802 disponeres som følger:

Avsetning	Disponering resultat 2019
Overføres fra rettshjelpsfond	(47 250)
Overføres til konfliktfond	-
Overføres til selvpålagte avsetninger	10 000 000
Overføres fra Utdanningsfond I	(2 959 690)
Overføres til Utdanningsfond II	10 534 809
Overføres til Utdanningsfond III	1 177 349
Overføres til Lånefondet	28 218 439
Overføres fra Fond for kvalitet og pasientsikkerhet	(2 989 362)
Overføres fra Fond for forebyggende medisin	(9 562)
Overføres fra Fond for kv.legers vitenskapelige innsats	(5 837)
Overføres til annen egenkapital	258 907
Totalt	44 177 802

Ved den foreslåtte disponeringen øker den frie egenkapitalen med kr 258 907. Fordelingen av resultatet på fondene tar utgangspunkt i fondenes driftsresultat justert for respektive andeler av foreningens samlede finansinntekter. Fri egenkapital i foreningen etter disponering av resultatet utgjør kr 55 070 290.

8. Fremtidig utvikling

Hovedforeningens økonomi er sammensatt av i stor grad faste personal- og driftskostnader, mens inntekter er variabel. Dette gjør foreningen sårbar ved svikt i inntektene. De variable driftsinntektene består hovedsakelig av tilskudd fra det offentlige, Tidsskriftets annonseinntekter samt i vesentlig grad av foreningens finansinntekter.

Til tross for betydelig inntektsreduksjon i mediebransjen for øvrig¹ har Tidsskriftet klart å holde inntektene stabile. I 2019 økte inntektene med 0,6 millioner sammenlignet med året før. Dette skyldes strategisk arbeid med både nett- og papirannonser og ikke minst operativt markedsarbeid. Tidsskriftet har forhandlet frem en god avtale med helseforetakene som i stor grad vil sikre inntektene fra stillingsannonser i 2020. Prosjektet Legejobber2020 er nybrottsarbeid med målsetning om å kompensere forventet nedgang i ordinært stillingsannonsemarked i årene fremover. Tjenestene innebærer bl.a. rådgivning for leger og rekruttering av leger til spesialist- og kommunehelsetjenesten samtidig som det utvikles nye digitale løsninger. Også for produktannonser er det inngått gode avtaler som gjør at inntektsnivået vil kunne opprettholdes. Fordi også det er generell nedgang også i dette markedet jobbes det parallelt med å utvikle nye, markedstilpassede tjenester.

Legeforeningen har vedtatt å utvide sitt leieareal i Legenes Hus og gårdeier Christiania Torv AS har vedtatt å gjennomføre en omfattende modernisering og ombygging av eiendommen.

¹ Inntektsreduksjon i dagspresse og fagpresse hhv. 20 % og 3,5 %

Ombyggingsarbeidene startet opp i juli 2019 og forventes avsluttet sommeren 2020. I byggeperioden leier Legeforeningen lokaler i Kirkegata 25. Forventet retur til Legenes Hus er september 2020. Legeforeningen betaler kun husleie ett sted i byggeperioden. Legeforeningen får ekstraordinære kostnader i forbindelse med innflytting i nyoppussede lokaler og med oppstart av kurs & konferansesenter i Legenes Hus.

Økt leieareal og mer moderne standard, vil isolert sett øke husleiekostnadene for foreningen. Det er imidlertid forutsatt at arealutvidelsene som skal benyttes til utadrettet virksomhet, må bære sine egne kostnader. Dette betyr i praksis at restaurantdrift eller utleie av lokaler til kurs- og konferansevirksomhet skal være selvfinansierende aktiviteter.

Det er fortsatt stor aktivitetsvekst i Hovedforeningen. Dette skyldes dels den generelle veksten i medlemsmassen men også stigende forventninger til tjenesteleveranser både fra det enkelte medlem og fra foreningsleddene. Opprettelsen av Faglandsrådet og styrkingen av fagaksen krever mye ressurser. I sum innebærer det høye aktivitetsnivået press på bemanningsnivået i sekretariatet som igjen forutsetter tøffe prioriteringer med fokus på organisasjonens kjerneområder. I sekretariatet fokuseres det på effektivisering av rutiner, ikke minst ved innføring av moderne IT-verktøy og digitalisering av prosesser som tidligere har vært manuelle. I sum muliggjør dette smartere og bedre måter å levere tjenester på. Foreningens inntektssituasjon åpner ikke for betydelig vekst i antall ansatte.

I perioden mellom balansedagen 31.12.2019 og tidspunktet for fremleggelse av denne beretningen, har det brutt ut en pandemi. I begynnelsen av mars 2020 fikk Covid 19 -epidemien pandemistatus og norske myndigheter iverksatte omfattende smittebegrensende tiltak. Situasjonen vil få store konsekvenser for hele samfunnet, også for Legeforeningen. Mulige konsekvenser for Legeforeningens virksomhet og økonomi er omtalt i Note 21 til årsregnskapet.

9. Finansiell risiko

Børsåret 2019 var det nest beste på 20 år. Ved inngangen til 2019 snudde sentimentet brått fra tungsinn til eufori, og innledet det som skulle vise seg å bli et sterkt år for aksjemarkedene. For året sett under ett steg den ledende børsindeksen i USA, S&P 500, 31,5 % målt i USD. Oslo Børs utviklet seg noe svakere enn de internasjonale børsene med en samlet oppgang på 16,5 % (OSEBX). Den samlede oppgangen i aksjemarkedene kan virke voldsom, men mye kom i kjølvannet av den kraftige korreksjonen i fjerde kvartal 2018. Usikkerhet rundt retningen i verdensøkonomien gjorde at sentimentet snudde brått og med store utslag flere ganger i 2019. Den svake utviklingen i ledende indikatorer i starten av året, gjorde at vekstforventningene falt. Dette ble raskt priset inn i obligasjonsmarkedet, hvor lange renter falt til nær historiske bunnivåer, for så å korrigere noe opp. God diversifisering bidrar til å redusere porteføljens risiko.

For å sikre investeringsporteføljens inntekter for 2019, besluttet sentralstyret den 18. november å redusere risikoen i investeringsporteføljen ut kalenderåret. Det innebar at samtlige av porteføljens norske -og globale aksjer ble solgt den 18. november 2019. I januar 2020 ble det kjøpt norske -og globale aksjer i henhold til vedtatte investeringsstrategi. Verdipapirporteføljen var per 31.12.2019 fordelt mellom aktiva-klasser i henhold til nedenstående tabell:

Aktivaklasse	Beløp	Andel i %
Norske rentebærende papirer	452 616 801	50,3 %
Globale rentebærende papirer	264 769 087	29,4 %
Norske aksjer	10 586	0,0 %
Globale aksjer		0,0 %
Bank*	183 000 000	20,3 %
Sum investerte midler	900 396 473	100,0 %

*Beholdning fra det midlertidige nedsalget i norske -og globale aksjer.

Kr 183 millioner ble reinvestert i norske -og globale aksjer 13.1.2020

Hoveddelen av foreningens overskuddslikviditet er plassert i verdipapirmarkedene. Investeringsporteføljen forvaltes av henholdsvis Storebrand og Pimco. I 2019 har ca. 23 % av kapitalen vært plassert i norske og globale aksjer hos Storebrand. Pimco har plassert 29 % av kapitalen i globale rentebærende papirer mens de resterende 48 % er investert i norske rentebærende papirer hos Storebrand. Foreningens globale investeringer er valutasikret og foreningen er således ikke eksponert for valutarisiko. Plasseringene i norske rentebærende papirer har, med en gjennomsnittlig durasjon på ca. 2,2 år, moderat til lav risiko for kursfall (diskonterings-effekt) ved eventuell fremtidig økning i rentenivået. De globale renteinvesteringene har en gjennomsnittlig durasjon på ca. 3,3 år og det stilles strenge krav til kredittrating (minimum "investment grade").

Foreningen har historisk sett svært lite tap på fordringer. Løpetiden på lån i Lånefondet er inntil 12 år. Gjennomsnittlig gjenstående løpetid på utlånsporteføljen i fondet utgjorde ca. 6,3 år per 31.12.2019.

Likviditeten i foreningen vurderes som god.

Oslo, 18. mars 2020

Marit Hermansen
president

Anne-Karin Rime
visepresident

Nils Kristian Klev

Marit Karlsen

Ole Johan Bakke

Frøydis Olafsen

Kristin Kornelia Utne

Clara Bratholm

Geir Arne Sunde

Geir Riise
generalsekretær

Dokumentet er elektronisk signert:

PENNEO

Signaturene i dette dokumentet er juridisk bindende. Dokument signert med "Penneo" - sikker digital signatur.
De signerende parter sin identitet er registrert, og er listet nedenfor.

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Nils Kristian Klev Styremedlem Serienummer: 9578-5999-4-1161922 IP: 85.166.xxx.xxx 2020-03-20 08:14:00Z	Frøydis Olafsen Styremedlem Serienummer: 9578-5999-4-1207520 IP: 195.0.xxx.xxx 2020-03-20 08:22:32Z
Marit Hermansen Styrelider Serienummer: 9578-5995-4-294139 IP: 77.40.xxx.xxx 2020-03-20 11:54:11Z	Rilse\Geir Daglig leder Serienummer: 9578-5999-4-1143237 IP: 77.40.xxx.xxx 2020-03-20 16:31:01Z
Geir Arne Sunde Styremedlem Serienummer: 9578-5995-4-81963 IP: 77.16.xxx.xxx 2020-03-23 09:19:42Z	Marit Karlsen Styremedlem Serienummer: 9578-5997-4-339199 IP: 91.108.xxx.xxx 2020-03-24 16:22:36Z
Kristin Kornelia Utne Styremedlem Serienummer: 9578-5997-4-718875 IP: 84.209.xxx.xxx 2020-03-24 16:37:23Z	Ole Johan Bakke Styremedlem Serienummer: 9578-5999-4-1047929 IP: 91.90.xxx.xxx 2020-03-24 20:26:46Z

Penneo Dokumentnr: WEKNU-JUBKVN-QV627-X4FQ4-F8KY2-ECMLC

"Med min signatur bekrefter jeg alle datoer og innholdet i dette dokument."

Anne-Karin Rime Styremedlem Serienummer: 9578-5995-4-35805 IP: 46.9.xxx.xxx 2020-03-24 20:55:09Z	Clara Sofie Bratholm Styremedlem Serienummer: 9578-5999-4-842181 IP: 84.208.xxx.xxx 2020-03-25 20:23:39Z
---	---

Dokumentet er signert digitalt, med Penneo.com. Alle digitale signatur-data i dokumentet er sikret og validert av den datamaskin-utregnede hash-verdien av det opprinnelige dokument. Dokumentet er låst og tids-stemplet med et sertifikat fra en betrodd tredjepart. All kryptografisk bevis er integrert i denne PDF, for fremtidig validering (hvis nødvendig).

Hvordan bekrefter at dette dokumentet er originalen?

Dokumentet er beskyttet av ett Adobe CDS sertifikat. Når du åpner dokumentet i

Adobe Reader, skal du kunne se at dokumentet er sertifisert av Penneo e-signature service <penneo@penneo.com>. Dette garanterer at innholdet i dokumentet ikke har blitt endret.

Det er lett å kontrollere de kryptografiske beviser som er lokalisert inne i dokumentet, med Penneo validator - <https://penneo.com/validate>

Den norske legeforening - Resultatregnskap

Resultatregnskap

	Noter	Regnskap 2019	Budsjett 2019	Regnskap 2018	Regnskap 2017
Driftsinntekter					
Kontingenter		161 115 564	161 843 456	149 861 498	166 674 699
Annonser		23 115 850	20 000 000	22 467 325	23 721 014
Abonnement		696 549	800 000	852 442	922 341
Salgsinntekter		333 861	120 000	161 561	231 481
Offentlige tilskudd	2	580 723	800 000	995 294	538 656
Andre tilskudd	3	16 877 013	15 958 068	17 209 630	14 717 245
Tilskudd til felles formål	4	131 590 344	134 123 000	130 390 511	125 535 996
Spekter-/Virke		28 716 380	29 000 000	28 770 980	27 609 180
Kursavgifter		24 615 674	22 538 840	66 565 108	60 539 352
Andre inntekter	5	30 775 222	30 870 000	30 862 125	34 742 153
Sum driftsinntekter		418 417 179	416 053 363	448 136 474	455 232 117
Driftskostnader					
Produksjonskostnader		11 077 156	12 881 324	12 718 379	13 177 179
Personalkostnader	6	208 222 329	202 364 650	219 741 318	205 487 548
Andre driftskostnader	8	190 932 271	199 445 213	203 952 456	193 868 807
Tilskudd og bidrag		20 195 103	21 138 250	17 095 088	20 540 288
Av og nedskrivninger anleggsmidler	11	20 181 755	19 319 636	11 548 542	11 536 862
Tap/tilbakeføring fordringer		-3 099 718	0	-1 817 313	352 053
Sum driftskostnader		447 508 896	455 149 073	463 238 471	444 962 738
Driftsresultat		-29 091 717	-39 095 710	-15 101 997	10 269 379
Finansinntekter/-kostnader					
Renteinntekter		18 182 818	17 069 153	17 375 521	19 280 025
Aksjeutbytte CT AS		0	2 000 000	0	3 000 000
Netto realisert/urealisert gevinst verdipapirer		56 756 069	27 300 000	-7 856 410	45 409 596
Finanskostnader		-1 669 368	-1 135 000	-1 235 344	-800 935
Reversering av nedskrivning av finansielle anleggsmidler		0	0	8 500 000	0
Netto finansposter	10	73 269 519	45 234 153	16 783 767	66 888 686
Resultat før skattekostnad		44 177 802	6 138 443	1 681 770	77 158 065
Skattekostnad	9	0	0	20 407	0
Årsresultat		44 177 802	6 138 443	1 661 363	77 158 065
Disponering av årsresultat/overføringer					
Overført til(fra) Rettshjelpsfond		-47 250		0	0
Overført til(fra) Konfliktfond		0		0	20 000 000
Overført til(fra) Utdanningsfond I		-2 959 690		114 747	2 262 237
Overført til(fra) Utdanningsfond II		10 534 809		7 817 135	7 392 130
Overført til(fra) Utdanningsfond III		1 177 349		-7 836 916	-1 758 061
Overført til(fra) Lånefondet		28 218 439		12 583 374	24 217 777
Overført til(fra) Kvalitetssikringsfond		-2 989 362		-2 854 626	-3 070 215
Overført til(fra) Fond for forebyggende medisin		-9 562		-40 874	-7 909
Overført til(fra) Fond for kv.legers vit. innsats		-5 837		-36 449	-12 663
Overført til selvpålagte avsetninger		10 000 000		0	10 000 000
Overført til(fra) annen egenkapital		258 906		-8 085 028	18 134 770
Sum disponeringer	19	44 177 802		1 661 363	77 158 065

Den norske legeforening - Balanse

Balanse

	Noter	31. desember 2019	31. desember 2018	31. desember 2017
EIENDELER				
ANLEGGSMIDLER				
Varige driftsmidler	11	72 746 082	75 341 991	62 429 679
Finansielle anleggsmidler				
Investeringer i tilknyttede selskap	12	16 076 000	16 076 000	6 526 000
Personallån	6	1 831 733	2 136 627	2 292 551
Pensjonsmidler	13	0	0	0
Andre langsiktige fordringer	7	4 583 800	2 924 537	3 264 973
Utlån leger	13	486 987 542	480 447 676	485 210 974
Gjeldsbrevlån		0	0	0
Pantelån andre		0	0	0
Sum finansielle anleggsmidler		509 479 075	501 584 840	497 294 498
Sum anleggsmidler		582 225 157	576 926 831	559 724 177
OMLØPSMIDLER				
Fordringer				
Kundefordringer		10 339 562	9 245 395	12 878 763
Andre kortsiktige fordringer	14	11 300 375	7 601 357	7 743 821
Opptjente renteinntekter		1 591 233	1 400 907	1 646 113
Sum fordringer		23 231 170	18 247 659	22 268 697
Investeringer	10	717 396 472	894 540 629	853 087 806
Bankinnskudd og kontanter	15	267 550 078	67 675 715	137 753 905
Sum omløpsmidler		1 008 177 720	980 464 002	1 013 110 408
Sum eiendeler		1 590 402 877	1 557 390 833	1 572 834 584
Egenkapital				
Innskutt egenkapital - bunden				
Utdanningsfond I		4 500 000	4 500 000	4 500 000
Utdanningsfond II		8 000 000	8 000 000	8 000 000
Utdanningsfond III		30 000 000	30 000 000	30 000 000
Lånefondet		8 000 000	8 000 000	8 000 000
Sum innskutt egenkapital		50 500 000	50 500 000	50 500 000
Opptjent egenkapital - bunden				
Rettshjelpsfond		10 326 613	10 373 863	10 373 863
Konfliktfond		47 333 252	47 333 252	47 333 252
Utdanningsfond I - Sikringsfond		20 000 000	20 000 000	20 000 000
Utdanningsfond I		130 645 846	133 605 536	133 490 790
Utdanningsfond II		152 614 502	142 079 694	134 262 559
Utdanningsfond III		74 532 542	73 355 194	81 192 109
Lånefondet		895 866 525	867 648 086	855 064 712
Kvalitetssikringsfond		11 600 745	14 590 106	17 444 733
Fond for forebyggende medisin		845 008	854 570	895 444
Fond for kv.legers vit.innsats		829 453	835 290	871 739
Andre avsetninger		53 400 000	43 400 000	43 400 000
Opptjent egenkapital - fri				
Annen egenkapital		55 070 290	54 811 382	62 896 410
Sum opptjent egenkapital		1 453 064 776	1 408 886 973	1 407 225 610
Sum egenkapital	19	1 503 564 776	1 459 386 973	1 457 725 610

Den norske legeforening - Balanse

Balanse

	Noter	31. desember 2019	31. desember 2018	31. desember 2017
GJELD				
Avsetning for forpliktelser				
Pensjonsforpliktelser	7	6 676 985	14 604 676	21 950 007
Sum avsetning for forpliktelser		6 676 985	14 604 676	21 950 007
Langsiktig gjeld				
Annen langsiktig gjeld	7	4 821 443	5 134 597	5 342 103
Gjeld til kredittinstitusjoner	16	60 036	173 302	275 845
Sum langsiktig gjeld		4 881 478	5 307 899	5 617 948
Kortsiktig gjeld				
Leverandørgjeld		11 298 989	10 846 412	13 400 536
Skyldig trekk og avgifter		15 586 903	19 639 340	20 673 361
Påløpne, ikke betalte feriepenger		14 575 192	13 837 190	13 400 528
Påløpte kostnader	17	32 081 092	30 948 601	32 860 950
Forskuddsbetalte inntekter		1 023 268	930 688	3 926 141
Annen kortsiktig gjeld		714 193	1 889 054	3 279 504
Sum kortsiktig gjeld		75 279 638	78 091 285	87 541 019
Sum gjeld		86 838 101	98 003 859	115 108 974
Sum egenkapital og gjeld		1 590 402 877	1 557 390 833	1 572 834 584

Oslo, 18. mars 2020

Marit Hermansen
presidentAnne-Karin Rime
visepresident

Nils Kristian Klev

Marit Karlsen

Ole Johan Bakke

Frøydis Olafsen

Kristin Kornelia Utne

Clara Bratholm

Geir Arne Sunde

Geir Riise
generalsekretær

Dokumentet er elektronisk signert

Den norske legeforening – Noter til regnskapet for 2019

Note 1. Regnskapsprinsipper og virkning av prinsippendringer

Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser av 1998 og god regnskapsskikk i Norge.

I tillegg til aktiviteten i Hovedforeningen, omfatter Legeforeningens virksomhet aktiviteten i følgende fond som alle er regulert av egne vedtekter:

- Den norske legeforenings fond til videre- og etterutdanning av leger (Utdanningsfond I)
- Den norske legeforenings fond til fremme av allment praktiserende legers videre- og etterutdanning og privatpraktiserende spesialisters etterutdanning (Utdanningsfond II)
- Den norske legeforenings fond til sykehuslegers videre- og etterutdanning (Utdanningsfond III)
- Den norske legeforenings lånefond til etablering/reetablering av privat legepraksis (Lånefondet)
- Den norske legeforenings fond for kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet (Kvalitetssikringsfond)
- Den norske legeforenings fond for forebyggende medisin
- Den norske legeforenings fond til fremme av kvinnelige legers vitenskapelige innsats

Kontingenter inntektsføres i den perioden medlemskapet gjelder. Inntektsføring av annonseinntektene skjer når annonsen er levert. Videre inntektsføres tilskudd i den periode de er bevilget til og kursinntekter inntektsføres når kurset er gjennomført. Renteinntektene inntektsføres når de er opptjent.

Bevilgede tilskudd fra Kvalitetssikringsfond og Utdanningsfond I blir kostnadsført i det året bevilgningsvedtaket er fattet.

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er uansett klassifisert som omløpsmiddel. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er analoge kriterier lagt til grunn.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi når verdifallet ikke forventes å være av forbigående karakter. Anleggsmidler med begrenset levetid avskrives planmessig over forventet økonomisk levetid. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet. Langsiktig gjeld oppskrives ikke til virkelig verdi som følge av renteendring.

Investeringer i tilknyttede selskaper er bokført til anskaffelseskost og nedskrevet til antatt verdi.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Verdipapirer er bokført til markedsverdi per 31.12.2019 fordelt på aktiva-klassene norske og globale rentebærende papirer, norske aksjer og globale aksjer (jfr. Note 10). Regnskapet viser brutto markedsverdi av investeringsporteføljen mens bankbeholdningen i balansen viser reell netto overskuddslikviditet i foreningen per 31.12 det enkelte år.

Utestående fordringer oppføres til pålydende verdi etter fradrag for avsetning til forventet tap.

Utarbeidelsen av årsregnskapet i henhold til god regnskapsskikk forutsetter at ledelsen benytter estimer og forutsetninger som påvirker resultatregnskapet og verdsettelsen av eiendeler og gjeld, samt opplysninger om usikre eiendeler og forpliktelser på balansedagen.

Betingede tap som er sannsynlige og kvantifiserbare, kostnadsføres løpende.

Kontantstrømoppstillingen er utarbeidet etter den indirekte metode. Kontanter og kontantekvivalenter omfatter kontanter, bankinnskudd og andre kortsiktige, likvide plasseringer.

Note 2. Offentlige tilskudd

Tilskudd sortert på bidragsyter og prosjekt:

	2019	2018
Fra UD til prosjekter i regi av Menneskerettighetsutval	580 723	995 294
Sum offentlige tilskudd	580 723	995 294

Note 3. Andre tilskudd

Tilskudd fordelt på bidragsyter og prosjekt:

	2019	2018
Fra OU-fondene i Spekter Helse, Staten og KS til tillitsvalgtopplæring	6 673 677	7 034 264
Fra Virke til tillitsvalgtopplæring	91 407	80 300
Fra SOP til kollegiale støttegrupper og årssamling for avdelingsrådgivere	1 589 182	1 762 669
Fra SOP til Legeforskningsinstituttet (LEFO)	5 005 224	4 982 649
Fra HOD til premieruleringsfondet	2 634 931	2 422 686
Fra Akademisk Studieforbund, studiestøtte	800 000	927 063
Fra HOD til kampanjen 'Gjør kloke valg'	2 592	
Fra Norsk sykepleierforbund til seminar arr. av Rådet for legeetikk	20 000	
Fra Storebrand til prosjekt Studentsatsing	30 000	
Fra Danske Bank til prosjekt Studentsatsing	30 000	0
Sum andre tilskudd	16 877 013	17 209 630

Note 4. Tilskudd til felles formål

I henhold til avtale med staten om tilskudd til felles formål under Normaltariffen, utbetaler Helfo tilskudd for perioden 1.7.2019 - 30.6.2020. Halvparten av tilskuddet sammen med halvparten av tilskuddet fra foregående avtaleperiode er inntektsført i 2019.

	2019	2018	2017
Utdanningsfond I	38 970 378	38 237 004	37 171 500
Utdanningsfond II	51 467 838	52 283 004	49 600 500
Utdanningsfond III	29 521 739	28 602 503	27 808 998
Kvalitetssikringsfond I	11 630 389	11 268 000	10 954 998
Sum tilskudd fra Helfo	131 590 344	130 390 511	125 535 996

Note 5. Andre inntekter

Elementene i denne posten følger av tabellen nedenfor:

	2019	2018	2017
Pliktig salg av tjenester (SOP, KSIII med flere)	14 110 928	13 906 776	13 797 619
Forretningsførsel (Yrkesforeninger, NMF med flere)	9 858 228	10 295 625	11 398 001
Kostnadskompensasjon ansvarsforsikring	6 047 635	5 969 640	8 770 000
Fremleie	662 955	590 959	470 484
Andre inntekter	95 476	99 125	306 049
Sum andre inntekter	30 775 222	30 862 125	34 742 153

Note 6. Personal og revisjonskostnader

Samlede personalkostnader for hele Legeforeningens virksomhet er fordelt på hovedposter i nedenstående tabell:

	2019	2018
Lønn og honorar	153 806 467	167 471 806
Arbeidsgiveravgift	26 930 927	27 777 463
Kollektiv pensjonsforsikring	23 786 389	21 157 573
Andre personalkostnader	3 698 547	3 334 477
Sum personalkostnader	208 222 330	219 741 318

Foruten lønn og sosiale kostnader til ansatte i Legeforeningens sekretariat, består posten av honorar og andre godtgjørelser til President og Sentralstyre, medlemmer i andre råd og utvalg og til den totale kursvirksomhet ved alle koordinatorkontorene.

Honorar, godtgjørelser og stipender kostnadsført i Utdanningsfond I, II og III samt Kvalitetsforbedringsfondet utgjør ca. kr 23,7 millioner inkl. arbeidsgiveravgift.

Nedenstående tabell viser utviklingen på personalkostnader i Legeforeningens sekretariat i perioden 2018-2019.

Lønnskostnader til ansatte i Legeforeningens sekretariat

	2019	2018
Lønn ansatte	122 374 544	118 490 423
Arbeidsgiveravgift	22 064 062	21 125 335
Kollektiv pensjonsforsikring	23 783 539	21 157 399
Andre personalkostnader	3 671 479	3 329 596
Sum personalkostnader	171 893 624	164 102 753
Antall årsverk per 31.12	159,3	157,9

Ytelser til ledende personer

	Lønn, pensjon og honorar	Andre godtgjørelser	Sum
Tidligere generalsekretær	313 154		313 154
Generalsekretær	1 950 778	18 997	1 969 775
Tidsskriftets redaktør	1 625 152	4 392	1 629 544
President	2 273 924	16 726	2 290 650
Øvrige sentralstyre	1 186 368	972 264	2 158 632
Sum	7 349 376	1 012 379	8 361 755

For tidligere generalsekretær har foreningen forhåndsfinansiert pensjonsforpliktelsene ved innbetaling av årlige premier til individuelle livrenter med tidligere generalsekretær som den forsikrede. 2006 var siste år for innbetaling av premie. Legeforeningen er forsikringstager og eier av livrenten. I henhold til avtalen har tidligere generalsekretær fra og med 1.8.2008 mottatt pensjon. For 2019 utgjør pensjonsutbetalingene kr 313 154.

Fra 1.3.2009 har stillingen som generalsekretær en aldersgrense på 65 år med tilhørende avtale om tilleggspensjon. Avtalen sikrer generalsekretæren en samlet pensjonsytelse ved nådd aldersgrense tilsvarende 60 % av lønn fram til fylte 77 år eller død. Legeforeningen skal over driften dekke de pensjonsforpliktelsene som ikke er dekket av Legeforeningens kollektive ordninger.

Dersom generalsekretæren fratrer sin stilling etter anmodning fra sentralstyret uten at det foreligger saklig grunn til oppsigelse eller avskjed, er generalsekretæren berettiget til 6 måneders etterlønn og bibehold av andre ytelser i samme periode. I tillegg skal det ved oppsigelsestidens utløp utbetales etterlønn med et beløp som tilsvarer 6 måneders lønn beregnet ut i fra lønnen på det tidspunkt faktisk fratredelse finner sted.

Verken generalsekretær, president eller øvrige medlemmer av sentralstyret hadde lån i foreningen per 31.12.2019.

Total lånesaldo for alle ansatte var kr 1 831 733. Fra 1.3.2004 er rentesatsen satt til å være lik den til enhver tid gjeldende normrente for beskatning av rimelige lån i arbeidsforhold. Rentesatsen for personallån har således i første halvår 2019 vært på 2,1 %. Fra 1. juli ble normrenten satt ned til 2,2 % til 31. oktober og hevet til 2,5% fra 1. november.

Revisjonskostnader

Kostnadsført revisjonshonorar for 2019 utgjør kr 623 435 delvis inkl. mva. Beløpet fordeler seg på følgende hovedoppgaver i 2019:

Lovpålagt revisjon	408 359
Andre attestasjonsoppgaver	97 631
Skatterådgivning inkl. mva rådgivning	30 074
Andre tjenester	87 371
Sum revisjonshonorar	623 435

Note 7. Pensjonskostnader, -midler og –forpliktelser

Sentralstyret vedtok i april 2016 å opprette en innskuddsbasert pensjonsordning etter lov om tjenstepensjon for arbeidstakere ansatt etter 1.1.2016, en såkalt hybrid pensjonsordning. Ordningen oppfyller kravene etter lov om obligatorisk tjenstepensjon.

I september 2016 vedtok sentralstyret å slutte seg til en plan om omdanning av pensjonsordningen også for resten av sekretariatet med virkning fra 1.1.2017. Videre vedtok sentralstyret i november 2016 at ansatte over 60 år på omdanningstidspunktet skal beholde medlemskapet i ytelsesordningen, og at øvrige ansatte som ikke allerede er tilsluttet hybridordningen skal tilmeldes denne.

Pensjonsrettighetene for de som er ansatt før 2016, og som ikke har beholdt medlemskap i ytelsesordningen, består fra 1.1.2017 av fripolise fra ytelsesordningen, innskudd i hybridordningen og en kompensasjon for reduksjonen i verdi som overgangen fra ytelsesordning til hybridordning innebærer. Tabellen nedenfor viser innskudd i hybridordningen og kompensasjonen inkludert arbeidsgiveravgift:

	2019	2018
Innskudd i hybrid pensjonsordning	15 996 967	13 781 996
Kompensasjon for verdireduksjon	10 177 341	10 113 905
Sum	26 174 308	23 895 901

Forsikrede ordninger:

Ytelsespensjon

Fra 1.1.2017 er det de som er ansatt før 1.1.2016 med arbeidstid på 20 % eller mer og som samtidig ved omdannelsestidspunktet 1.1.2017 er over 60 år, som er medlemmer av foreningens kollektive ytelsespensjonsordning.

Pensjonsalder er generelt 67 år og pensjonsytelser i ytelsesordningen utgjør differansen mellom 70 % av innmeldt pensjonsgrunnlag (inntil 12 G) og antatt alderspensjon fra folketrygden ved full opptjening. Ordningen omfatter per 31.10.2019 21 aktive medlemmer og 61 pensjonister.

Sentralstyret vedtok i desember 2000 å tilby daværende avdelingsledere i sekretariatet arbeidsavtaler med pensjonsalder 65 år, med virkning fra 1.5.2000. Pensjonsforpliktelsene som dette medfører, er innarbeidet i tabellen nedenfor.

I samsvar med regnskapsstandardens definisjoner, har man behandlet pensjonsordningen som en ytelsesplan. Ved verdsettelse av pensjonsmidlene og ved måling av påløpte forpliktelser, benyttes estimerte verdier. Estimatenes korrigeres hvert år i samsvar med oppgave over pensjonsmidlenes flytteverdi og aktuarberegning av forpliktelsen størrelse. Fremtidige pensjoner er beregnet med forutsetninger om 3,80 % avkastning på pensjonsmidler, 2,40 % diskonteringsrente, 2,25 % lønnsvekst, 1,50 % G-regulering samt

2,0 % pensjonsregulering.

Årets pensjonskostnad fremkommer på følgende måte:

Nåverdi av årets pensjonsopptjening	3 234 770
+ Rentekostnad på pensjonsforpliktelsene	5 171 876
- Avkastning på pensjonsmidlene	-6 946 889
+ Administrasjonskostnader	0
+ Arbeidsgiveravgift av pensjonskostnaden	205 826
+ Resultatført estimatavvik	375 048
= Netto pensjonskostnad	2 040 631

Oversikt over pensjonsforpliktelser og pensjonsmidler:

	31.12.2019	31.12.2018
Estimerte påløpne forpliktelser	(192 112 302)	(194 125 014)
Estimert verdi av pensjonsmidler	164 500 000	162 000 000
Nåverdi av ikke finansierte forpliktelser	(4 077 854)	(3 668 947)
Arbeidsgiveravgift av nto pensjonsforpliktelse	(4 480 329)	(5 046 949)
Ikke resultatført estimatavvik	25 848 817	23 004 602
Estimatavvik arbeidsgiveravgift	3 644 683	3 231 632
Estimerte netto pensjonsforpliktelse inklusive arbeidsgiveravgift	(6 676 985)	(14 604 676)

Uforsikrede ordninger:

Tidligere generalsekretærs avtale om samlet pensjonsytelse ved nådd aldersgrense tilsvarende 60 % av lønn, er finansiert ved innbetaling til individuell livrente.

Se note 6.

De totale forpliktelsene vises under posten Annen langsiktig gjeld, og er fordelt slik:

	31.12.2019	31.12.2018
Tidl. gen.sekr. Terje Vigen	3 071 057	3 384 211
Tidl. gen.sekr. Magne Nylenna	365 821	365 821
Tidl. president Hans Kr. Bakke	1 384 565	1 384 565
Totalt	4 821 443	5 134 597

Under posten Andre langsiktige fordringer finnes betalt premie til tidligere generalsekretær Terje Vigen med kr 639 561 betalt premie til tidligere generalsekretær Magne Nylennas og tidligere president Hans Kr. Bakkes individuelle ordninger med henholdsvis kr 362 766 og kr 1 384 565. Posten inneholder også betalt depositum med kr 2 196 908.

Note 8. Andre driftskostnader

Posten omfatter i hovedsak Hovedforeningens kostnader i forbindelse med drift av sekretariatet samt drift av de ulike komiteer og utvalg inkludert sentralstyret og landsstyret.

Posten inkluderer også utgiftene til alle spesialitetskomiteene samt andre råd og utvalg i forbindelse med legers videre- og etterutdanning.

Spesifikasjon av andre driftskostnader:

	2019	2018	2017
Frakt og transport	83 673	170 263	73 855
Kostnad lokaler	20 573 732	20 911 513	17 903 203
IT-kostnader	8 575 024	6 516 609	6 531 609
Leie, service maskiner	1 700 099	722 152	384 362
Småanskaffelser	211 467	152 158	244 366
Diverse kostnader	9 465 563	11 630 328	9 767 074
Reparasjon og vedlikehold	358 814	217 511	362 989
Fremmedtjenester	27 947 231	28 490 235	24 670 876
Kontorkostander	2 689 495	2 395 048	2 356 708
Telefon, porto ol.	2 286 146	3 445 628	3 025 539
Reisekostnader	15 317 548	14 961 669	15 784 960
Reisekostnader videre- og etterutdanning	101 261 558	114 023 148	112 538 374
Forsikringer	461 922	316 196	224 892
Sum andre driftskostnader	190 932 271	203 952 456	193 868 807

Note 9. Skattekostnad

Årets skattekostnad fordeler seg slik:

	2019
Formuesskatt	0
Betalbar skatt	0
Endring i utsatt skatt	0
Sum skattekostnad	0

Foreningen har ingen midlertidige forskjeller.

Note 10. Finans- og investeringsinntekter

Bankinnskudd i Den norske legeforening er samlet i et konsernkontosystem i Danske bank.

Overskuddslikviditeten i ordningen er samlet i en investeringsportefølje som forvaltes av Storebrand kapitalforvaltning og Pimco Investment Management. Legeforeningen har en solid driftslikviditet. Per 31.12.2019 utgjorde samlet markedsverdi for investeringsporteføljen kr 717 396 473.

For å sikre investeringsporteføljens finansinntekter for 2019 besluttet sentralstyret den 18. november å redusere risikoen i investeringsporteføljen ut kalenderåret. Det innebar at samtlige av porteføljens norske -og globale aksjer (ca. kr 183 millioner) ble solgt den 18. november 2019. I januar 2020 ble det kjøpt norske -og globale aksjer i henhold til vedtatte investeringsstrategi.

Investeringsstrategien har følgende fordeling mellom aktiva-klasser:

- 40 % i globale renter
- 40 % i norske renter
- 15 % i globale aksjer
- 5 % i norske aksjer

Med unntak av perioden fra 18.11.2019 til 13.1.2020 er midlene under forvaltning er plassert i henhold til investeringsstrategi vedtatt av sentralstyret i desember 2012.

Investeringsporteføljen rebalanseres til ovenstående basisvekter hvert kvartal.

Kapitalforvaltningen har siden oppstarten i 2004 vært underkastet etiske regler. Dette innebærer at alle delporteføljer til enhver tid screenes for selskap involvert i følgende virksomhet:

- Produksjon og/eller salg av tobakksprodukter
- salg og/eller produksjon av landminer
- salg og/eller produksjon av klasebomber
- atomvåpenindustri

Med virkning fra 1.3.2010 vedtok sentralstyret å utvide de etiske kriteriene til også å omfatte FNs 10 Global Compact -regler. Dette innebærer at investeringsporteføljen etter dette også er renset for selskaper som opptre i strid med minst ett av nedenstående kriterier:

- Bryter med menneskerettighetene
- Bryter med arbeidstakerrettigheter
- Forårsaker alvorlig miljøødeleggelser
- Er involvert i korrupsjon

For å redusere risikoen for store avkastningssvingninger i porteføljen, er utenlandsandelen av porteføljen valutasikret mot hovedvalutaene USD, JPY, EURO, GBP og CHF.

Per 31.12.2019 hadde investeringsporteføljen en samlet markedsverdi på ca. kr 717,4 millioner og porteføljen hadde følgende sammensetning:

Aktivklasse	Beløp	Andel i %
Norske rentebærende papirer	452 616 801	63,1 %
Globale rentebærende papirer	264 769 087	36,9 %
Norske aksjer	10 586	0,0 %
Globale aksjer	0	0,0 %
Sum investerte midler	717 396 473	100,0 %

I november ble samtlige av porteføljens norske -og globale aksjer (kr 183 millioner) solgt.

Kr 183 millioner ble reinvestert i norske -og globale aksjer 13. januar 2020

Investert kapital hadde i 2019 en avkastning på 6,7 %. Netto kroneavkastning på investeringene utgjorde ca. kr 56,7 millioner. Bokført verdi av investeringsporteføljen utgjør ca. kr 699 millioner mens urealisert gevinst per 31.12.2019 utgjør ca. kr 18 millioner.

Aktivklasse	Kostpris	Markedsverdi	Balanseført verdi	Balanseført verdiendring
Norske rentebærende papirer	462 694 713	452 616 801	452 616 801	-10 077 912
Globale rentebærende papirer	236 421 163	264 769 087	264 769 087	28 347 924
Norske aksjer	10 586	10 586	10 586	0
Globale aksjer	0			0
Sum investerte midler	699 126 462	717 396 473	717 396 473	18 270 012

I november ble samtlige av porteføljens norske -og globale aksjer (kr 183 millioner) solgt.

Kr 183 millioner ble reinvestert i norske -og globale aksjer 13. januar 2020

Note 11. Anleggsmidler

Det er benyttet lineære avskrivninger på anskaffelseskost.

	IT-utstyr	IT-system	Kontormaskiner	Inventar	Bedriftshytte	Hytte-tomt	Lokaler	Kunst	Sum
Anskaffelseskost 01.01.19	12 558 031	99 967 369	2 827 913	10 123 398	3 328 791	1003 030	11538 008	2 831067	144 177 605
Tilgang	548 744	17 037 093	0	0	0	0	0	0	17 585 837
Avgang	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Anskaffelseskost 31.12.19	13 106 774	117 004 462	2 827 913	10 123 398	3 328 791	1003 030	11538 008	2 831067	161763 442
Akkumulerede avskr. 01.01.19	10 640 048	39 790 576	823 863	8 673 519	343 290	0	8 564 317	0	68 835 614
Årets ordinære avskrivninger	1539 407	16 822 190	521098	632 584	66 406	0	600 061	0	20 181747
Av- og nedskrivninger avgang	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Akkum. ordinære avskr. 31.12.19	12 179 456	56 612 766	1344 961	9 306 102	409 696	0	9 164 379	0	89 017 361
Bokført verdi 31.12.19	927 319	60 391695	1482 951	817 296	2 919 095	1003 030	2 373 629	2 831067	72 746 081
Avskrivning i %	33 %	20 %	20 %	20 %	2 %	0 %	10 %	0 %	

Leieavtaler som er balanseført under kontormaskiner ovenfor:

	Kontormaskiner
Anskaffelseskost 01.01.19	490 000
Anskaffelseskost 31.12.19	490 000
Akkumulerede avskr. 01.01.19	343 014
Årets ordinære avskrivninger	97 824
Akkum. ordinære avskr. 31.12.19	440 838
Bokført verdi 31.12.19	49 162

Note 12. Investeringer i tilknyttede selskaper

Selskap	Forretnings- sted	Selskapets Aksjekapital	Antall aksjer i Dnlf 31.12.19	Pålydende verdi per aksje	Regnskaps- messig verdi 31.12.19
Christiania Torv AS	Oslo	30 000 000	30 000	500	15 000 000
Senter for kvalitet i legekantor-SKIL AS	Bergen	100 000	26	1 000	26 000
Akademikerne Pluss AS	Oslo	2 000 000	1 050	1 000	1 050 000
I alt					16 076 000

Legeforeningen eier 50 % av aksjene i Christiania Torv AS. Revidert regnskapet for 2019 viser et underskudd på kr 8 270 278 etter skatt, mens den bokførte egenkapitalen i selskapet per 31.12.2019 utgjør kr 52 822 151.

Det er inngått en ny leieavtale med Christiania Torv AS gjeldende fra 1.1.2018. Dette er en midlertidig avtale som gjelder til ombyggingen av Legenes hus er fullført, etter planen sommeren 2020. Se note 18.

Note 13. Utlån

Posten omfatter utlån fra Den norske legeforenings lånefond til etablering / reetablering av privat legepraksis (Lånefondet).

Låntakere:	Bokført per 31.12.19
Privat legepraksis, brutto utlån	498 862 781
Avsatt til tap	-11 875 239
Privat legepraksis, netto utlån	486 987 542
Sum utlån	486 987 542

Avsetningen til tap omfatter alle lån som var til behandling i inkassobyrå per 31.12.2019.

I 2019 har renten på nye lån i Lånefondet vært fastsatt til 1,25 % -poeng over "normalrenten for gunstige lån i arbeidsforhold" (Normrenten).

Fra 1. januar 2020 fjernes rentepåslaget i Lånefondet på nye lån. Renten på nye lån fastsettes etter dette til det til enhver tid gjeldende nivået på "normrentesatsen for gunstige lån i arbeidsforhold". Dette kan bidra til en økning i fondets utlånsvolum. Rentepåslaget på eksisterende lån reduseres med 0,75 % -poeng og fastsettes etter dette til 0,50 % -poeng over normrentesatsen for gunstige lån i arbeidsforhold.

For leger som har fastlegeavtale eller avtale om spesialistpraksis, kreves det ingen sikkerhet for lån. For leger uten slike avtaler kreves pant i fast eiendom som sikkerhet.

Note 14. Andre kortsiktige fordringer

Posten omfatter diverse forskuddsbetalte kostnader med ca. kr 1,3 millioner samt fordringer i forbindelse med søknader om OU-midler fra OU-fondene i Stat, Spekter Helse og KS med ca. kr 6,5 millioner og andre opptjente inntekter 3,5 millioer.

Note 15. Bankinnskudd

Av bankinnskudd er kr 9 058 439 bundne midler til dekning av skyldig skattetrekk. Skyldig skattetrekk utgjør kr 8 526 371 per 31.12.2019.

Note 16. Gjeld til kredittinstitusjon

Dette gjelder finansiell leasing av kontormaskiner, ref. note 11. Gjelden tilbakebetales innen 5 år.

Note 17. Påløpte kostnader

Elementene i denne posten fremgår av spesifikasjonen under:

	31.12.2019
Refusjoner Utdanningsfond II	6 500 000
Refusjoner Utdanningsfond III	13 000 000
Avsatt tilskudd Utdanningsfond I	242 821
Avsatt tilskudd Kvalitetssikringsfond	9 872 445
Avsatt tilskudd fra sentralstyrets disposisjon	1 298 912
Andre påløpte kostnader	1 166 914
Sum påløpte kostnader	32 081 092

Note 18. Nærstående parter

Husleien i Legenes hus (Christiania Torv AS) beløper seg i første halvår 2019 til kr 7 625 693. Andel fellesutgifter beløper seg i samme periode til kr 2 852 976.

Fra 1. Juli startet det ombygning i Legenes hus. Under ombyggingen leier Legeforeningen lokaler i Kirkegaten 25. Planlagt tilbakeflytting til Legenes hus er 1. September 2020.

Note 19. Egenkapital

Opptjent egenkapital er delt inn i bunden og fri. Årets overskudd på kr 44 177 802 foreslås fordelt i henhold til nedenstående tabell.

Som det fremgår av balansen, utgjør den frie egenkapitalen i foreningen ca. 55,1 millioner kroner. Resterende egenkapital er kapital med selvpålagte restriksjoner og i hovedsak regulert av vedtekter og retningslinjer knyttet til det enkelte fond. Bruk av denne kapitalen er øremerket de formål som fremgår av fondenes vedtekter.

Egenkapital	Egenkapital 01.01.2019	Ovrført til/fra	Egenkapital 31.12.2019
Grunnkapital			
Utdanningsfond I	4 500 000	0	4 500 000
Utdanningsfond II	8 000 000	0	8 000 000
Utdanningsfond III	30 000 000	0	30 000 000
Lånefondet	8 000 000	0	8 000 000
Sum grunnkapital	50 500 000	0	50 500 000
Opptjent egenkapital- bunden			
Rettshjelpsfond	10 373 863	-47 250	10 326 613
Konfliktfond	47 333 252	0	47 333 252
Utdanningsfond I - Sikringsfond	20 000 000	0	20 000 000
Utdanningsfond I	133 605 536	-2 959 690	130 645 846
Utdanningsfond II	142 079 693	10 534 809	152 614 502
Utdanningsfond III	73 355 192	1 177 349	74 532 541
Lånefondet	867 648 086	28 218 439	895 866 526
Kvalitetssikringsfond	14 590 107	-2 989 362	11 600 745
Fond for forebyggende medisin	854 570	-9 562	845 008
Fond for kv.legers vitenskapelige innsats	835 290	-5 837	829 453
Andre selvpålagte avsetninger *	43 400 000	10 000 000	53 400 000
Sum opptjent egenkapital-bunden	1 354 075 590	43 918 896	1 397 994 486
Opptjent egenkapital-fri			
Annen egenkapital	54 811 384	258 907	55 070 290
Sum opptjent egenkapital	1 408 886 974	44 177 802	1 453 064 776
Sum egenkapital	1 459 386 974	44 177 802	1 503 564 776

*I perioden 2015 - 2019 er det blitt utbetalt feil kontingent til fagaksen, ved at noen foreninger har fått for mye kontingent og andre for lite. Totalt for lite utbetalt utgjør kr 3 950 000. I årsregnskapet for 2019 er det ikke gjort noen avsetningen for potensielt beløp som må utbetales til de foreningene som har fått for lite da det er usikkert hva dette beløpet vil utgjøre. Eventuell utbetaling vil bli kostnadsført i 2020. I beløpet på kr 10,0 millioner ligger en avsetning på kr 3 950 000 til eventuelt å dekke feilutbetalte kontingenter.

Note 20. Legeforeningens resultat fordelt på underregnskap/fond

Underregnskap/Fond	Sum drifts- inntekter	Sum drifts- kostnader	Netto finansposter	Resultat
Hovedforeningen	232 690 932	256 201 880	33 722 605	10 211 657
Utdanningsfond I	64 386 052	71 892 404	4 546 662	-2 959 690
Utdanningsfond II	51 467 838	45 442 574	4 509 545	10 534 809
Utdanningsfond III	58 238 119	60 078 139	3 017 369	1 177 349
Lånefondet	0	-1 173 998	27 044 441	28 218 439
Kvalitetssikringsfond	11 634 239	15 003 667	380 066	-2 989 362
Fond for forebyggende medisin	0	34 230	24 668	-9 562
Fond for kv.legers vitenskapelige innsats	0	30 000	24 163	-5 837
Sum	418 417 180	447 508 897	73 269 518	44 177 802

Note 21. Hendelser etter balansedagen

Hele verdensøkonomien er rammet etter at det har brutt ut en verdensomspennende koronapandemi.

Denne situasjonen har stor innvirkning på hele organisasjonen. Følgende hendelser har og vil få en betydning for Legeforeningens drift og økonomi i 2020:

- Restriksjoner og pålegg fra norske myndighetene, slik som regler for isolat, karantene og andre bestemmelser som hindrer normal drift av sekretariatet.
- Legeforeningens egne beslutninger om tiltak som utstrakt bruk av hjemmekontor, avlysninger eller utsettelse av møter, kurs og andre aktiviteter.
- Legeforeningens medlemmer er helsepersonell og er definert som kritiske ressurser for å løse/avhjelpe pandemiutbruddet. Dette betyr at Legeforeningens ressurser (penger og ansatte) i særlig grad må prioriteres brukt til å sikre våre medlemmers rettigheter og sikkerhet. Det kan gå utover andre planlagte aktiviteter
- Sykdomsforløp for medlemmer og ansatte i sekretariatet vil påvirke 2020.
- Pandemiutbruddet har stor innvirkning på finansmarkedet.

Det er vanskelig å konkretisere og tallfeste de økonomiske konsekvensene av ovenstående forhold for Legeforeningen. Nedenfor beskrives mulige konsekvenser per hovedområde i Legeforeningens drift:

- Hovedinntekten til Legeforeningen er **medlemskontingent**. Denne vil ventelig ikke bli påvirket av pandemien.
- **Personalkostnader** er den største enkeltkostnaden til Legeforeningen og utgjør nærmere 70 % av de totale driftskostnadene for hovedforeningen. Det er lite sannsynlig at denne blir vesentlig påvirket. Mye av personalet vil imidlertid jobbe med andre oppgaver som følge av pandemien. Det vil etter hvert bli frigjort tid som følge av at ordinære oppgaver blir utsatt, f.eks. kursvirksomhet. Frigjort personell vil kunne forsterke innsatsen på oppgaver som følger korona-pandemien.
- **Kurs og videreutdanning** som ikke er e-læring, vil i løpet av kort tid bli redusert til nærmere ingen aktivitet. Denne aktiviteten er i vesentlig grad finansiert over normaltariffen gjennom tilskudd til felles formål eller gjennom OU- midler. Kostnader og inntekter er balansert mot hverandre. Hovedforeningens økonomi er således i liten grad påvirket av svingninger i denne delen av virksomheten. Legeforeningen vil imidlertid kunne få frigjort personalressurser som eventuelt kan brukes inn mot andre prioriterte områder.
- **Utviklingsprosjekter** kan forventes å få noe lavere aktivitet da tilgang på ressurser samt nye arbeidsformer (elektronisk samhandling) i perioder vil kunne begrense effektiv fremdrift. Planene for slike prosjekter må derfor løpende revideres i lys av den til enhver tid gjeldene status knyttet til pandemien. Kostnad mot nytte må vurderes samt alternativ bruk av ressurser.
- Det må forventes en reduksjon i **annonseinntekter i Tidsskriftet i takt med den generelle nedgangen i økonomien**.
- **Andre driftskostnader** er den nest største kostnadsposten i Legeforeningen. Det kan forventes at en del av budsjetterte kostnader blir byttet ut med andre type kostnader. Eksempelvis vil konsulentbruk og innleid hjelp kunne bli byttet mot følgekostnader relatert til avlysninger (kurs, møter o.l. aktiviteter) og innføring av nye og alternative driftsformer.
- **Finansinntekter** vil i 2020 bli vesentlig påvirket av pandemien. Legeforeningens investeringsportefølje utgjorde før pandemien tok grep om markedene, ca. kr 800 millioner. 20 % av porteføljen er under normale omstendigheter plassert i aksjemarkedet, Investeringsporteføljen kan således forventes å få en betydelig negativ avkastning i 2020. Den budsjetterte avkastning på 3 % (kr 26,3 millioner) synes urealistisk per 18. mars 2020.

Den norske legeforening – Kontantstrømoppstilling

Kontantstrømoppstilling

Kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	2019	2018
Resultat	44 177 802	1 661 363
Nto. realisert/urealisert gev./tap verdipapirer	-56 756 069	7 856 410
Ordinære avskrivninger	20 181 747	11 548 542
Nedskrivning anleggsmidler	0	0
Endring i kundefordringer	-1 094 167	3 633 368
Endring i leverandørgjeld	452 578	-2 554 124
Endring pensjonforpliktelse	-7 927 691	-7 345 331
Endring andre tidsavgrensningsposter	-7 153 569	-6 507 940
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	-8 119 370	8 292 288
Kontantstrømmer fra investeringsaktiviteter		
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	-17 585 837	-24 460 854
Netto tilgang utlån	-7 894 235	-4 290 343
Netto investert i verdipapirer	233 900 226	-49 309 233
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	208 420 154	-78 060 430
Kontantstrømmer fra finansieringsaktiviteter		
Utbetalinger ved nedbetaling av langsiktig gjeld	-426 421	-310 049
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	-426 421	-310 049
Netto endring i kontanter og kontantekvivalenter	199 874 364	-70 078 191
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter per 01.01.	67 675 715	137 753 905
Beholdning av kontanter og kontantekvivalenter pr 31.12.	267 550 078	67 675 715

RSM Norge AS

Til landsstyret i Den norske legeforening

Filipstad Brygge 1, 0252 Oslo
Pb 1312 Vikka, 0112 Oslo
Org.nr: 982 316 588 MVA

T +47 23 11 42 00
F +47 23 11 42 01

Uavhengig revisors beretning

www.rsmnorge.no

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Den norske legeforenings årsregnskap som viser et overskudd på kr 44 177 802. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2019, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av organisasjonens finansielle stilling per 31. desember 2019, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlaget for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av organisasjonen slik det kreves i lov og forskrift, og har overholdt våre øvrige etiske plikter i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon omfatter informasjon i årsrapporten bortsett fra årsregnskapet og den tilhørende revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Den norske legeforenings sentralstyre og generalsekretærs ansvar for årsregnskapet

Den norske legeforenings sentralstyre og generalsekretær (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til organisasjonens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avvirket.

THE POWER OF BEING UNDERSTOOD
AUDIT | TAX | CONSULTING

RSM Norge AS is a member of the RSM network and trades as RSM. RSM is the trading name used by the members of the RSM network. Each member of the RSM network is an independent accounting and consulting firm which practices in its own right. The RSM network is not itself a separate legal entity in any jurisdiction.

RSM Norge AS er medlem av/ is a member of Den norske Revisorforening.

Revisors beretning 2019 for Den norske legeforening

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

For videre beskrivelse av revisors oppgaver og plikter vises det til <https://revisorforeningen.no/revisjonsberetninger>.

Uttalelse om andre lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til resultatdisponering er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 *Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon*, mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av organisasjonens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringsskikk i Norge.

Andre forhold

Avlagt årsregnskap inneholder budsjettall for inneværende periode som ikke er revidert. Dette forholdet har ingen betydning for vår konklusjon om årsregnskapet

Oslo, 18. mars 2020
RSM Norge AS

Paul Thomassen
Statsautorisert revisor

Vedlegg til regnskap for Den norske legeforening 2019

Vedlegg 1

Årsregnskap for den norske legeforening – Hovedforeningen

Den norske legeforening – Hovedforeningen - Resultatregnskap

	Regnskap 2019	Budsjett 2019	Regnskap 2018	Regnskap 2017
Driftsinntekter				
Kontingenter	161 115 564	161 843 456	149 861 498	166 674 699
Annonser	23 115 850	20 000 000	22 467 325	23 721 014
Abonnement	696 549	800 000	852 442	922 341
Salgsinntekter	330 011	105 000	151 961	212 851
Offentlige tilskudd	583 315	800 000	995 294	538 656
Andre tilskudd	16 074 421	15 608 068	16 282 567	13 643 710
Kursavgifter	0	399 840	0	0
Andre inntekter	30 775 222	30 870 000	30 862 125	34 682 353
Totalt Driftsinntekter	232 690 932	230 426 363	221 473 211	240 395 624
Driftskostnader				
Produksjonskostnader	11 077 156	12 881 324	12 718 379	13 177 179
Personalkostnader	184 444 081	183 009 036	176 120 433	162 147 606
Andre driftskostnader	80 165 078	74 623 013	74 848 467	66 884 103
Tilskudd og bidrag	6 558 136	5 498 250	5 271 982	7 617 842
Av- og nedskrivninger	20 181 755	19 319 636	11 548 542	11 536 862
Tap/tilbakeføring fordringer	100 000	0	260 392	598 122
Kostnadsfordeling fondene	-46 324 326	-45 222 599	-43 909 901	-39 449 201
Totalt Driftskostnader	256 201 880	250 108 660	236 858 294	222 512 514
Driftsresultat	-23 510 948	-19 682 297	-15 385 083	17 883 110
Finansposter				
Netto finansposter	33 722 605	29 915 000	7 320 464	30 251 660
Sum finansposter	33 722 605	29 915 000	7 320 464	30 251 660
Resultat før skattekostnad	10 211 657	10 232 703	-8 064 619	48 134 770
Skattekostnad	0	0	20 407	0
Resultat	10 211 657	10 232 703	-8 085 026	48 134 770

Den norske legeforening – Tidsskriftet - Resultatregnskap

	Regnskap 2019	Regnskap 2018	Regnskap 2017	Regnskap 2016
Direkte driftsinntekter				
Annonser	23 017 941	22 419 825	23 721 014	27 993 499
Salgsinntekter	191 621	41 604	113 535	485 860
Salg tjenester	705 750	659 851	804 201	104 000
Andre inntekter	5 751	30 000	874	0
Abonnement	766 334	852 442	922 341	1 046 622
Totalt Driftsinntekter	24 687 396	24 003 722	25 561 965	29 629 981
Direkte produksjons- og driftskostnader				
Produksjonskostnader	11 054 656	12 524 954	13 170 128	14 102 536
Personalkostnader	21 926 177	23 981 864	22 741 914	22 908 438
AV- og nedskrivninger	2 807 229	1 520 448	1 332 368	1 517 881
Frakt og transport	13 652	6 220	2 679	3 444
IT-kostnader	1 142 293	785 627	502 108	816 353
Fremmedtjenester	4 316 223	3 068 346	3 144 385	1 748 935
Kontorkostander	81 761	305 890	170 325	133 291
Telefon, porto ol.	220 311	221 765	127 658	124 689
Reisekostnader	1 326 692	1 243 609	1 090 478	1 666 630
Diverse kostnader	219 726	276 451	174 674	191 672
Tilskudd og bidrag	-	30 000	- 822	0
Sum Direkte produksjons- og driftskostnader	43 108 719	43 965 175	42 455 895	43 213 869
Driftsresultat før andel av fellekostnader	- 18 421 323	-19 961 453	-16 893 930	-13 583 889
Felleskostnader og støttefunksjoner i sekretariatet				
Personalkostnader støttefunksjoner	2 783 811	2 953 743	2 585 138	2 650 676
Andel av felleskostnader i sekretariatet	5 224 095	4 209 949	4 331 670	4 018 656
Sum indirekte driftskostnader	8 007 906	7 163 692	6 916 808	6 669 332
Driftsresultat etter andel av fellekostnader	-26 429 229	-27 125 145	-23 810 738	-20 253 221
<i>Opplag (Snitt)</i>	<i>32 053</i>	<i>32 600</i>	<i>32 300</i>	<i>31 900</i>
<i>Utgivelser</i>	<i>18</i>	<i>20</i>	<i>20</i>	<i>20</i>
Enhetskostnader:				
<i>Beregnet netto kostnad per abonnement</i>	<i>825</i>	<i>832</i>	<i>737</i>	<i>635</i>
<i>Beregnet netto kostnad per utgivelse</i>	<i>46</i>	<i>42</i>	<i>37</i>	<i>32</i>

Den norske legeforening – Hovedforeningen - formålsrapport

Formål	Driftsinntekte	Driftskostnader	Resultat
Tidsskriftet			
110101 - Admin. TS	-4 305	7 866 098	7 861 793
110103 - Marked	0	68 131	68 131
110104 - Medisinske redaktører	0	23 168	23 168
110111 - Kompetanseutv. TS	0	53 508	53 508
110200 - Systemer/Programvare Tidsskriftet	0	999 319	999 319
110205 - Legejobber 2	0	244 186	244 186
110206 - Legejobber 2025	0	343 558	343 558
110207 - Pilotprosjekt Legejobber	0	748 912	748 912
111000 - Tidsskrift for Dnlf	-2 137 545	309 428	-1 828 117
111001 - Nr 1	-1 432 770	618 074	-814 696
111002 - Nr 2	-1 656 214	634 196	-1 022 019
111003 - Nr 3	-1 851 771	680 904	-1 170 867
111004 - Nr 4	-1 363 050	665 402	-697 648
111005 - Nr 5	-806 332	656 172	-150 160
111006 - Nr 6	-706 065	597 925	-108 140
111007 - Nr 7	-284 513	16 875	-267 638
111011 - Nr 11	1 565	0	1 565
111018 - Nr 18	11 100	0	11 100
111030 - Seminar faglige medarbeidere	0	247 132	247 132
111032 - Engelske oversettelser	0	291 424	291 424
111201 - Legespesialister.no	-78 500	0	-78 500
Samfunnspolitisk avdeling			
120101 - Admin. SPOL	0	5 737 554	5 737 554
120103 - Helsepolitikk	0	29 720	29 720
120104 - Kommunikasjon	0	133 196	133 196
120111 - Kompetanseutv. SPOL	0	22 724	22 724
120207 - Aktuelt i foreningen	0	37 195	37 195
120212 - Seminar lokalforeningene	0	44 177	44 177
120215 - Arendalsuka	0	29 760	29 760
120218 - Videoproduksjon/-utstyr	0	5 546	5 546
120220 - Primærhelsegruppen/Fastlegedagen	0	1 244	1 244
120801 - Regionutvalg Sør-Øst	0	59 305	59 305
120802 - Regionutvalg Vest	0	2 702	2 702
120803 - Regionutvalg Midt	0	123 428	123 428
120804 - Regionutvalg Nord	0	38 512	38 512
121001 - Mediesenter	0	173 731	173 731

Jus - og arbeidsliv			
130101 - Admin. JA	0	12 817 688	12 817 688
130102 - Medlemsbistand	0	21 305	21 305
130103 - Foreningsbistand	0	5 131	5 131
130104 - Internasjonal virksomhet	0	3 075	3 075
130105 - Forhandlinger	0	536	536
130106 - Møter andre/myndigh.kontakt	0	3 156	3 156
130110 - Avdelingsseminar	0	29 706	29 706
130111 - Kompetanseutvikling JA	0	128 256	128 256
1302	-200	9 970	9 770
130301 - Tariffutvalget	0	25 202	25 202
130302 - Forhandlinger ansatte leger (TV+sekr.)	0	63 174	63 174
130304 - Rådet for legeetikk	0	70 715	70 715
1305 - Nasjonalt samarbeid JA	0	5 997 790	5 997 790
131102 - Rettshjelp Utvalget	0	71 644	71 644
131103 - Rettshjelp Støtte	0	316 844	316 844
1312	900	12 650	13 550
131300 - Div. TVK	75 534	0	75 534
131376 - Modul I - Midt, 5.-6.3.19 Trondheim	-3 000	0	-3 000
131380 - Grunnkurs Stat, København 2.-6.2.19	9 173	-9 461	-288
131384 - Modul I/Temakurs KS, Maura 23-24..9.19	0	18 465	18 465
131385 - Modul III, 15.-18.10.19	0	724	724
131386 - Modul II, 13.-15.11.19	0	64 548	64 548
131387 - Temakurs B-delsforhandlinger, Gardermoen 31.10.-11	0	2 268	2 268
131391 - Tariffkurs OF 2019	0	19 377	19 377
131392 - TVK YLF 2019	27 934	49 829	77 763
131398 - TVK Virke	0	28 983	28 983
1313001 - Modul 1, Helse Vest, Bergen 4-5 mars 2020	0	153 794	153 794
1313002 - Modul 1, Helse Midt-Norge, Trondheim 4-5 mars 2020	0	161 203	161 203
1313003 - Modul III, Praha, 17-20 mars 2020	0	548 807	548 807
1313004 - Modul II, Skøyen 25-27 mars 2020	0	39 121	39 121
1313005 - Modum I Stat, København 26.-28. februar 2020	0	5 349	5 349
1313006 - Temakurs forh. - B-deler, Lillestrøm 30.-31.mars 20	0	144 881	144 881
1313999 - Div TVK	0	4 589	4 589
FAG			
1401	0	10 313 407	10 313 407
140201 - Faglandsrådet	0	42 120	42 120
140202 - Fagstyret	0	278 771	278 771
140203 - Sakkyndighetsarbeid	-376 462	180 512	-195 949
140299 - Diverse oppgaver/prosjekt Fagavd.	-30 000	0	-30 000
1403	0	141 123	141 123
140739 - Samarbeid med den kinesiske psyk.for. 2019	0	603	603
140740 - Kampanjen 'Gjør kloke valg'	-997 408	5 173	-992 235

Økonomi og administrasjon			
1501	-2 400	19 641 106	19 640 538
150201 - ID-kort	-16 560	0	-16 560
150203 - Legeforeningen.no	0	1 545 414	1 545 414
150205 - Medlemsregister	0	1 429 281	1 429 281
150206 - Forretningsutvikling/Medlemsfordeler	-195 675	125 000	-70 675
150208 - INVO/Dokumenth. prosjekt	0	961 812	961 812
150209 - LIS-portalen	0	73 913	73 913
150210 - Kurs&konferansesenter	0	193 110	193 110
1503	0	36 329	36 329
150701 - Premiereguleringsfondet	-32 969	11 906	-21 063
150702 - Årssamling avd.rådgivere	-929 527	930 260	733
150703 - Støttegruppene	-197 765	312 340	114 574
1510	0	33 221	33 221
LEFO			
160101 - Legeforskningsinstituttet	-1 250 000	2 010 104	760 104
160111 - Kompetanseutvikling LEFO	0	7 334	7 334
1602	0	72 386	72 386
Generalsekretær			
170101 - Admin. GS	0	1 683 416	1 683 416
170112 - Lederutvikling	0	51 410	51 410
170113 - Rekruttering	0	116 089	116 089
170201 - Div. møter	0	8 083	8 083
170302 - Desisorutvalget	0	13 086	13 086
170601 - WMA	0	342 278	342 278
170602 - CPME	0	132 954	132 954
170603 - Annen internasjonal virksomhet	0	25 628	25 628
Sentralstyret			
1710	0	1 591 012	1 591 012
171101 - Landsstyremøte	0	16 290	16 290
171103 - Lederseminar	0	682 756	682 756
171621 - Sak om praksiskompensasjon	0	209 795	209 795
171699 - Diverse GS disposisjon	0	51 297	51 297
171700 - Sentralstyrets disposisjon	0	140	140
171714 - Ressursgruppe psykiatri og rus	0	-141	-141
171724 - Helselederskolen Kull II	0	874	874
171729 - "Medbestemmelsesbarometeret" 2019	0	200 000	200 000
171731 - Etablering av den nye fagmedisinske	0	50 000	50 000
Felles			
180101 - Div. felles sekretariatet	-9 207 792	22 733 976	66 942 952
180104 - Andre velferdstiltak	0	49 527	49 527
180105 - Bedriftshytte	-800	31 484	30 684
180106 - Lokaler/teknisk	0	154 890	154 890
180107 - Ombygging	0	76 457	76 457
180108 - Bedriftshelsetjeneste	0	58 875	58 875
180109 - Flytteprosjekt 2020	0	240 951	240 951
181001 - Kontingent	-83 779 517	-2 976 390	-88 802 787
Total	-107 317 449	106 304 996	50 359 268

Vedlegg 2

Årsregnskap for Den norske legeforenings fond til fremme av legers videre- Og etterutdanning (Utdanningsfond I)

Den norske legeforenings fond til fremme av legers videre-Og etterutdanning (Utdanningsfond I) – Resultatregnskap

	Regnskap 2019	Budsjett 2019	Regnskap 2018	Regnskap 2017
Driftsinntekter				
Salgsinntekter	0	0	0	6 000
Tilskudd til felles formål	38 970 378	39 327 000	38 237 004	37 171 500
Andre tilskudd	800 000	350 000	927 063	1 073 535
Kursavgifter	24 615 674	22 139 000	66 565 108	60 539 352
Andre inntekter	0	0	0	59 800
Totalt Driftsinntekter	64 386 052	61 816 000	105 729 176	98 850 187
Driftskostnader				
Personalkostnader	20 583 307	16 883 798	41 206 775	41 159 690
Andre driftskostnader	16 418 608	13 701 200	30 583 533	29 902 225
Tilskudd og bidrag	856 291	2 390 000	133 631	841 129
Kostnadsfordeling fondene	34 034 198	33 224 767	32 493 327	28 537 720
Totalt Driftskostnader	71 892 404	66 199 764	104 417 266	100 440 764
Driftsresultat	-7 506 352	-4 383 764	1 311 910	-1 590 577
Finansposter				
Netto finansposter	4 546 662	0	-1 197 163	3 852 814
Sum finansposter	4 546 662	0	-1 197 163	3 852 814
Resultat før skattekostnad	-2 959 690	-4 383 764	114 747	2 262 237
Skattekostnad	0	0	0	0
Resultat	-2 959 690	-4 383 764	114 747	2 262 237

Driftsresultat per kostsenter for 2019 – Utdanningsfond I

Kostsenter	Driftsinntekter	Driftskostnader	Resultat
3101 - Admin. UF1	-12 996 364	1 809 821	-11 186 543
3202 - Utredninger	0	44 112	44 112
3302 - Fondsutvalg	0	706	706
3305 - Psykoterapiutvalget	0	30 660	30 660
3307 - Spesialitetskomiteene	0	572 740	572 740
3308 - Kompetanseområder	0	18 501	18 501
3402 - FMF	0	-17 647	-17 647
3404 - Avd	0	83 620	83 620
3406 - Dnlf/koord.k.	0	430 393	430 393
3407 - Veiledning	-1 115 000	3 004 597	1 889 597
3502 - Individuell støtte	0	80 000	80 000
3605 - Nettkurs/samlinger	-1 397 450	228 537	-1 168 913
3702 - UEMS	0	40 107	40 107
3803 - Andre prosjekt	0	121 337	121 337
3910 - Kurs Dnlf obligatoriske kurs	78 985	8 548	87 533
3911 - Kurs Dnlf valgfrie kurs	-928 050	618 292	-309 758
3913 - Kurs Dnlf andre kurs	-306 270	0	-306 270
Total	-16 664 149	7 074 323	-9 589 826

Vedlegg 3

Årsregnskap for Den norske legeforenings fond til fremme av allment praktiserende legers videre -og etterutdanning og privatpraktiserende spesialisters etterutdanning (Utdanningsfond II)

Den norske legeforenings fond til fremme av allment praktiserende legers videre -og etterutdanning og privatpraktiserende spesialisters etterutdanning (Utdanningsfond II)
– Resultatregnskap

	Regnskap 2019	Budsjett 2019	Regnskap 2018	Regnskap 2017
Driftsinntekter				
Tilskudd til felles formål	51 467 838	53 775 000	52 283 004	49 600 500
Totalt Driftsinntekter	51 467 838	53 775 000	52 283 004	49 600 500
Driftskostnader				
Personalkostnader	2 941 315	2 321 935	1 637 335	1 437 660
Andre driftskostnader	37 733 931	46 228 000	37 015 744	39 846 625
Tilskudd og bidrag	985 750	1 440 000	1 192 800	970 200
Kostnadsfordeling fondene	3 781 578	3 691 641	3 512 792	3 357 379
Totalt Driftskostnader	45 442 574	53 681 576	43 358 671	45 611 864
Driftsresultat	6 025 264	93 424	8 924 333	3 988 636
Finansposter				
Netto finansposter	4 509 545	0	-1 107 198	3 403 494
Sum finansposter	4 509 545	0	-1 107 198	3 403 494
Resultat før skattekostnad	10 534 809	93 424	7 817 135	7 392 130
Skattekostnad	0	0	0	0
Resultat	10 534 809	93 424	7 817 135	7 392 130

Vedlegg 4

Årsregnskap for Den norske legeforenings fond til fremme av sykehuslegers videre -og etterutdanning (Utdanningsfond III)

**Den norske legeforenings fond til fremme av sykehuslegers videre -og etterutdanning
(Utdanningsfond III) - Resultatregnskap**

Resultatregnskap				
	Regnskap 2019	Budsjett 2019	Regnskap 2018	Regnskap 2017
Driftsinntekter				
Tilskudd til felles formål	29 521 739	29 421 000	28 602 503	27 808 998
Spekter/HSH-tilskudd	28 716 380	29 000 000	28 770 980	27 609 180
Totalt Driftsinntekter	58 238 119	58 421 000	57 373 483	55 418 178
Driftskostnader				
Personalkostnader	3 850	0	1 826	0
Andre driftskostnader	56 292 711	64 228 000	60 883 219	56 571 570
Kostnadsfordeling fondene	3 781 578	3 691 641	3 512 792	3 357 379
Totalt Driftskostnader	60 078 139	67 919 641	64 397 837	59 928 949
Driftsresultat	-1 840 020	-9 498 641	-7 024 354	-4 510 771
Finansposter				
Netto finansposter	3 017 369	0	-812 563	2 752 710
Sum finansposter	3 017 369	0	-812 563	2 752 710
Resultat før skattekostnad	1 177 349	-9 498 641	-7 836 917	-1 758 061
Skattekostnad	0	0	0	0
Resultat	1 177 349	-9 498 641	-7 836 917	-1 758 061

Vedlegg 5

**Årsregnskap for Den norske legeforenings lånefond til etablering /
reetablering av privat praksis**

Den norske legeforenings lånefond til etablering / reetablering av privat praksis - Resultatregnskap

	Regnskap 2019	Budsjett 2019	Regnskap 2018	Regnskap 2017
Driftskostnader				
Personalkostnader	505		690	0
Andre driftskostnader	134 426	450 000	334 897	467 768
Tilskudd og bidrag	0		116 996	0
Tap/tilbakeføring fordringer	-3 199 718	0	-2 077 705	-246 069
Kostnadsfordeling fondene	1 890 789	1 845 820	1 756 396	1 678 689
Totalt Driftskostnader	-1 173 998	2 295 820	131 274	1 900 388
Driftsresultat	1 173 998	-2 295 820	-131 274	-1 900 388
Finansposter				
Netto finansposter	27 044 441	15 319 153	12 714 648	26 118 165
Sum finansposter	27 044 441	15 319 153	12 714 648	26 118 165
Resultat før skattekostnad	28 218 439	13 023 333	12 583 374	24 217 777
Skattekostnad	0	0	0	0
Resultat	28 218 439	13 023 333	12 583 374	24 217 777

Vedlegg 6

**Årsregnskap for Den norske legeforenings fond for
kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet**

Den norske legeforenings fond for kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet – Resultatregnskap

	Regnskap 2019	Budsjett 2019	Regnskap 2018	Regnskap 2017
Driftsinntekter				
Driftskostnader				
Personalkostnader (stipend)	0	34 230	0	34 230
Tilskudd og bidrag	30 000	0	30 000	0
Totalt Driftskostnader	30 000	34 230	30 000	34 230
Driftsresultat	-30 000	-34 230	-30 000	-34 230
Finansposter				
Netto finansposter	24 163	0	-6 449	21 567
Sum finansposter	24 163	0	-6 449	21 567
Resultat før skattekostnad	-5 837	-34 230	-36 449	-12 663
Skattekostnad	0	0	0	0
Resultat	-5 837	-34 230	-36 449	-12 663

Vedlegg 7

Årsregnskap for Den norske legeforenings fond for forebyggende medisin

Årsregnskap for Den norske legeforenings fond for forebyggende medisin - Resultatregnskap

	Regnskap 2019	Budsjett 2019	Regnskap 2018	Regnskap 2017
Driftskostnader				
Personalkostnader	34 230	34 230	34 230	0
Tilskudd og bidrag	0	0	0	30 000
Totalt Driftskostnader	34 230	34 230	34 230	30 000
Driftsresultat	-34 230	-34 230	-34 230	-30 000
Finansposter				
Netto finansposter	24 668	0	-6 644	22 091
Sum finansposter	24 668	0	-6 644	22 091
Resultat før skattekostnad	-9 562	-34 230	-40 874	-7 909
Skattekostnad	0	0	0	0
Resultat	-9 562	-34 230	-40 874	-7 909

Vedlegg 8

Årsregnskap for Den norske legeforenings fond til fremme av kvinnelige legers vitenskapelige innsats

Den norske legeforenings fond til fremme av kvinnelige legers vitenskapelige innsats – resultatregnskap

	Regnskap 2019	Budsjett 2019	Regnskap 2018	Regnskap 2017
Driftskostnader				
Personalkostnader	34 230	34 230	34 230	0
Tilskudd og bidrag	0	0	0	30 000
Totalt Driftskostnader	34 230	34 230	34 230	30 000
Driftsresultat	-34 230	-34 230	-34 230	-30 000
Finansposter				
Netto finansposter	24 668	0	-6 644	22 091
Sum finansposter	24 668	0	-6 644	22 091
Resultat før skattekostnad	-9 562	-34 230	-40 874	-7 909
Skattekostnad	0	0	0	0
Resultat	-9 562	-34 230	-40 874	-7 909

Vedlegg 9

Nøkkeltall 2019

Beløp i hele tusen kroner							
Regnskap	Drifts- inntekter	Drifts- kostnader	Netto finans- inntekter	Andre inntekter/ kostn.	Års- resultat	Per 31.12. 2019	
						Egenkapital	Total- kapital
A. Godkjennes av landsstyret:							
Den norske legeforening	418 417	447 508	73 269	0	44 177	1 503 564	1 590 402
Regnskapet for Den norske legeforening inneholder følgende delregnskaper:							
1 Den norske legeforening - Hovedforeningen	232 690	256 201	33 722	0	10 211		
2 Utdanningsfond I	64 386	71 892	4 546	0	-2 959		
3 Utdanningsfond II	51 467	45 442	4 509	0	10 534		
4 Utdanningsfond III	58 238	60 078	3 017	0	1 177		
5 Lånefondet	0	-1 173	27 044	0	28 218		
6 Kvalitetssikringsfondet	11 634	15 003	380	0	-2 989		
8 Fond for forebyggende medisin	0	34	25		-9		
9 Fond for kvinnelige legers vitenskapelige innsats	0	30	24	0	-6		
B. Regnskaper godkjent av sentralstyret:							
1 C. M. Aarsvolds fond	0	74	470	0	396	8 724	8 742
2 Legat for leger og etterl. i uforsk. n	0	288	433	0	145	8 184	8 184
3 Delphin og hustrus legat	0	51	378	0	327	7 227	6 901
4 Johan Selmer Kvanes legat	0	52	923	0	871	17 143	17 143
C. Stiftelsen Soria Moria ¹⁾	68 008	68 702	-3 268	0	-3 962	43 049	128 797
D. Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger (SOP) ³⁾	30 328	312 166	574 083	-283 625	8 620	23 570	5 240 663
E. Allmennmedisinsk forskningsfond	16 311	15 305	254	0	1 260	12 273	14 527
F. Eiendomsselskaper							
1 Christiania Torv AS ²⁾	10 485	17 031	-4 055	0	-10 601	52 822	236 425

¹⁾ Årsregnskapet for Soria Moria viser resultat før skattekostnad.

²⁾ Resultatet for Christiania Torv AS vises resultat før skattekostnad.

³⁾ Andre kostnader i SOPs regnskap representerer avsetning til fremtidige pensjoner, endring i andre avsetninger samt skattekostnad.

Vedlegg 10

Den norske legeforenings regnskap for 2019 – desisorutvalgets rapport

Landsstyremøtet 2019 valgte Ole Edvard Strand (leder), Harald Bergan og Guro-Marte Gulstad Mpote til Legeforeningens desisorutvalg for regnskapsårene 2019-2020. Desisorutvalget har utført sitt arbeid i henhold til Legeforeningens lover § 4-4.

(1) Landsstyret velger for landsstyreperioden, jf. § 3-1-1, 2. ledd, desisorutvalg som består av leder og 2 medlemmer. Alle medlemmer som i valgperioden ikke er medlem av sentralstyret eller fondsutvalg, eller ansatt i sekretariatet, er valgbare.

(2) Desisorutvalget skal utføre desisjon, foreslå for landsstyret honorar og godtgjøringer for presidenten og sentralstyrets medlemmer og som inntas i sentralstyrets budsjettforslag.

(3) Desisorutvalget utfører desisjon ved gjennomgang av Legeforeningens regnskap, herunder foreliggende dokumenter og bilag. Utvalget skal vurdere om de økonomiske disposisjoner sentralstyret og sekretariatet har foretatt har grunnlag i foreningens lover, fondenes vedtekter og i vedtak fattet av landsstyret og sentralstyret, og kan fremme forslag ovenfor landsstyret i denne forbindelse.

Desisorutvalget har for 2019 fått fremlagt årsberetningen, revisors beretning, og det konsoliderte regnskapet for Den norske legeforening med aktivitetsregnskap, noter og kontantstrømoppstilling, og regnskapene for:

- Hovedforeningen
- Utdanningsfond I, II og III
- Den norske legeforenings fond for kvalitetsforbedring og pasientsikkerhet
- Lånefondet
- Den norske legeforenings fond til fremme av kvinnelige legers vitenskapelig innsats
- Den norske legeforenings fond for forebyggende medisin

Vi har i økonomiavdelingen fått den hjelp og de tilleggsinformasjoner vi har bedt om, og vi har fått fremlagt de oversikter vi ønsket. Ettersom ikke alle foreningsledd har avholdt sine årsmøter innen fristen for desisorapport, har vi mottatt samlet regnskapsoversikt for foreningsleddene for regnskapsåret 2018.

På grunn av Covid-19 pandemien med tilhørende smitteverntiltak har desisorutvalgets arbeid foregått gjennom teams-møter og epostkorrespondanse.

Etter Desisorutvalgets vurdering gir regnskapene med utfyllende noter, kommentarer og forklaringer en god oversikt over regnskapene. I våre kommentarer refererer tall i parentes til 2018, med mindre annet er angitt.

Legeforeningen hadde i 2019 et regnskapsmessig samlet positivt resultat på nesten 44,2 millioner (1,7 millioner) som er ca. 38 millioner bedre enn budsjett. Bakgrunnen for dette er dels et positivt budsjettavvik knyttet til finansposter på ca. 28,8 millioner kr, og dels at driftsresultatet er 10 millioner bedre enn budsjettet.

Hovedforeningen fikk i 2019 et regnskapsmessig negativt driftsresultat på ca. 23,5 millioner (15,4 millioner), og positive finansinntekter på ca. 33,7 millioner (7,3 millioner), noe som resulterer i et positivt resultat på ca. 10,2 millioner (minus 8,1 millioner). Desisorutvalget anser at de regnskapsmessige avvik fra budsjettet er redegjort for på en tilfredsstillende måte. Utvalget vil likevel påpeke at selve driftsregnskapet er gjort opp med et betydelig underskudd. Slik Legeforeningen drives i øyeblikket, er foreningen avhengig av betydelige variable inntekter (for eksempel annonseinntekter på 23,1 millioner og finans- og renteinntekter på nesten 77,3 millioner) for å oppnå årets overskudd. Med andre forutsetninger knyttet til denne typen inntekter, vil bildet kunne se helt annerledes ut. Man må forvente at situasjonen med Covid-19 pandemi og fall i de økonomiske markeder vil gi et betydelig dårligere finansresultat i 2020.

Desisorutvalget konstaterer at det fortsatt er betydelige midler i form av egenkapital i foreningsleddene, men den generelle tendensen er at kapitalbeholdningen minker heller enn å øke. Vi anser at det er i medlemmenes interesse at midlene blir brukt på aktivt foreningsarbeid. Vi vil likevel påpeke at balansen mellom kapitalbeholdning i foreningsleddene kontra hovedforeningen ikke er optimal, og at Hovedforeningens økonomi må styrkes.

Utdanningsfond I og Utdanningsfond III hadde i 2019 driftsmessig underskudd. Sistnevnte fond hadde likevel et overskudd etter finansinntekter. Utdanningsfond II hadde et betydelig overskudd. Desisorutvalget anser videre- og etterutdanning av leger som en viktig oppgave for foreningen. Det er i medlemmenes interesse at midlene i disse fondene blir brukt. Sett over tid er det små variasjoner i egenkapitalen i fondene, og vårt inntrykk er at de er i balanse og forvaltes på fornuftig vis. I 2020 må man som nevnt tidligere forvente reduserte finansinntekter.

Landsstyret vedtok i 2019 å kutte renten i Lånefondet med virkning fra 1. januar 2020. Det tilligger ikke desisorutvalget å overprøve Landsstyret. Utvalget tillater seg likevel å uttrykke en viss skepsis til hensiktsmessigheten ved vedtak med betydelige økonomiske konsekvenser foretatt uten tilstrekkelig utredning på forhånd. Vi minner om at dette i stor grad dreier seg om lån uten sikkerhet, og ser risikoen for at ordningen kan utnyttes utover det som er intensjonen.

Desisorutvalget har overfor sekretariatet formidlet den skepsis vi har registrert fra ulike medlemmer knyttet til renoveringen og utvidelsen av Legenes Hus, med tanke på mulige økonomiske konsekvenser for medlemmene. Så langt utvalget kan vurdere det, synes det som det er så god kontroll som man kan forvente av dette prosjektet.

Desisorutvalget vil berømme Legeforeningen og Tidsskriftet for godt arbeid knyttet til å opprettholde og til og med øke annonseinntektene i en tid med et fallende marked på dette området. Vi ser også positivt på arbeidet med å utvikle Legejobber 2020 og andre markedstilpassede tjenester for å opprettholde inntektsnivået.

Desisorutvalget anser det faglige engasjementet som en viktig del av Legeforeningens aktiviteter, blant annet eksemplifisert ved opprettelsen av Faglandsrådet og styrkingen av fagaksen, og mener dette har vært et viktig grep, til tross for ressursbruken.

Desisorutvalget vil berømme Sentralstyret og økonomiavdelingen for grepet som ble gjort for å redusere risikoen ved å selge alle norske og globale aksjer med betydelig gevinst, og plassere pengene i bank fra 18. november og ut året 2019.

Desisorutvalget er av den oppfatning at de økonomiske disposisjoner sentralstyret og sekretariatet har foretatt, har grunnlag i foreningens lover, fondenes vedtekter og Landsstyrets vedtak.

Desisorutvalget foreslår at grunnlaget for godtgjøring av presidenten og sentralstyrets medlemmer står uendret.

Kristiansand/Kongsberg/Trondheim, 05.05.20
Ole Edvard Strand, Harald Bergan og Guro-Marte Gulstad Mpote

Sak 11

Regnskaper for 2019 til landsstyrets orientering

Til landsstyret

Deres ref.:

Vår ref: SAK2020003414

Dato: 11-05-2020

Sak 11 - Regnskaper for 2019 til landsstyrets orientering

Vedlagt følger til orientering regnskap og revisjonsberetning for følgende stiftelser hvor sentralstyret har endelig godkjenning:

- Caroline Musæus Aarsvolds fond
- Johan Selmer Kvanes legat til forskning og bekjempelse av sukkersyke
- Legeforeningens Legat for leger og deres etterlatte som har kommet i uforskyldt nød
- Trelasthandler A. Delphin og hustrus legat til bekjempelse av astmatisk bronkitt

Sentralstyret behandlet saken i møte 1.4.2020.

Forslag til vedtak vedrørende regnskap for ovenstående stiftelser for 2019, fremkommer i det vedlagte materialet. Årsregnskap og beretning vedlegges.

Med vennlig hilsen

Den norske legeforenings sentralstyre etter fullmakt

Geir Riise
generalsekretær

Erling Bakken
økonomidirektør

[Dokumentet er godkjent elektronisk](#)

1. Caroline Musæus Aarsvolds fond

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Regnskap som viser et årsoverskudd på kr 396 400, tas til etterretning. Resultatet disponeres ved overførsel til annen egenkapital.

2. Johan Selmer Kvanes legat til forskning og bekjempelse av sukkersyke

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Regnskap som viser et årsoverskudd på kr 870 806, tas til etterretning. Resultatet disponeres ved overførsel til annen egenkapital.

3. Legeforeningens Legat for leger og deres etterlatte som har kommet i uforskyldt nød

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Regnskap som viser et årsoverskudd på kr 144 469, tas til etterretning. Resultatet disponeres ved overførsel til annen egenkapital.

4. Trelasthandler A. Delphin og hustrus legat for bekjempelse av astmatisk bronkitt

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Regnskap som viser et årsoverskudd på kr 326 690, tas til etterretning. Resultatet disponeres ved overførsel til annen egenkapital.

Innholdsfortegnelse i vedlegg til Sak 11 Årsberetning og regnskap for legater 2019

Dokument	Side
Caroline Musæus Aarsvolds fond	
Beretning 2019	2
Årsregnskap 2019 med noter	4
Trelasthandler A. Delphin og hustrus legat	
Beretning 2019	7
Årsregnskap 2019 med noter	10
Johan Selmer Kvanes legat	
Beretning 2019	11
Årsregnskap 2019 med noter	16
Legeforeningens legat for leger og deres etterlatte	
Beretning 2019	11
Årsregnskap 2019 med noter	16

Caroline Musæus Aarsvolds fond

ÅRSBERETNING 2019

Virksomhetens art og sted

Caroline Musæus Aarsvolds fond ble i 2006 omdannet til stiftelse og egenkapitalen pr 1.1. 2006, kr 7 626 827, satt til ny grunnkapital. Stiftelsen har som formål å dele ut studie- og reisestipend til yngre norske indremedisinere

Stiftelsen har tilhørighet i Akersgaten 2 i Oslo.

Redegjørelse for årsregnskapet

I 2019 ble det ikke utdelt stipend.

Resultatregnskapet

Inntekter

Det var ingen inntekter utover avkastning av kapitalen i 2019.

Kostnader

Fra og med regnskapsåret 2009 betales administrasjonskostnader til Den norske legeforening. Én person i sekretariatet har fra og med 2009 et dedikert ansvar forvaltningen av foreningens fire ideelle stiftelser – herunder informasjon om stiftelsenes ytelser og behandling av innkomne søknader om støtte og stipender. Administrasjonskostnadene omfatter estimert tidsbruk for denne medarbeideren samt tidsbruk knyttet regnskapsførsel for stiftelsen. Kostnadene omfatter lønn- og sosiale kostnader samt en forholdsmessig administrativ overheadkostnad for bruk av fellestjenester i sekretariatet. Øvrige administrasjonskostnader omfatter gebyr til Lotteri- og stiftelsestilsynet, honorar personvernombud, revisjonshonorar og verdijustering av verdipapirer.

Balansen

Stiftelsens bokførte totalkapital per 31.12. 2019 var på ca. kr 8,7 millioner.

Fortsatt drift

Årsregnskapet er utarbeidet med fortsatt drift som forutsetning. Styret bekrefter at forutsetningen er til stede.

Arbeidsmiljø

Ordningen har ikke egne ansatte.

Likestilling

Stiftelsen har ingen ansatte. Representantene i sentralstyret i Den norske legeforening er stiftelsens styre. Kjønnssfordelingen følger av dennes styresammensetning.

Påvirkning av det ytre miljø

Det ytre miljø forurenses ikke av virksomheten.

Forslag til disponering av årsresultat

I henhold til stiftelsens nye vedtekter er 10 % av avkastningen med fradrag av nødvendige administrasjonskostnader overført urørlig egenkapital. Resterende del av årets underskudd er overført til annen egenkapital.

Styrets vurdering

Resultatregnskapet og balansen med tilhørende noter gir etter styrets mening fyllestgjørende informasjon om virksomheten i 2019.

Fremtidig utvikling

Styret vil fortsette sin aktivitet i stiftelsen, gjennom utlysning av legatmidler.

Finansiell risiko

Ca. 99,4 % av stiftelsens kapital er per 31.12. 2019. plassert i norske aksje- og rentebærende fond. Det er knyttet markedsrisiko til disse investeringene. Stiftelsen har ikke økonomiske forpliktelser utover de legatmidler som deles ut fra kapitalen.

Oslo, 1 april 2020

Marit Hermansen
styreleder

Anne-Karin Rime

Nils Kristian Klev

Marit Karlsen

Ole Johan Bakke

Frøydis Olafsen

Kristin Kornelia Utne

Clara Bratholm

Geir Arne Sunde

Caroline Musæus Aarsvolds fond				
Resultatregnskap				
		Regnskap	Regnskap	Regnskap
	Noter	2019	2018	2017
Driftsinntekter				
Renteinntekter bank		916	1 153	1 428
Gevinst realisering verdipapir		0	43 910	210 130
Verdijustering verdipapirer	4	469 140	38 436	221 784
Sum driftsinntekter		470 056	83 500	433 341
Driftskostnader				
Administrasjonskostnader		62 500	62 503	62 503
Diverse driftskostnader	2	18 892	9 990	12 625
Prisbelønning	3	-7 735	200 000	160 000
Tap realisering verdipapir		0	165	0
Sum driftskostnader		73 656	272 657	235 127
Resultat		396 400	-189 157	198 214
Disponering av årsresultat/Overføringer				
Overført til opptjent, urørlig egenkapital		38 866	1 084	35 821
Overført til/fra(-) annen egenkapital		357 534	-190 242	162 393
Sum disponeringer/Overføringer	5	396 400	-189 157	198 214

Caroline Musæus Aarsvolds fond				
Balanse				
		31.desember	31.desember	31.desember
	Noter	2019	2018	2017
EIENDELER				
Sum fordringer		-	-	-
Verdipapirfond	4	8 675 848	8 306 708	8 424 526
Sum verdipapirer		8 675 848	8 306 708	8 424 526
Bankinnskudd		65 877	183 794	180 482
Sum omløpsmidler		8 741 724	8 490 502	8 605 007
SUM EIENDELER		8 741 724	8 490 502	8 605 007
EGENKAPITAL OG GJELD				
Egenkapital				
Innskutt egenkapital				
Grunnkapital		7 626 827	7 626 827	7 626 827
Sum innskutt egenkapital		7 626 827	7 626 827	7 626 827
Opptjent egenkapital				
Bunden egenkapital		344 008	305 142	304 057
Annen egenkapital		753 578	396 045	586 287
Sum egenkapital	5	8 724 413	8 328 013	8 517 171
Gjeld				
Kortsiktig gjeld				
Stipendmottagere		17 311	162 489	87 836
Annen kortsiktig gjeld		0	0	0
Sum kortsiktig gjeld		17 311	162 489	87 836
Sum gjeld		17 311	162 489	87 836
Sum egenkapital og gjeld		8 741 724	8 490 502	8 605 007
Oslo, 1. april 2020				
Marit Hermansen styreleder	Anne-Karin Rime		Nils Kristian Klev	
Marit Karlsen	Ole Johan Bakke		Frøydis Olafsen	
Kristin Kornelia Utne	Clara Bratholm		Geir Arne Sunde	

Caroline Musæus Aarsvolds fond				
Noter til regnskapet for 2019				
Note 1 Regnskapsprinsipper				
Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk for små foretak.				
Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er klassifisert som omløpsmidler. Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidpunktet				
Renteinntekter inntektsføres når de tilordnes. Utdelinger kostnadsføres på vedtakstidspunktet.				
Verdien av verdipapirer vurderes etter markedsverdi på balansedagen. Urealisert gevint og urealisert tap er resultatført som verdijustering. Ved realisering av fondsandeler resultatføres differansen mellom bokført kostpris og markedsverdi på realiseringstidspunktet.				
Note 2 Godtgjørelser				
Revisjonshonorar på kr 5 938 inkl. mva består av ordinær revisjon.				
Legatet har ingen ansatte og det er ikke utbetalt godtgjørelse til styret.				
Note 3 Prisbelønning				
Det ble ikke utdelt stipend i 2019.				
Note 4 Markedsførte finansielle omløpsmidler				
Verdipapirfondet er oppført til markedsverdi per 31.12.2019				
		Kostpris	Kursverdi	Over/ underkurs
Alfred Berg classic		7 553 875	8 675 848	1 121 973
Sum		7 553 875	8 675 848	1 121 973
Note 5 Egenkapital				
Klassifisering av egenkapitalen ble endret fra 1999. Fondet ble opprettet i 1990 med en grunnkapital på kr 5 996 063. Den 08.12. 2006 ble det vedtatt å omdanne fondet til en stiftelse og at stiftelsens egenkapital per 01.01. 2006, kr 7 626 827, skulle utgjøre grunnkapitalen. I henhold til fondets nye vedtekter skal 10 % av den årlige avkastningen etter at nødvendige administrasjonskostnader er fratrasket, være urørlig. Avkastningen, etter at administrasjonskostnader er trukket fra, var i 2019 var på kr 388 660, hvorav kr 38 866 er tillagt urørlig egenkapital per 31.12. 2019.				
		Grunn- kapital	Urørlig egenkapital	Annen egenkapital
Egenkapital per 1.1. 2019		7 626 827	305 142	396 045
Årets resultat			38 866	357 534
Egenkapital per 31.12 2019		7 626 827	344 008	753 578
				8 724 413

Trelasthandler A. Delphin og hustrus legat til bekjempelse av astmatisk bronkitt

ÅRSBERETNING 2019

Virksomhetens art og sted

Trelasthandler A. Delphin og hustrus legat til bekjempelse av astmatisk bronkitt er en stiftelse som har som formål å bekjempe astmatisk bronkitt, særlig til hjelp til trengende som lider av denne sykdommen. Stiftelsen har tilhørighet i Akersgaten 2 i Oslo.

Redegjørelse for årsregnskapet

Det er i 2019 ikke bevilget forskningsmidler.

Resultatregnskapet

Inntekter

Det var ingen inntekter utover avkastning av kapitalen i 2019. Resultatet av virksomheten skriver seg fra finansinntekter.

Kostnader

Fra og med regnskapsåret 2009 betales administrasjonskostnader til Den norske legeforening. Én person i sekretariatet har fra og med 2009 et dedikert ansvar forvaltningen av foreningens fire ideelle stiftelser – herunder informasjon om stiftelsenes ytelser og behandling av innkomne søknader om støtte og stipender. Administrasjonskostnadene omfatter estimert tidsbruk for denne medarbeideren samt tidsbruk knyttet regnskapsførsel for stiftelsen. Kostnadene omfatter lønn- og sosiale kostnader samt en forholdsmessig administrativ overheadkostnad for bruk av fellestjenester i sekretariatet. Øvrige administrasjonskostnader omfatter gebyr til Lotteri- og stiftelsestilsynet, revisjonshonorar, honorar til personvernombud og verdijustering av verdipapirer.

Balansen

Stiftelsens bokførte totalkapital per 31.12. 2019 var på ca. kr 7,2 millioner.

Fortsatt drift

Årsregnskapet er utarbeidet med fortsatt drift som forutsetning. Styret bekrefter at forutsetningen er til stede.

Arbeidsmiljø/Likestilling

Ordningen har ikke egne ansatte. Representantene i sentralstyret i Den norske legeforening er stiftelsens styre. Kjønnfordelingen følger av dennes styresammensetning.

Påvirkning av det ytre miljø

Det ytre miljø forurenses ikke av virksomheten.

Forslag til disponering av årsresultat

Årsresultatet overføres til annen egenkapital.

Styrets vurdering

Resultatregnskapet og balansen med tilhørende noter gir etter styrets mening fyllestgjørende informasjon om virksomheten i 2019.

Fremtidig utvikling

Styret vedtok i 2009 midlertidige regler for tildeling av midler i medhold av stiftelsens vedtekter, §§ 5 og 6. I samsvar med dette er det opprettet en komite fra fagmiljøene som hvert år skal fastsette nærmere kriterier for tildelinger innen stiftelsens formål. Etter dette kunngjøres hvert år adgangen til å søke midler fra legatet i Tidsskrift for Den norske legeforening og på Legeforeningens nettsider. Etter vurdering av innkomne søknader fremmer komiteen forslag på tildelinger til styret.

Finansiell risiko

Stiftelsen har per 31.12. 2019 investert ca. 6,9 millioner kroner, ca. 95,9 % av stiftelsens kapital i verdipapirfond hos Alfred Berg. Fondet har en normalinvestering med 20 prosent i norske aksjer og 80 prosent i norske renter. Forvaltningen følger en etisk investeringsprosess. Til grunn for den etiske investeringsprosessen ligger OECDs retningslinjer, FN Global Compact og FN-konvensjonene. Alle selskaper i porteføljen overvåkes av MSCI ESG Research og Alfred Bergs Etiske Investeringsråd.

Legeforeningens Legaters årsberetning og årsregnskap 2019

Stiftelsen har ikke økonomiske forpliktelser utover de legatmidler som deles ut fra kapitalen.

Oslo, 1 april 2020

Marit Hermansen
Styreleder

Anne-Karin Rime

Nils Kristian Klev

Marit Karlsen

Ole Johan Bakke

Frøydis Olafsen

Kristin Kornelia Utne

Clara Bratholm

Geir Arne Sunde

Trelasthandler A. Delphin og Hustrus legat til				
bekjempelse av astmatisk bronkitt				
Resultatregnskap				
	Noter	2019	2018	2017
Driftsinntekter				
Renteinntekter bank		5 674	4 962	34 102
Akskjeutbytte		0	0	88 920
Renteinntekter		0	0	2 351
Gevinst ved realisasjon av verdipapirer		0	4 540	2 670 541
Verdijustering verdipapirer	4	371 784	44 787	10 804
Sum driftsinntekter		377 458	54 289	2 806 718
Driftskostnader				
Administrasjonskostnader		31 250	31 253	31 253
Revisjonshonorar	2	6 438	6 313	6 063
Andre fremmede tjenester		6 188	0	0
Forskningsmidler	3	0	100 000	80 000
Andre driftskostnader		6 892	4 171	7 642
Kurtasje verdipapirer		0	0	13 566
Reversert verdijustering		0	0	2 641 950
Sum driftskostnader		50 768	141 737	2 780 474
Årsresultat		326 690	-87 447	26 244
Disponering av årsresultatet				
Overført til/(fra) annen egenkapital		326 690	-87 447	26 244
Sum Disponeringer		326 690	-87 447	26 244

Trelasthandler A. Delphin og Hustrus legat til				
bekjempelse av astmatisk bronkitt				
Balanse				
	Noter	2019	2018	2017
Eiendeler				
Omløpsmidler				
Verdipapirfond	4	6 934 266	6 562 482	6 513 155
Sum aksjer		6 934 266	6 562 482	6 513 155
Bankinnskudd				
		299 806	438 099	557 483
Sum omløpsmidler		7 234 072	7 000 582	7 070 638
Sum eiendeler				
		7 234 072	7 000 582	7 070 638
Egenkapital og gjeld				
Egenkapital				
Grunnkapital	5	100 000	100 000	100 000
Opptjent egenkapital				
Annen egenkapital	5	7 127 272	6 800 582	6 888 029
Sum opptjent egenkapital		7 227 272	6 900 582	6 988 029
Kortsiktig gjeld				
Leverandørgjeld		0	0	2 609
Bevilgede ikke utbetalte forskningsmidler		0	100 000	80 000
Annen kortsiktig gjeld		6 800	0	0
Sum kortsiktig gjeld		6 800	100 000	82 609
Sum egenkapital og gjeld				
		7 234 072	7 000 582	7 070 638
Oslo, 1. april 2020				
Marit Hermansen	Anne-Karin Rime	Nils Kristian Klev		
styreleder				
Marit Karlsen	Ole Johan Bakke	Frøydis Olafsen		
Kristin Kornelia Utne	Clara Bratholm	Geir Arne Sunde		

Trelasthandler A. Delphin og Hustrus legat til bekjempelse av astmatisk bronkitt							
Noter til regnskapet for 2019							
Note 1	Regnskapsprinsipper						
Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk for små foretak.							
Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er klassifisert som omløpsmidler. Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidpunktet							
Verdien av verdipapirer vurderes etter markedsverdi på balansedagen. Urealisert gevinst og urealisert tap er resultatført som verdijustering. Ved realisering av fondsandeler resultatføres differansen mellom bokført kostpris og markedsverdi på realiseringstidspunktet.							
Note 2	Godtgjørelser						
Stiftelsen har ingen ansatte. Det er i 2019 utbetalt kr 6 438 inkl. mva i revisjonshonorar, hvorav alt gjelder ordinær revisjon. Det er ikke utbetalt godtgjørelser til styret.							
Note 3	Forskningsmidler						
Det er i 2019 ikke bevilget forskningsmidler.							
Note 4	Markedsbaserte finansielle omløpsmidler						
Verdipapirfondet er oppført til markedsverdi per 31.12.2019							
				Kostpris	Markeds-verdi	Over/underkurs	
Alfred Berg verdifond			6 506 891	6 934 266	427 375		
Sum			6 506 891	6 934 266	427 375		
Note 5	Egenkapital						
				Grunnkapital	Annen egenkapital	Sum	
Egenkapital per 1.1. 2019			100 000	6 800 582	6 900 582		
Årets resultat				326 690	326 690		
Egenkapital per 31.12 2019			100 000	7 127 272	7 227 272		

Johan Selmer Kvanes legat til forskning og bekjempelse av sukkersyke

ÅRSBERETNING 2019

Virksomhetens art og sted

Johan Selmer Kvanes legat til forskning og bekjempelse av sukkersyke er en stiftelse som har som formål å bekjempe sukkersyke og annen medisinsk forskning hvis det ikke blir aktuelt å drive forskning av sukkersyke. Stiftelsen har tilhørighet i Akersgaten 2 i Oslo.

Redegjørelse for årsregnskapet

I 2019 ble det ikke utdelt stipend.

Resultatregnskapet

Inntekter

Det var ingen inntekter utover avkastning av kapitalen i 2019. Resultatet av virksomheten skriver seg fra finansinntekter.

Kostnader

Fra og med regnskapsåret 2009 betales administrasjonskostnader til Den norske legeforening. Én person i sekretariatet har fra og med 2009 et dedikert ansvar forvaltningen av foreningens fire ideelle stiftelser – herunder informasjon om stiftelsenes ytelser og behandling av innkomne søknader om støtte og stipender. Administrasjonskostnadene omfatter estimert tidsbruk for denne medarbeideren samt tidsbruk knyttet regnskapsførsel for stiftelsen. Kostnadene omfatter lønn- og sosiale kostnader samt en forholdsmessig administrativ overheadkostnad for bruk av fellestjenester i sekretariatet. Øvrige administrasjonskostnader omfatter honorar til revisor, honorar til personvernombud, gebyr til Lotteri- og stiftelsestilsynet og verdijustering av verdipapirene.

Balansen

Stiftelsens bokførte totalkapital per 31.12. 2019 var på ca. kr 17,1 millioner.

Fortsatt drift

Årsregnskapet er utarbeidet med fortsatt drift som forutsetning. Styret bekrefter at forutsetningen er tilstede.

Arbeidsmiljø/Likestilling

Ordningen har ikke egne ansatte. Representantene i sentralstyret i Den norske legeforening er stiftelsens styre. Kjønnssfordelingen følger av dennes styresammensetning

Påvirkning av det ytre miljø

Det ytre miljø forurenses ikke av virksomheten.

Forslag til disponering av årsresultat

Årsunderskuddet overføres til annen egenkapital.

Styrets vurdering

Resultatregnskapet og balansen med tilhørende noter gir etter styrets mening fyllestgjørende informasjon om virksomheten i 2019.

Fremtidig utvikling

Styret vedtok i 2009 midlertidige regler for tildeling av midler i medhold av stiftelsens vedtekter, §§ 5 og 6. I samsvar med dette er det opprettet en komite fra fagmiljøene som hvert år skal fastsette nærmere kriterier for tildelinger innen stiftelsens formål. Etter dette kunngjøres hvert år adgangen til å søke midler fra legatet i Tidsskrift for Den norske legeforening og på Legeforeningens nettsider. Etter vurdering av innkomne søknader fremmer komiteen forslag på tildelinger til styret.

Finansiell risiko

Stiftelsen har per 31.12. 2019 investert ca. 17 millioner kroner, ca. 99,6 % av stiftelsens kapital i verdipapirfond hos Alfred Berg. Fondet har en normalinvestering med 20 prosent i norske aksjer og 80 prosent i norske renter. Forvaltningen følger en etisk investeringsprosess. Til grunn for den etiske investeringsprosessen ligger OECDs retningslinjer, FN Global Compact og FN-konvensjonene. Alle selskaper i porteføljen overvåkes av MSCI ESG Research og Alfred Bergs Etiske Investeringsråd.

Legeforeningens Legaters årsberetning og årsregnskap 2019

Stiftelsen har ikke økonomiske forpliktelser utover de legatmidler som deles ut fra kapitalen.

Oslo, 1 april 2020

Marit Hermansen
Styreleder

Anne-Karin Rime

Nils Kristian Klev

Marit Karlsen

Ole Johan Bakke

Frøydis Olafsen

Kristin Kornelia Utne

Clara Bratholm

Geir Arne Sunde

Johan Selmer Kvanes legat til forskning og bekjempelse av sukkersyke				
Resultatregnskap				
	Noter	2019	2018	2017
Driftsinntekter				
Renteinntekter bank		4 670	6 555	61 000
Aksjeutbytte		0	0	352 406
Avkasning verdipapirer		0	11 176	5 787
Gevinst ved realisasjon av aksjer		0	0	10 731 567
Verdijustering verdipapirer	4	918 508	110 246	26 594
Sum driftsinntekter		923 178	127 977	11 177 354
Driftskostnader				
Administrasjonskostnader		31 250	31 253	31 253
Revisjonshonorar	2	6 375	6 188	5 938
Andre fremmedtjenester		6 188	0	0
Forskningsmidler	3	-291	442 291	420 000
Andre driftskostnader		8 850	6 164	10 634
Kurtasje verdipapirer		0	0	53 280
Reversert verdijustering		0	0	10 597 236
Sum driftskostnader		52 372	485 895	11 118 340
Årsresultat		870 806	-357 918	59 014
Overføringer				
Overført til/(fra) annen egenkapital	5	870 806	-357 918	59 014
Sum overføringer		870 806	-357 918	59 014

Johan Selmer Kvanes legat til forskning og bekjempelse av sukkersyke				
Balanse				
	Noter	2019	2018	2017
Eiendeler				
Omløpsmidler				
Aksjer/verdipapirfond	4	17 072 311	16 153 803	16 032 381
Sum aksjer		17 072 311	16 153 803	16 032 381
Bankinnskudd		70 218	560 211	1 019 870
Sum omløpsmidler		17 142 529	16 714 014	17 052 250
Sum eiendeler		17 142 529	16 714 014	17 052 250
Egenkapital og gjeld				
Egenkapital				
Grunnkapital	5	100 000	100 000	100 000
Opptjent egenkapital				
Annen egenkapital	5	17 042 529	16 171 723	16 529 641
Sum egenkapital		17 142 529	16 271 723	16 629 641
Kortsiktig gjeld				
Leverandørgjeld		0	0	2 609
Bevilgede ikke utbetalte forskningsmidler		0	442 291	420 000
Sum kortsiktig gjeld		0	442 291	422 609
Sum egenkapital og gjeld		17 142 529	16 714 014	17 052 250
Oslo, 1. april 2020				
Marit Hermansen	Anne-Karin Rime		Nils Kristian Klev	
styreleder				
Marit Karlsen	Ole Johan Bakke		Frøydis Olafsen	
Kristin Kornelia Utne	Clara Bratholm		Geir Arne Sunde	

Johan Selmer Kvanes legat til forskning og bekjempelse av sukkersyke			
Noter til regnskapet for 2019			
Note 1	Regnskapsprinsipper		
Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk for små foretak.			
Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er klassifisert som omløpsmidler. Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidpunktet			
Verdien av verdipapirer vurderes etter markedsverdi på balansedagen. Urealisert gevinst og urealisert tap er resultatført som verdijustering. Ved realisering av fondsandeler resultatføres differansen mellom bokført kostpris og markedsverdi på realiseringstidspunktet.			
Note 2	Godtgjørelser		
Stiftelsen har ingen ansatte. Det er i 2019 utbetalt kr6 375 inkl. mva i revisjonshonorar, hvor alt gjelder ordinær revisjon. Det er ikke utbetalt godtgjørelser til styret.			
Note 3	Forskningsmidler		
Det er i 2019 ikke bevilget forskningsmidler.			
Note4	Markedsførte finansielle omløpsmidler		
Verdipapirfondet er oppført til markedsverdi per 31.12.2019			
		Kostpris	Over/ kursverdi underkurs
Alfred Berg verdipapirfond		16 016 963	17 072 311
Sum		16 016 963	1 055 348
Note 5	Egenkapital		
		Grunnkapital	Annen egenkapital
			Sum
Egenkapital per 1.1.2019		100 000	16 171 723
Årets resultat			870 806
Egenkapital per 31.12.2019		100 000	17 042 529

Legeforeningens legat for leger og deres etterlatte som har kommet i uforskyldt nød

ÅRSBERETNING 2019

Virksomhetens art og sted

Legeforeningens Legat for leger og deres etterlatte som har kommet i uforskyldt nød er en stiftelse som har som formål å avhjelpe uforskyldt nød blant leger og deres etterlatte.

Stiftelsen har tilhørighet i Akersgaten 2 i Oslo.

Redegjørelse for årsregnskapet

Det ble utbetalt støtte til en person i 2019 på kr 250 000,-

Resultatregnskapet

Inntekter

Det var ingen inntekter utover avkastning av kapitalen i 2019.
Resultatet av virksomheten skriver seg fra finansinntekter.

Kostnader

Fra og med regnskapsåret 2009 betales administrasjonskostnader til Den norske legeforening. Én person i sekretariatet har fra og med 2009 et dedikert ansvar forvaltningen av foreningens fire ideelle stiftelser. Administrasjonskostnadene omfatter tidsbruk for denne medarbeideren samt tidsbruk knyttet regnskapsførsel for stiftelsen. Kostnadene omfatter lønn- og sosiale kostnader samt en forholdsmessig administrativ overheadkostnad for bruk av fellestjenester i sekretariatet. Øvrige administrasjonskostnader omfatter gebyr til Lotteri- og stiftelsestilsynet, honorar til personvernombudet og honorar til revisor.

Balansen

Stiftelsens bokførte totalkapital per 31.12. 2019 utgjorde ca. kr 8,2 millioner.

Fortsatt drift

Årsregnskapet er utarbeidet med fortsatt drift som forutsetning. Styret bekrefter at forutsetningen er til stede.

Arbeidsmiljø

Ordningen har ikke egne ansatte.

Likestilling

Stiftelsen har ingen ansatte. Representantene i sentralstyret i Den norske legeforening er stiftelsens styre. Kjønnssfordelingen følger av dennes styresammensetning.

Påvirkning av det ytre miljø

Det ytre miljø forurenses ikke av virksomheten.

Forslag til disponering av årsresultat

Årsoverskuddet overføres til annen egenkapital.

Styrets vurdering

Resultatregnskapet og balansen med tilhørende noter gir etter styrets mening fyllestgjørende informasjon om virksomheten i 2019.

Fremtidig utvikling

Styret vedtok i januar 2013 regler for utdeling fra legatet. Spesielt skal vektlegges situasjoner der utilstrekkeligheter i regelverket i samfunnets støtteordninger har gitt et urimelig resultat for søkeren. Legeforeningens koordinerende helse- og omsorgsutvalg ble oppnevnt som utvalg som overfor styret skal foreslå utdeling av midler fra legatet.

Finansiell risiko

Stiftelsen har per 31.12.2019 investert ca. kr 8,0 millioner (97,9 % av stiftelsens kapital) i verdipapirfond hos Alfred Berg. Fondet har en normalinvestering med 20 prosent i norske aksjer og 80 prosent i norske renter. Forvaltningen følger en etisk investeringsprosess. Til grunn for den etiske investeringsprosessen ligger OECDs retningslinjer, FN Global Compact og FN-konvensjonene. Alle selskaper i porteføljen overvåkes av MSCI ESG Research og Alfred Bergs Etiske Investeringsråd.

Stiftelsen har ikke økonomiske forpliktelser utover de legatmidler som deles ut fra kapitalen.

Oslo, 1 april 2020

Marit Hermansen
Styreleder

Anne-Karin Rime

Nils Kristian Klev

Marit Karlsen

Ole Johan Bakke

Frøydis Olafsen

Kristin Kornelia Utne

Clara Bratholm

Geir Arne Sunde

Legeforeningens legat for leger og deres etterlatte som har kommet i uforskyldt nød				
Resultatregnskap				
	Noter	2019	2018	2017
Driftsinntekter				
Renteinntekter bank		3 407	5 098	52 111
Aksjeutbytte		0	0	31 460
Avkastning verdipapirfond		0	5 343	2 712
Gevinst ved realisasjon av aksjer		0	0	920 022
Verdijustering verdipapirer	3	429 375	58 519	12 466
Sum driftsinntekter		432 782	68 960	1 018 771
Driftskostnader				
Økonomisk støtte	4	250 000	0	570 500
Administrasjonskostnader		18 750	18 750	18 750
Revisjonshonorar	2	6 438	6 313	6 188
Andre fremmedtjenester		6 188	0	0
Kurtasje verdipapirer		0	0	4 800
Andre driftskostnader		6 937	4 169	7 393
Reversert verdijustering		0	0	909 906
Sum driftskostnader		288 313	29 232	1 517 537
Årsresultat		144 469	39 728	-498 766
Overføringer				
Overført til/(fra) annen egenkapital	4	144 469	39 728	-498 766
Sum overføringer		144 469	39 728	-498 766

Legeforeningens legat for leger og deres etterlatte som har kommet i uforskyldt nød				
Balanse				
	Noter	31. desember	31. desember	31. desember
		2019	2018	2017
Eiendeler				
Omløpsmidler				
Aksjer/verdipapirfond	3	8 008 416	7 579 040	7 515 178
Sum aksjer		8 008 416	7 579 040	7 515 178
Bankinnskudd		175 524	466 743	484 563
Sum omløpsmidler		8 183 939	8 045 783	7 999 742
Sum eiendeler		8 183 939	8 045 783	7 999 742
Egenkapital				
Innskutt egenkapital - bunden				
Grunnkapital	5	100 000	100 000	100 000
Opptjent egenkapital				
Annen egenkapital	5	8 083 939	7 939 470	7 899 742
Sum opptjent egenkapital		8 183 939	8 039 470	7 999 742
Sum egenkapital		8 183 939	8 039 470	7 999 742
Kortsiktig gjeld				
Annen kortsiktig gjeld		0	6 313	0
Sum kortsiktig gjeld		0	6 313	0
Sum egenkapital og gjeld		8 183 939	8 045 783	7 999 742
Oslo, 1.april 2020				
Marit Hermansen styreleder	Anne-Karin Rime		Nils Kristian Klev	
Marit Karlsen	Ole Johan Bakke		Frøydis Olafsen	
Kristin Kornelia Utne	Clara Bratholm		Geir Arne Sunde	

Legeforeningens legat for leger og deres etterlatte som har kommet i uforskyldt nød				
Noter til regnskapet for 2019				
Note 1	Regnskapsprinsipper			
Årsregnskapet er satt opp i samsvar med regnskapslovens bestemmelser og god regnskapsskikk for små foretak.				
Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er klassifisert som omløpsmidler. Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidpunktet				
Verdien av verdipapirer vurderes etter markedsverdi på balansedagen. Urealisert gevinst og urealisert tap er resultatført som verdijustering. Ved realisering av fondsandeler resultatføres differansen mellom bokført kostpris og markedsverdi på realiseringstidspunktet.				
Note 2	Godtgjørelser			
Det er i 2019 utbetalt kr 6 438 inkl. mva i revisjonshonorar, hvor alt gjelder ordinær revisjon. Legatet har ingen ansatte og det er ikke utbetalt godtgjørelse til styret.				
Note 3	Markedsbaserte finansielle omløpsmidler			
Verdipapirfondet er oppført til markedsverdi per 31.12.2019				
		Kostpris	Markeds-verdi	Over/underkurs
Alfred Berg verdifond		7 508 056	8 008 416	500 360
Sum		7 508 056	8 008 416	500 360
Note 4	Økonomisk støtte			
Det er i 2019 bevilget økonomisk støtte til en søker med kr 250 000.				
Note 5	Egenkapital			
		Grunnkapital	Annen egenkapital	Sum
Egenkapital per 1.1. 2019		100 000	7 939 470	8 039 470
Årets resultat			144 469	144 469
Egenkapital per 31.12 2019		100 000	8 083 939	8 183 939

Sak 12

Godkjenning av
styrets årsberetning og regnskap
for SOP for 2019

**DEN NORSKE
LEGEFORENING**

Til landsstyret

Deres ref.:

Vår ref: SAK2020003414

Dato: 06-05-2020

Sak 12 - Godkjenning av styrets årsberetning og regnskap for SOP for 2019

Vedlagt følger styrets årsberetning og regnskap for Sykehjelps- og pensjonsordninger for leger for 2019.

Sentralstyrets forslag til vedtak:

Årsberetningen godkjennes. Regnskapet, som viser et årsoverskudd på kr 8 620 022 godkjennes og fastsettes som stiftelsens regnskap for 2019.

Med vennlig hilsen

Den norske legeforenings sentralstyret etter fullmakt

Geir Riise
generalsekretær

Erling Bakken
økonomidirektør

[Dokumentet er godkjent elektronisk](#)

ÅRSBERETNING

2019

Virksomhetens art og sted

Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger (SOP) har som formål å yte økonomiske bidrag ved sykdom og pensjonering for leger og deres etterlatte. Ordningen er organisert som en stiftelse og står under tilsyn av Arbeids- og sosialdepartementet.

Det ytes sykehjelp ved arbeidsuførhet og stønad under permisjon i forbindelse med nedkomst og adopsjon til privatpraktiserende leger. Ordningen yter også pensjoner og stønad til etterlatte når et medlem av ordningen faller fra. Videre støtter SOP kollektive sykdomsforebyggende og sosiale tiltak samt forskning på områder som er innenfor SOPs interesseområde.

SOP har adresse i Akersgaten 2 i Oslo.

Redegjørelse for årsregnskapet

Hovedoppgaver i 2019

SOPs styre startet i 2018 på et omfattende arbeid med å se på grunnleggende premisser for rettigheter i SOP. Spesielt gjaldt dette spørsmål knyttet til vilkår for medlemskap i ordningen, og hvilke rettigheter tidligere medlemmer og deres etterlatte skal ha. Søknader om både sykehjelp og uførepensjon fra leger som har mistet sin autorisasjon, aktualiserte behovet for å presisere vedtektene slik at feiltolkninger kan unngås.

Styret besluttet videre å innføre to nye ytelser: *Svangerskapspenger* og *Pleiepenger for pleie av nærstående i livets slutfase*. Det forventes ikke at inkludering av disse ytelsene vil få store økonomiske konsekvenser for SOP. Det antas å bli få tilfeller av pleiepenger årlig for pleie av pårørende i livets slutfase. For de få leger som opplever å måtte avbryte legevirksomheten fordi denne medfører dokumentert risiko for svangerskapet, vil ytelsen svangerskapspenger ha stor betydning. Kompensasjonen vil i mange tilfeller trolig erstatte sykehjelpsutbetalinger fra ordningen.

SOPs styre har videreført sitt strategiske arbeid med å se på ordningens fremtid og kapitalbehov. I den forbindelse har styret kommet til at ytelsen engangsstønad ved død bør begrenses. Beregninger fra aktuar viser at forventede utbetalinger knyttet til engangsstønad ved død vil dobles frem mot år 2047 dersom ingenting gjøres. Det ble i 2019 utbetalt om lag

kr 21,5 millioner i engangsstønad ved død, mot kr 15,6 millioner i 2018. Styret ønsker å opprettholde ytelsen, men har kommet til at det er rimelig at engangsstønaden ved død reduseres.

SOP har siden 1998 hatt en samarbeidsavtale med Modum Bad v/Ressurssenteret Villa Sana med en avtalt leveranse av kurs og rådgivning av leger. På bakgrunn av økt etterspørsel etter tilbudene ved Villa Sana, ble det inngått en ny avtale med Modum Bad om økonomisk støtte til Villa Sana gjeldende fra 1.1.2019. Rammen ble økt med kr 600 000 slik at vederlaget for 2019 ble fastsatt til kr 5,3 millioner. På tross av dette har ikke Villa Sana klart å møte den stadig økende etterspørselen etter kurs og rådgivning, spesielt blant de yngste legene. Som en forsøksordning skal det derfor avvikles to ekstra kurs som legges til Kildehuset i starten av 2020. Det legges i tillegg opp til en kapasitetsøkning på 15 % for 2020. SOPs styre vil følge utviklingen tett.

I 2019 etablerte SOP, sammen med Legeforeningen, et behandlingstilbud for leger med rusproblemer. Hjelpetilbudet er lagt til Trasoppklinikken i Oslo. Dette er et samarbeidsprosjekt over tre år der målsettingen er et lavterskeltilbud for leger med rusproblemer. Prosjektet vil bli evaluert underveis og ved prosjektets slutt. SOP skal dekke 1/3 av kostnadene ved prosjektet. Det er budsjettert med kr 67 000 for 2020.

SOPs styre har gjennom de siste årene hatt spesiell oppmerksomhet på hvordan SOP kan opprettholde sin finansielle bærekraft fremover i tid. Dette må skje i en kombinasjon av tilførsel av friske midler til ordningen, vurdering av SOPs ytelser samt god forvaltning av SOPs kapital. Legeforeningens sentralstyre har blitt fortløpende orientert om behovet for friske midler dersom SOP skal være en ordning også for fremtidens leger. Styret er tilfreds med at SOP i forbindelse med forhandlingene om normaltariffen i 2019 fikk tilført i overkant av kr 40 millioner for perioden 1.7.2019 – 1.7.2020, mot ca. kr 20 millioner i forrige periode.

Styret har vedtatt en endring i ordningens investeringsstrategi. Det legges opp til en gradvis økning av aksjeandelen fra dagens 40 % til 50 % i løpet 2020. Dette for å øke forventet avkastning og dermed øke SOPs forventede levetid. Økningen finansieres ved tilsvarende reduksjon i renteporteføljene hvor SOP selger seg helt ut av aktivaklassen norske obligasjoner.

SOPs kapital

Hoveddelen av kapitalen til SOP er plassert i henholdsvis aksjer, renter og eiendom. Børsåret 2019 var det nest beste på 20 år. Ved inngangen til 2019 snudde sentimentet brått fra tungsinn til eufori, og innledet det som skulle vise seg å bli et sterkt år for aksjemarkedene. For året sett under ett steg den ledende børsindeksen i USA, S&P 500, 31,5 % målt i USD. Oslo Børs utviklet seg noe svakere enn de internasjonale børsene med en samlet oppgang på 16,5 % (OSEBX). Den norske oppturen ble dempet av flere børslokomotiver, blant annet Equinor, Norsk Hydro og Telenor. Den samlede oppgangen i aksjemarkedene kan virke voldsom, men mye kom i kjølvannet av den kraftige korreksjonen i fjerde kvartal 2018. Usikkerhet rundt

retningen i verdensøkonomien gjorde at sentimentet snudde brått og med store utslag flere ganger i 2019. Den svake utviklingen i ledende indikatorer i starten av året, gjorde at vekstforventningene falt. Dette ble raskt priset inn i obligasjonsmarkedet, hvor lange renter falt til nær historiske bunnivåer, for så å korrigere noe opp.

Det siste året understreker at det å treffe aksjemarkedenes mange topper og bunner kan være vanskelig. I årene fremover står verden sannsynligvis ovenfor betydelige teknologiske fremskritt, velstandsøkning i fremvoksende økonomier og fokus på bærekraftige løsninger. Det vil by på muligheter for aktive forvaltere. Inn i 2020 fremstår aksjer stadig som det beste alternativet.

Investeringsporteføljen er godt diversifisert i henholdsvis aksjer, eiendom og rentebærende papirer. God diversifisering reduserer porteføljens risiko.

SOP følger de samme investeringsbegrensninger som norske livsforsikringsselskaper. SOP er imidlertid ikke underlagt garantiforpliktelser slik tilfellet er i livsforsikringsselskaper. SOP har derfor større frihetsgrad ved allokering av kapitalen.

Kapitalen var per 31.12.2019 fordelt på 15 forvaltningsmandater. Dette inkluderer et valutasikringsmandat som sikrer utenlandsinvesteringer mot svingninger i alle ledende valutaer.

Samtlige av SOP sine investeringer er underlagt såkalt etisk screening. Dette innebærer at alle porteføljer er screenet for verdipapirer som er relatert til landminer, klasebomber, atomvåpenindustri og tobakk (produksjon og salg). SOPs investeringer skal også underlegges FNs 10 Global Compact -regler. Dette innebærer at investeringsporteføljen i tillegg er renset for selskaper som opptrer i strid med minst ett av nedenstående kriterier:

- Bryter med menneskerettighetene
- Bryter med arbeidstakerrettigheter
- Forårsaker alvorlig miljødeleggelser
- Er involvert i korrupsjon

Endring av investeringsstrategi i 2020

SOPs styre vedtok 7.11.2019 at aksjeandelen skal økes med 10 %-poeng til 50 %. Økningen i aksjeandel gjøres for å øke den langsiktige avkastningsforventningen i ordningen for således å gjøre stiftelsen i stand til å møte fremtidige forpliktelser knyttet til avbruddsytelser.

Implementering gjennomføres i løpet av 2020. Ny sammensetning av porteføljen innebærer en 5 % andel i norske aksjer, 40 % i globale aksjer – all country (developed markets + emerging markets) og 5 % i globale aksjer – emerging markets. Norske obligasjoner fjernes fra strategien og andelen med globale obligasjoner reduseres med 4 %-poeng til 33 %. Lånet til Christiania Torv AS økes med 4 %-poeng til 6,5 %

Aktiva klasser	Strategi 31.12.2019	Strategi 30.06.2020
Globale aksjer	32,50 %	45,00 %
Norske aksjer	7,50 %	5,00 %
Sum aksjer	40,00 %	50,00 %
Globale obligasjoner	37,00 %	33,00 %
Norske obligasjoner	11,00 %	0,00 %
Sum obligasjoner	48,00 %	33,00 %
Eiendom	9,00 %	10,00 %
Lån CT	2,50 %	6,50 %
Bank	0,50 %	0,50 %
TOTAL	100,00 %	100,00 %

SOP styret innvilget den 12.9.2019 et lån med kredittramme på kr 215 millioner til Christiania Torv AS. Renten er satt til 100 basispunkter (ett % -poeng) over renten på statsobligasjonsrenter med løpetid 10 år på tidspunktet for start låneopptak i juli 2019, dvs. 2,43 %. Lånet nedbetales som et serielån over 22 år.

Resultatregnskapet

Inntekter

I forbindelse med forhandlingene om normaltariffen i 2019 fikk SOP tildelt om lag kr 40,2 millioner for avtaleperioden 1.7.2019 – 30.6.2020. 50 % av dette sammen med 50 % av tildelingen for forrige avtaleperiode, er regnskapsført som driftsinntekt med kr 30 millioner i 2019.

Kapitalforvaltningen fikk en avkastning i 2019 på ca. kr 593 millioner. Den verdjusterte avkastningen av investert kapital var 11,9 %. Dette er 1,7 % -poeng bedre enn porteføljens referanseindeks.

Kostnader

Administrasjonskostnadene er økt med 12,0 %, fra ca. kr 19,0 millioner i 2018 til ca. kr 21,3 millioner i 2019. I tillegg til at forretningsfører har oppjustert administrasjonskostnadene på grunn av generell lønnsvekst, har forvaltningsavgift til Gabler økt med ca. kr 1,2 millioner sammenlignet med 2018. Utgifter til konsulentbistand har siden 2018 økt med ca. kr 0,7 millioner. Økningen kommer fra arbeidet konsultentselskapet Cambie AS v/Caspar Holter har gjort i forbindelse med forvaltersøk og etablering av ny investeringsstrategi.

Ytelser til stønadsberettigede

Utbetaling av stønader fra ordningen økte fra kr 233,6 millioner i 2018 til om lag kr 278 millioner i 2019. Den største prosentvise økningen kan knyttes til utbetaling av fødselsstønad til menn, men også fødselsstønad til kvinner samt utbetaling av sykehjelp øker betydelig. Dette har vært en tilsiktet endring, da styret i 2018 økte satser for inntektskompensasjon for både sykehjelp og fødselsstønad som ledd i arbeidet med å øke rekrutteringen innenfor

fastlegeordningen. Resultatet av vedtektsendringen har ikke bare gitt økte utbetalinger til den enkelte lege, men også medvirket til at antall søknader som har blitt innvilget har gått opp fra 2018 til 2019. Totalt mottok 546 leger avbruddsytelser fra SOP i 2019, mot 448 i 2018.

Pensjonsutbetalingene har økt med 13,4 % fra 2018 til 2019. Det er økningen i antall alderspensjonister som bidrar til dette. Fra 2018 til 2019 utgjør netto tilvekst av alderspensjonister 103 personer. Det forventes en kraftig vekst i antall alderspensjonister de nærmeste årene, med en forventet topp rundt år 2025. Deretter forventes en gradvis reduksjon av antall leger med mulig rett til alderspensjon fra SOP.

Tabellen nedenfor viser antallet pensjonister fordelt på ytelsestyper per 31.12.2019

	Antall totalt	Kvinner	Menn
Alderspensjon livsvarig	572	132	440
Alderspensjon 10 års utbetaling	479	77	402
Alderspensjon til fylte 77 år	245	38	207
Uførepensjon	160	83	77
Ektefellepensjon	258	245	13
Barnepensjon	31	15	16
Sum	1745	590	1155

Andre stønader

I henhold til SOPs formålsparagraf (§ 2 i vedtektene) kan det ytes støtte til kollektive sykdomsforebyggende tiltak for medlemmer og kollektive sosiale tiltak til beste for medlemmer/ektefeller som er blitt pensjonister. Med hjemmel i denne bestemmelsen har SOP siden 1993 bidratt til finansieringen av Legeforskningsinstituttet for deres arbeid med forskning på legers helse. Videre ble det utbetalt støtte til Legeforeningens fylkesvise kollegiale støttearbeid, til det forebyggende behandlingstilbudet Villa Sana på Modum Bad, pensjonsforberedende kurs samt til kurs i regi av Eldre legers forening. I alt ble det i 2019 utbetalt kr 12,9 millioner i prosjektstøtte til nevnte formål.

Balansen

Stiftelsens bokførte totalkapital per 31.12.2019 var kr 5 241 millioner, en økning på ca. kr 292 millioner fra 2018. Verdipapirporteføljens kursreserve har i løpet av 2019 økt med ca. kr 431 millioner til ca. kr 1 482 millioner. I løpet av året realiserte SOP gevinster på ca. kr 196 millioner og hadde ingen tap i forbindelse med salg av verdipapirer. Verdipapirporteføljen er vurdert til virkelig verdi pr 31.12.2019.

Verdipapirporteføljen er fordelt mellom aktivaklasser i henhold til nedenstående tabell (inkl. opptjente ikke forfalte renter samt inkl. skyldig forvaltningshonorar, alle beløp i hele tusen):

Norske rentebærende papirer	481 330
Globale rentebærende papirer	1 872 744
Norske aksjer	404 691
Globale aksjer	1 706 837
Eiendomsfond Norge	528 207
Sum	4 993 809

For øvrig var kapitalen plassert i utlån (Christiania Torv AS), driftsmidler og bankinnskudd.

Samlet bokførte forpliktelser utgjorde per 31.12.2019 omlag kr 5 211 millioner. Av dette utgjorde påløpte pensjonsforpliktelser ca. kr 3 792 millioner. Det er avsatt i størrelsesorden kr 1 418 millioner til andre ytelser.

Fortsatt drift

Årsregnskapet er utarbeidet med fortsatt drift som forutsetning.

Arbeidsmiljø

Ordningen har ikke egne ansatte.

Likestilling

I og med at ordningen ikke har egne ansatte, knytter hensynet til likestilling seg til valg av styremedlemmer samt gjennom utformingen av ytelsene. To av styrets fem medlemmer i 2019 er kvinner.

Påvirkning av det ytre miljø

Det ytre miljø forurenses ikke av SOPs virksomhet.

Forslag til disponering av årsresultat

Årets overskudd på kr 8 620 022 overføres til annen egenkapital.

Styrets vurdering

Resultatregnskapet og balansen med tilhørende noter gir etter styrets mening fyllestgjørende informasjon om virksomheten i Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger i 2019.

Utviklingen fremover

SOPs ytelser bør være preget av forutsigbarhet.

Alderssammensetningen av næringsdrivende leger vil fortsatt medføre økte utbetalinger i årene fremover. SOPs styre har i 2019 fortsatt sitt strategiske arbeid for å møte denne utviklingen. I samarbeid med Legeforeningen søker SOP å oppnå økte avsetninger ved Normaltarifforhandlingene. Sammensetningen av SOPs forvaltning endres, og investeringen i globale aksjer økes nå gradvis på bekostning av norske og nordiske obligasjoner. Dette arbeidet ble påbegynt i 2018, videreført i 2019 og vil fortsette i 2020. SOP har i tillegg redusert ytelsen engangsstønad ved død.

Styret vil fortsatt ha et høyt engasjement for å sikre at ordningens kapital forvaltes på en slik måte at hensynene til forsvarlighet og avkastning balanseres, og at dette skal skje innenfor rammen av den etiske forvaltningen som ligger til grunn for plasseringen av SOPs midler.

Finansiell risiko

Stiftelsens investeringer i globale aksjer og renter er valutasikret og stiftelsen er således ikke eksponert for valutarisiko. SOPs aksjeporteføljer er brede og gjennomgående indekxsnære. Porteføljene er således eksponert for den generelle markedsrisikoen i aksjemarkedene, men i liten grad eksponert for spesifikk risiko knyttet til enkeltelskaper. Den siste tidens utvikling i finansmarkedene forårsaket av koronaviruset og kollaps av oljepris bidrar til å forvente lavere avkastning i 2020 for SOP sine investeringer. Plasseringene i rentebærende papirer i Norge har med en gjennomsnittlig durasjon på ca. 2,1 år, moderat risiko for kursfall (diskonteringstap) ved fremtidig økning i rentenivået. De globale renteinvesteringene har en gjennomsnittlig durasjon på ca. 1,2 år og det stilles strenge krav til kredittrating (minimum "investment grade"). SOP er således ikke investert i obligasjoner med høy risiko, såkalte "high yield" -obligasjoner. Likviditeten i stiftelsen vurderes som god.

Den siste tidens utvikling i finansmarkedene forårsaket av koronaviruset og kollaps av oljepris, bidrar til forventet lavere avkastning i 2020.

Oslo, 10.3.2020

Hans Kristian Bakke
leder

Signe Marit Stephanides

Anne Mathilde Hanstad

Arne Laudal Reisum

Anita Mølmesdal Sivertsen

Geir Riise
forretningsfører

Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger (SOP)

Resultatregnskap

	Noter	Regnskap 2019	Regnskap 2018	Regnskap 2017
Driftsinntekter				
Overføring fra Folketrygden	4	29 958 072	19 335 000	15 851 496
Kursinntekter	9	340 700	293 700	229 500
Andre inntekter		29 593	402 223	370 110
Renteinntekter	5	5 210 601	13 268 092	29 225 670
Valutagevinst	6	62 589 624	112 274 600	135 441 585
Utbytte eiendomsfond		29 675 382	18 100 497	20 902 126
Kursgevinst verdipapirer		196 679 013	189 789 491	201 040 700
Verdijustering verdipapirer	16	431 499 895	0	287 278 571
Aksjeutbytte Christiania Torv		0	0	3 000 000
Reversering av tidligere nedskrivning		0	8 500 000	0
Sum driftsinntekter		755 982 880	361 963 603	693 339 757
Driftskostnader				
Diverse ytelser	7	90 903 744	68 629 800	64 732 055
Pensjoner	8,18	187 036 019	164 920 465	149 168 730
Støtte til prosjekter	9	12 903 794	12 795 822	11 885 896
Kurstap verdipapirer		0	4 974 098	32 357 015
Verdijustering verdipapirer		0	237 531 190	0
Valutatap	6	132 763 794	175 451 384	122 531 471
Kostnader kapitalforvaltning		18 808 097	19 740 738	18 776 381
Administrasjonskostnader	10,17	21 322 677	19 031 300	17 372 713
Endring avsetning til pensjoner	11	-76 468 432	-81 995 540	-323 883 389
Endring andre avsetninger	11	360 093 166	-113 711 725	491 444 665
Sum driftskostnader		747 362 858	507 367 532	584 385 537
Driftsresultat før skattekostnad		8 620 022	-145 403 929	108 954 220
Skattekostnad	14	0	102 971	-531 979
Resultat etter skattekostnad		8 620 022	-145 506 900	109 486 199
Overføringer				
Overføring til/fra(-) annen egenkapital	20	8 620 022	-145 506 900	109 486 199
Sum overføringer		8 620 022	-145 506 900	109 486 199

Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger (SOP)

Balanse

	Noter	31. desember 2019	31. desember 2018	31. desember 2017
EIENDELER				
Anleggsmidler				
Varige driftsmidler				
IT-system	15	955 047	0	0
Sum varige driftsmidler		955 047	0	0
Finansielle anleggsmidler				
Lån til tilknyttet selskap	12	200 132 238	85 000 000	91 000 000
Andre aksjer	13	15 000 000	15 000 000	6 500 000
Sum finansielle anleggsmidler		215 132 238	100 000 000	97 500 000
Sum anleggsmidler		216 087 285	100 000 000	97 500 000
Omløpsmidler				
Fordringer				
Kundefordringer		2 416 350	0	4 990 225
Opptjente inntekter		2 584 279	2 584 279	2 584 279
Opptjente, ikke forfalte renter		0	20 598	5 711 288
Andre kortsiktige fordringer		489 929	0	293 996
Sum fordringer		5 490 558	2 604 877	13 579 787
Investeringer				
Markedsbaserte aksjer	16	2 111 528 480	1 830 269 435	2 171 165 041
Selskapsandeler/eiendom	16	528 207 400	530 792 800	518 647 200
Markedsbaserte obligasjoner	16	2 354 074 600	2 447 186 300	2 459 592 547
Sum investeringer		4 993 810 480	4 808 248 535	5 149 404 788
Bankinnskudd	19	25 274 893	37 936 772	29 168 858
Sum omløpsmidler		5 024 575 931	4 848 790 184	5 192 153 433
Sum eiendeler		5 240 663 216	4 948 790 184	5 289 653 433

Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger (SOP)

Balanse

		31. desember 2019	31. desember 2018	31. desember 2017
	Noter			
EGENKAPITAL OG GJELD				
Egenkapital				
Innskutt egenkapital				
Grunnkapital		14 950 000	14 950 000	14 950 000
Sum innskutt egenkapital		14 950 000	14 950 000	14 950 000
Opptjent egenkapital				
Annen egenkapital		8 620 022	0	145 506 900
Sum opptjent egenkapital		8 620 022	0	145 506 900
Sum egenkapital	20	23 570 022	14 950 000	160 456 900
Gjeld				
Avsetninger for forpliktelser				
Pensjonsforpliktelser	11	3 792 275 393	3 868 743 825	3 950 739 365
Andre avsetninger	11	1 418 411 016	1 058 317 850	1 172 029 575
Sum avsetninger og forpliktelser		5 210 686 409	4 927 061 675	5 122 768 940
Sum langsiktig gjeld		5 210 686 409	4 927 061 675	5 122 768 940
Kortsiktig gjeld				
Leverandørgjeld		1 822 954	1 999 856	1 819 819
Offentlige trekk og avgifter		274 164	342 334	345 963
Annen kortsiktig gjeld		4 309 667	4 436 319	4 261 811
Sum kortsiktig gjeld		6 406 785	6 778 509	6 427 592
Sum gjeld		5 217 093 194	4 933 840 184	5 129 196 532
Sum egenkapital og gjeld		5 240 663 216	4 948 790 184	5 289 653 433

Oslo, 10. mars 2020

Hans Kristian Bakke
leder

Signe Marit Stephanides

Anita Mølmesdal Sivertsen

Anne Mathilde Hanstad

Arne Refsum

Geir Riise
forretningsfører

Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger (SOP)

Kontantstrømoppstilling

	2019	2018	2017
Likvider tilført/brukt på virksomheten			
Tilført fra årets virksomhet 1)	-619 558 886	-92 791 103	-346 476 056
Endring kortsiktige fordringer	-2 885 681	10 974 910	-2 838 209
Endring annen langsiktig gjeld	283 624 734	-195 707 265	167 561 276
Endring kortsiktig gjeld	-371 724	350 917	-202 108
Sum likvider tilført/brukt på virksomheten	-339 191 557	-277 172 541	-181 955 097
Likvider tilført/brukt på investeringer			
Utbetalinger ved kjøp av varige driftsmidler	-955 047	0	0
Investert i verdipapirer	-102 589 624	-1 298 852 986	-243 440 024
Salg av verdipapirer	545 206 586	1 587 293 440	410 398 332
Netto tilgang utlån	-115 132 238	-2 500 000	6 000 000
Sum likvider tilført/brukt på investeringer	326 529 677	285 940 454	172 958 309
Netto endring i likvider gjennom året	-12 661 880	8 767 913	-8 996 789
Likviditetsbeholdning 1.1	37 936 772	29 168 858	38 165 650
Likviditetsbeholdning 31.12	25 274 893	37 936 772	29 168 858
1) Dette tallet fremkommer slik:			
Årsresultat	8 620 022	-145 506 900	109 486 199
Netto gevinst/tap(+) verdipapirer	-196 679 013	-184 815 393	-168 683 685
Verdijustering verdipapirer	-431 499 895	237 531 190	-287 278 571
Tilført fra årets virksomhet	-619 558 886	-92 791 103	-346 476 056

Noter til regnskapet for 2019

Note 1 Regnskapsprinsipper

Årsregnskapet er utarbeidet etter norske regnskapsprinsipper og satt opp i henhold til regnskapsloven 1998.

Eiendeler bestemt til varig eie eller bruk er klassifisert som anleggsmidler. Andre eiendeler er klassifisert som omløpsmidler. Fordringer som skal tilbakebetales innen et år er uansett klassifisert som omløpsmiddel. Ved klassifisering av kortsiktig og langsiktig gjeld er analoge kriterier lagt til grunn.

Anleggsmidler vurderes til anskaffelseskost, men nedskrives til virkelig verdi når verdifallet forventes å ikke være forbigående. Anleggsmidler med begrenset levetid avskrives planmessig over forventet økonomisk levetid. Langsiktig gjeld balanseføres til nominelt mottatt beløp på etableringstidspunktet. Langsiktig gjeld oppskrives ikke til virkelig verdi som følge av renteendring.

Investeringer i tilknyttede selskaper er vurdert til anskaffelseskost.

Omløpsmidler vurderes til laveste av anskaffelseskost og virkelig verdi. Kortsiktig gjeld balanseføres til nominelt beløp på etableringstidspunktet.

Verdien av verdipapirer styres risikomessig samlet og er således vurdert som en handelsportefølje etter virkelig verdi på balansedagen og urealisert gevinst og urealisert tap er resultatført. Utbytte inntektsføres når det mottas. Renteinntekter og gevinster inntektsføres når de tilordnes.

Tilskudd inntektsføres i den periode de er bevilget. Kursinntekter inntektsføres når kurset er gjennomført.

Avkastning fra kapitalforvaltningen er presentert som bruttostørrelser ved at kursgevinster er klassifisert som driftsinntekter og kurstap som driftskostnad.

Virksomheten i stiftelsen er skattepliktig.

Skattekostnaden i resultatregnskapet omfatter både periodens betalbare skatt og endring i utsatt skatt. Utsatt skatt er beregnet med 22 % på grunnlag av de midlertidige forskjeller som eksisterer mellom regnskapsmessige og skattemessige verdier, samt skattemessig underskudd til fremføring ved utgangen av regnskapsåret. Skatteøkende og skattereduserende midlertidige forskjeller som reverserer eller kan reversere i samme periode, er utlignet. Netto utsatt skattefordel balanseføres i den grad det er sannsynlig at denne kan bli nyttiggjort. I den grad stiftelsen har netto skattepliktig formue, belastes stiftelsen med 0,3 % formuesskatt.

Kontantstrømoppstillingen viser netto kontantstrømmer gruppert etter kilder og anvendelsesområder. Likviditetsbeholdning består av bankinnskudd.

Note 2 Finansiell markedsrisiko

Kapitalen til SOP er forvaltet etter de samme regler som gjelder for kapitalforvaltning i livsforsikringsselskaper og pensjonskasser.

	Strategi Pr 31.12.19	Markedsverdi i % Pr 31.12.19
Norske aksjer	7,5 %	7,8 %
Globale aksjer	32,5 %	32,7 %
Eiendom	9,0 %	10,1 %
Globale obligasjoner	37,0 %	35,9 %
Norske obligasjoner	11,0 %	9,2 %
Pengemarked	0,5 %	0,5 %
Utlån- Christiania Torv	2,5 %	3,8 %
Totalt	100,0 %	100,0 %

Investeringsstrategien innebærer at porteføljen rebalanseres til strategiske basisvektorer hver tredje måned.

SOPs utenlandsinvesteringer er valutasikret mot alle ledende valutaer – herunder USD, CAD, EUR, JPY, GBP og CHF. Valutasikringen av globale aksjer er organisert som et separat investeringsmandat i Northern Trust. For de globale renteinvesteringene er valutasikringen inkludert i de respektive investeringsmandatene hos henholdsvis Pimco og Quoniam. Den balanseførte verdien av utenlandsinvesteringene er ved årsskiftet vurdert etter valutakurs på balansedagen justert for markedsverdien av valutasikringsforretningene.

Note 3 Ny investeringsstrategi i 2020

SOPs styre vedtok 7.11.2019 endring i porteføljes investeringsstrategi med implementering i 2020. Det legges opp til en gradvis økning av aksjeandelen fra dagens 40 % til 50 %. Dette gjøres for å øke forventet avkastning og derved utvide SOPs forventede levetid. Økningen finansieres ved tilsvarende reduksjon i renteporteføljene hvor SOP selger seg helt ut av aktivaklassen norske obligasjoner.

	Strategi Pr 31.12.19	Strategi 2020
Norske aksjer	7,5 %	5,0 %
Globale aksjer	32,5 %	45,0 %
Eiendom	9,0 %	10,0 %
Globale obligasjoner	37,0 %	33,0 %
Norske obligasjoner	11,0 %	0,0 %
Pengemarked	0,5 %	0,5 %
Utlån- Christiania Torv	2,5 %	6,5 %
Totalt	100,0 %	100,0 %

SOPs styre innvilget den 12.9.2019 et lån med kredittramme på kr 215 millioner til Christiania Torv AS. Renten er satt til 100 basispunkter (ett % -poeng) over renten på statsobligasjonsrenter med løpetid 10 år, dvs. 2,43 %. Lånet nedbetales som et serielån over 22 år.

Note 4 Overføring fra Folketrygden

Med bakgrunn i de årlige tarifforhandlingene mellom Legeforeningen, Staten og KS, ble det i 2019 overført kr 29 958 072 fra Folketrygden til SOP. Overføringen er klassifisert som driftsinntekt i resultatregnskapet.

Note 5 Renteinntekter

	2019	2018	2017
Av obligasjoner og sertifikater	628 351	9 231 078	24 992 366
Av bankinnskudd	410 971	278 532	214 268
Andre renteinntekter	4 171 279	3 758 482	4 019 035
Sum renteinntekter	5 210 601	13 268 092	29 225 670

Note 6 Gevinst og tap på valutasikring

Som nevnt i note 2, er valutasikring av globale aksjer samlet i et separat investeringsmandat som administreres av Northern Trust. Året 2019 var preget av store svingninger i valutamarkedet, og sammenlignet mot de store valutaene har den norske kronen vært svak fra juli til begynnelsen av desember.

	2019
Valutagevinst	
Valutagevinst mars	41 091 998
Valutagevinst desember	21 497 626
Sum valutagevinst	62 589 624
Valutatap	
Valutatap juni	28 777 741
Valutatap september	103 986 053
Sum valutatap	132 763 794

Samtlige globale investeringer er valutasikret. Dette innebærer at de globale investeringene samlet sett hverken har gevinst eller tap på valutasvingninger.

Note 7 Diverse ytelser

	2019	2018	2017
Sykehjelp	35 244 445	28 364 747	30 375 324
Svangerskapsstønad kvinner	20 683 839	16 340 434	12 474 904
Svangerskapsstønad menn	11 279 779	6 916 536	5 937 848
Adopsjon	64 648	0	0
Pleiepenger	2 180 051	1 411 343	240 054
Engangsstønad ved død	21 450 982	15 596 740	15 666 895
Støtte til enker etter leger som falt utenfor medlemsk.	0	0	37 030
Sum diverse ytelser	90 903 744	68 629 800	64 732 055

Note 8 Pensjoner

	2019	2018	2017
Alderspensjon	150 978 330	130 970 776	112 631 023
Ektefelle- og barnepensjon	13 773 424	14 358 578	15 011 564
Uførepensjon	22 248 266	19 555 111	21 490 143
Pensjonsansvar	36 000	36 000	36 000
Sum pensjoner	187 036 019	164 920 465	149 168 730

Note 9 Støtte til prosjekter

	2019	2018	2017
Forskningsinstituttet	5 005 224	4 907 649	4 781 217
Modum Bad	5 485 000	5 190 594	4 534 408
Individuell støtte Modum Bad	197 963	192 628	209 683
Aktivitet vedr. Legefor. koord. helse og omsorgsutv.	1 587 325	1 762 669	1 193 853
Pensjonistforberedende kurs	379 531	562 282	816 734
Aktivitet Trasoppleikliniken	48 750	0	0
Eldre legers forening	200 000	150 000	350 000
Diverse støtte	0	30 000	0
Sum støtte til prosjekter	12 903 794	12 795 822	11 885 896

Pensjonistforberedende kurs	2019	2018	2017
Driftsinntekter			
Kursinntekter	340 700	293 700	229 500
Sum driftsinntekter	340 700	293 700	229 500

Note 10 Administrasjonskostnader

	2019	2018	2017
Forvaltningsavgift til Gabler	4 603 292	3 410 228	3 270 413
Saksbehandling og kapitalforvaltning Dnlf	12 250 000	11 937 500	11 352 143
Konsulentbistand	3 736 836	2 010 642	1 790 028
Revisjonshonorar	309 563	269 688	267 438
Styrehonorar	378 157	366 889	354 588
Andre adm.kostnader	999 876	1 036 354	338 103
Sum administrasjonskostnader	22 277 724	19 031 300	17 372 713

Note 11 Avsetninger 2019

Pensjonsforpliktelser	2019	2018	2017
Årets avsetninger til pensjon:			
Endring avsetning til løpende pensjoner	79 835 832	-39 188 437	90 799 354
Endring avsetning til pensjon for yrkesaktive	-156 304 264	-42 807 103	-414 682 743
Sum netto avsetning til påløpt pensjonsforpliktelse	-76 468 432	-81 995 540	-323 883 389
Endring avsetning til pensjon for fremtidig opptjening	0	0	0
Sum årets avsetning til pensjoner	-76 468 432	-81 995 540	-323 883 389

Pensjonsforpliktelser per 31.12	2019	2018	2017
Løpende pensjoner	1 610 966 288	1 531 130 456	1 570 318 893
Pensjon for yrkesaktive	2 181 309 105	2 337 613 369	2 380 420 472
Sum påløpt pensjonsforpliktelse	3 792 275 393	3 868 743 825	3 950 739 365

Avsetningen til pensjon representerer forsikringsteknisk kontantverdi av den totale *pensjonsforpliktelse* ordningen har overfor de pensjonsberettigede leger. De pensjonsberettigede er leger som er autorisert som lege i Norge før 1.1.1993. For ordningens uførepensjon og barnepensjon er pensjonsretten uavhengig av autorisasjonstidspunkt.

Avsetningene til utbetalinger av fremtidige ytelser er beregnet med utgangspunkt i en antakelse om fremtidig fordeling av leger i ulike kategorier legevirkosomhet, med bakgrunn i dagens fordeling til de forskjellige kategorier. Følgende økonomiske forutsetninger er lagt til grunn for beregningen:

Diskonteringsrente:	4,5 %
Økning i pensjonsgrunnlag:	2,3 %
G-regulering:	2,3 %
Regulering av løpende pensjon:	2,3 %

Andre avsetninger	2019	2018	2017
Årets avsetninger til sykehjelp, svangerskapsstønad m.v. og utbetalinger ved dødsfall			
Sykehjelp, svangerskapsstønad, adopsjonsstønad	270 000 000	0	381 000 000
Engangsutbetaling ved dødsfall	-27 000 000	0	104 000 000
Sum årets avsetninger til sykehjelp, svangerskapsstønad m.v. og utbetalinger ved dødsfall	243 000 000	0	485 000 000
Årets avsetning til/fra administrasjonsfond	117 093 166	-113 711 725	6 444 665
Sum årets endring av avsetninger	360 093 166	-113 711 725	491 444 665

Andre avsetninger per 31.12	2019	2018	2017
Avsetninger til sykehjelp, svangerskapsstønad m.v. og utbetalinger ved dødsfall			
Sykehjelp, svangerskapsstønad, adopsjonsstønad	1 050 000 000	780 000 000	780 000 000
Engangsutbetaling v/dødsfall	168 000 000	195 000 000	195 000 000
Sum avsetninger til sykehjelp, svangerskapsstønad m.v. og utbetalinger ved dødsfall	1 218 000 000	975 000 000	975 000 000
Avsetning til administrasjonsfond	200 411 016	83 317 850	197 029 575
Sum andre avsetninger	1 418 411 016	1 058 317 850	1 172 029 575

Avsetninger til sykehjelp, svangerskapsstønad mv. og engangsutbetaling ved død er foretatt på bakgrunn av de utbetalinger som har vært i løpet av de siste år.

Administrasjonsfond er tidligere år beregnet med en avsetning på 4 % av påløpt pensjonsforpliktelse, sykehjelp og svangerskapsstønad, samt engangsstønad ved død. Det er satt av 4 % til administrasjonsfond for 2019.

Note 12 Lån til tilknyttet selskap

	2019	2018	2017
Christiania Torv	200 132 238	85 000 000	91 000 000
Sum pantsikrede fordringer	200 132 238	85 000 000	91 000 000

Kr. 170 000 000 av fordringer forfaller lenger enn ett år fram i tid.

Den norske legeforening og Sykehjelps- og pensjonsordningen for leger eier 50 % aksjer hver i Christiania Torv.

Note 13 Andre aksjer

Aksjer i tilknyttede selskaper

	Aksjekapital	Aksjer	Pålydende per aksje	Verdi per 31.12.2019	Verdi per 31.12.2018
Christiania Torv AS (50%)	30 000 000	30 000	500	15 000 000	15 000 000

Egenkapitalutvikling i tilknyttet selskap i 2019

Christiania Torv AS (SOPs andel 50%)	Beløp
Egenkapital per 1.1. 2019	30 546 215
Årsresultat	-4 135 139
Egenkapital per 31.12. 2019	26 411 076

Egenkapitalen baserer seg på regnskap for 2019 ferdig revidert av revisor.

Note 14 Skatt

Årets skattekostnad fordeler seg slik:

	2019	2018	2017
Formuesskatt	0	102 971	-531 979
Betalbar skatt	0	0	0
Endring i utsatt skatt	0	0	0
Sum skattekostnad	0	102 971	-531 979

Oversikt over midlertidige forskjeller

Verdien av utsatt skattefordel er satt til kr 0,-.

Fremførbart underskudd beløper seg til kr 1 484 210 113 per 1.1.2019.

Note 15 Anleggsmidler

	IT-system
Anskaffelseskost per 1.1. 2019	0
Tilgang	955 047
Anskaffelseskost per 31.12. 2019	955 047
Akkumulerte avskrivninger per 01.01. 2019	0
Bokført verdi 31.12. 2019	955 047

Tilgang i perioden gjelder utvikling av SOP-sak, et saksbehandlingssystem. Første fase i utviklingen er beregnet til å være ferdig juni 2020 med en avskrivningssats på 20% per år.

Note 16 Verdpapirer

Per 31.12. 2019 var SOPs verdipapirer allokert slik:

FORVALTERMANDATER	Historisk kost	Kursverdi per 31.12.19	Over/ underkurs
Aksjer			
Aksjer global aktiv - Baillie Gifford	178 366 078	476 458 800	298 092 722
Aksjer global aktiv - Ardevora	199 500 231	422 349 600	222 849 369
Aksjer global aktiv - Nordea	212 357 328	408 249 600	195 892 272
Aksjer global aktiv - Quoniam	201 577 965	369 156 800	167 578 835
Valutasikring Northern Trust	0	30 622 680	30 622 680
Aksjer OSEBX - Pareto	82 754 565	135 352 700	52 598 135
Aksjer OSEBX - Alfred Berg	81 338 315	160 406 000	79 067 685
Aksjer OSEBX - Arctic	62 766 355	108 932 300	46 165 945
Sum aksjer	1 018 660 837	2 111 528 480	1 092 867 643
Rentepapirer			
DNB - Norsk rentefond	231 512 599	241 504 900	9 992 301
Storebrand - Norsk rentefond	231 403 234	239 825 600	8 422 366
Alfred Berg - Nordiske renter	568 584 124	593 233 000	24 648 876
PIMCO globale renter - kort	507 760 406	625 630 100	117 869 694
Quoniam globale renter - kort	527 090 389	653 881 000	126 790 611
Sum rentepapirer	2 066 350 751	2 354 074 600	287 723 849
Selskapsandeler/eiendom			
Storebrand Eiendomsfond	216 562 588	270 836 800	54 274 212
DNB Scandinavian PropFund 4KS	210 000 000	257 370 600	47 370 600
Sum selskapsandeler/eiendom	426 562 588	528 207 400	101 644 812
Sum totalportefølje	3 511 574 176	4 993 810 480	1 482 236 304

⁽¹⁾ Verdien av opptjente ikke forfalte renter, innskudd forvaltningsbankonti, og uoppgjorte transaksjoner i renteporteføljene omfattes ikke av tabellen.

Verdpapirene hadde 1.1.2019 en urealisert gevinst på kr 1 050,7 millioner. En urealisert gevinst per 31.12.2019 på kr 1 482,2 millioner, innebærer en økning i urealisert kursreserve på kr 431,5 millioner i 2019.

Note 17 Godtgjørelse til ledende personer/styret og revisor

Godtgjørelse	Styrehonorar	Andre honorar	Andre ytelser	Sum
Styrets leder	126 052	47 040	10 586	183 678
Styrets nestleder tom 2019	63 026	0	0	63 026
Øvrige medlemmer styre	189 078	42 880	846	232 804
SUM	378 156	89 920	11 432	479 508

SOP har ikke egne ansatte, og det er ikke utbetalt godtgjørelser til andre enn styret.

Til revisor ble det i 2019 utbetalt kr 309 563 for revisjon og øvrige tjenester. Beløpet fordeler seg som følger:

Lovpålagt revisjon	255 000
Skatterådgivning	50 938
Annen bistand	3 625
Sum honorar revisor	309 563

Note 18 Skyldig pensjonsansvar

I forbindelse med avviklingen av Den norske legeforenings fond til sykehjelps- og pensjoneringsformål ("Interimsordningen") overtok SOP det økonomiske ansvaret for de gjenværende pensjonister med virkning fra 1.1.1993. I 2019 ble det utbetalt i alt kr 36 000 til pensjonistene.

Note 19 Innestående bank

Av innestående på bankkonto er kr 213 765 bundet på skattetrekkskonto. Herav er kr 212 300 skyldig skattetrekk.

Note 20 Egenkapital

	Grunn- Kapital	Annen egenkapital	Sum
Egenkapital per 1.1. 2019	14 950 000	0	14 950 000
Årets resultat		8 620 022	8 620 022
Egenkapital per 31.12. 2019	14 950 000	8 620 022	23 570 022

RSM Norge AS

Filipstad Brygge 1, 0252 Oslo
Pb. 1312 Vika, 0112 Oslo
Org.nr: 982 316 588 MVA

T +47 23 11 42 00

F +47 23 11 42 01

www.rsmnorge.no

Til styret i Sykehjelp- og pensjonsordning for leger

Uavhengig revisors beretning

Uttalelse om revisjonen av årsregnskapet

Konklusjon

Vi har revidert Sykehjelp- og pensjonsordning for legers årsregnskap som viser et overskudd på kr 8 620 022. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2019, resultatregnskap og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen og noter til årsregnskapet, herunder et sammendrag av viktige regnskapsprinsipper.

Etter vår mening er det medfølgende årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter og gir et rettviseende bilde av stiftelsens finansielle stilling per 31. desember 2019, og av dets resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge.

Grunnlaget for konklusjonen

Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder de internasjonale revisjonsstandardene International Standards on Auditing (ISA-ene). Våre oppgaver og plikter i henhold til disse standardene er beskrevet i Revisors oppgaver og plikter ved revisjon av årsregnskapet. Vi er uavhengige av stiftelsen slik det kreves i lov og forskrift, og har oppfylt våre øvrige etiske plikter i samsvar med disse kravene. Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Øvrig informasjon

Ledelsen er ansvarlig for øvrig informasjon. Øvrig informasjon består av årsberetningen, men inkluderer ikke årsregnskapet og revisjonsberetningen.

Vår uttalelse om revisjonen av årsregnskapet dekker ikke øvrig informasjon, og vi attesterer ikke den øvrige informasjonen.

I forbindelse med revisjonen av årsregnskapet er det vår oppgave å lese øvrig informasjon med det formål å vurdere hvorvidt det foreligger vesentlig inkonsistens mellom øvrig informasjon og årsregnskapet, kunnskap vi har opparbeidet oss under revisjonen, eller hvorvidt den tilsynelatende inneholder vesentlig feilinformasjon. Dersom vi konkluderer med at den øvrige informasjonen inneholder vesentlig feilinformasjon er vi pålagt å rapportere det. Vi har ingenting å rapportere i så henseende.

Styret og forretningsførers ansvar for årsregnskapet

Styret og forretningsfører (ledelsen) er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet i samsvar med lov og forskrifter, herunder for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og god regnskapsskikk i Norge. Ledelsen er også ansvarlig for slik intern kontroll den finner nødvendig for å kunne utarbeide et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil.

Ved utarbeidelsen av årsregnskapet må ledelsen ta standpunkt til stiftelsens evne til fortsatt drift og opplyse om forhold av betydning for fortsatt drift. Forutsetningen om fortsatt drift skal legges til grunn for årsregnskapet så lenge det ikke er sannsynlig at virksomheten vil bli avviklet.

Revisors oppgaver og plikter ved revisjonen av årsregnskapet

Vårt mål er å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet som helhet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller utilsiktede feil, og å avgi en revisjonsberetning som inneholder vår konklusjon. Betryggende sikkerhet er en høy grad av sikkerhet, men ingen garanti for at en revisjon utført i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, alltid vil avdekke vesentlig feilinformasjon som eksisterer. Feilinformasjon kan oppstå som følge av misligheter eller utilsiktede feil. Feilinformasjon blir vurdert som vesentlig dersom den enkeltvis eller samlet med rimelighet kan forventes å påvirke økonomiske beslutninger som brukerne foretar basert på årsregnskapet.

Som del av en revisjon i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder ISA-ene, utøver vi profesjonelt skjønn og utviser profesjonell skepsis gjennom hele revisjonen. I tillegg:

- identifiserer og anslår vi risikoen for vesentlig feilinformasjon i årsregnskapet, enten det skyldes misligheter eller utilsiktede feil. Vi utformer og gjennomfører revisjonshandlinger for å håndtere slike risikoer, og innhenter revisjonsbevis som er tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon. Risikoen for at vesentlig feilinformasjon som følge av misligheter ikke blir avdekket, er høyere enn for feilinformasjon som skyldes utilsiktede feil, siden misligheter kan innebære samarbeid, forfalskning, bevisste utelatelser, uriktige fremstillinger eller overstyring av intern kontroll.
- opparbeider vi oss en forståelse av den interne kontroll som er relevant for revisjonen, for å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av stiftelsens interne kontroll.
- evaluerer vi om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige og om regnskapsestimatene og tilhørende noteopplysninger utarbeidet av ledelsen er rimelige.
- konkluderer vi på hensiktsmessigheten av ledelsens bruk av fortsatt drift-forutsetningen ved avleggelsen av årsregnskapet, basert på innhentede revisjonsbevis, og hvorvidt det foreligger vesentlig usikkerhet knyttet til hendelser eller forhold som kan skape tvil av betydning om stiftelsens evne til fortsatt drift. Dersom vi konkluderer med at det eksisterer vesentlig usikkerhet, kreves det at vi i revisjonsberetningen henleder oppmerksomheten på tilleggsopplysningene i årsregnskapet, eller, dersom slike tilleggsopplysninger ikke er tilstrekkelige, at vi modifiserer vår konklusjon om årsregnskapet og årsberetningen. Våre konklusjoner er basert på revisjonsbevis innhentet inntil datoen for revisjonsberetningen. Etterfølgende hendelser eller forhold kan imidlertid medføre at stiftelsen ikke fortsetter driften.
- evaluerer vi den samlede presentasjonen, strukturen og innholdet i årsregnskapet, inkludert tilleggsopplysningene, og hvorvidt årsregnskapet gir uttrykk for de underliggende transaksjonene og hendelsene på en måte som gir et rettviseende bilde.

Vi kommuniserer med styret blant annet om det planlagte omfanget av revisjonen og til hvilken tid revisjonsarbeidet skal utføres. Vi utveksler også informasjon om forhold av betydning som vi har avdekket i løpet av revisjonen, herunder om eventuelle svakheter av betydning i den interne kontrollen.

Uttalelse om øvrige lovmessige krav

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av overskuddet er konsistente med årsregnskapet og i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000 *Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon*, mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av stiftelsens regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokførings praksis i Norge.

Konklusjon om utdeling og forvaltning

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendige i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag ISAE 3000, *Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon*, mener vi stiftelsen er forvaltet og utdelinger er foretatt i samsvar med lov, stiftelsens formål og vedtektene for øvrig.

Oslo, 10. mars 2020
RSM Norge AS

A blue ink signature of Paul Thomassen, written in a cursive style.

Paul Thomassen
Statsautorisert revisor

Sak 13

**Utvidet fullmakt for sentralstyret til å kunne belaste
reserveavsetningene i regnskapet for 2019**

**DEN NORSKE
LEGEFORENING**

Til landsstyret

Deres ref.:

Vår ref: SAK2020003414/
SAK2020002986

Dato: 06-05-2020

Sak 13 - Utvidet fullmakt for sentralstyret til å kunne belaste reserveavsetningene i regnskapet for 2019

Sentralstyret behandlet i møte 29.4 spørsmål om utvidet fullmakt til sentralstyret til å kunne belaste reserveavsetningene i regnskapet for å finansiere eventuelle ekstraordinære kostnader som måtte oppstå som følge av koronapandemien. Koronapandemien har skapt stor usikkerhet knyttet til foreningens driftsøkonomi i 2020. For å gi sentralstyret nødvendig handlingsrom i budsjettåret, innstiller sentralstyret på at landsstyret gir sentralstyret fullmakt til å kunne trekke på reserveavsetningene i foreningens balanse gjennom budsjettåret 2020 om eller når dette vurderes som nødvendig.

Innstilling til vedtak

Sentralstyret gis fullmakt til å kunne trekke på reserveavsetningene i foreningens balanse gjennom budsjettåret 2020 om eller når dette vurderes som nødvendig.

Saksfremstilling

Koronapandemien har rammet verdensøkonomien hardt. Det er foreløpig vanskelig å konkretisere og tallfeste de økonomiske konsekvensene av pandemien for Legeforeningen. Imidlertid er usikkerheten stor risikoen for ekstraordinære kostnadsøkninger, fall i variable driftsinntekter og/eller betydelig reduserte finansinntekter vurderes som svært sannsynlig.

Foreningens medlemmer har en utsatt og viktig posisjon i bekjempelsen av sykdommen og nye ekstraordinære arbeidsoppgaver dukker opp som en direkte følge av pandemien. Dette kan medføre behov for ekstraordinære bevilgninger utover de budsjettrammer som landsstyret vedtok i 2019.

Siden tidspunkt for landsstyrets behandling av rammebudsjett og sentralstyrets vedtak om detaljbudsjett 2020, har pandemien rammet og premissene for foreningens økonomiske utvikling har blitt vesentlig endret. Pandemi fører til krise i mange bransjer og kollaps i oljemarkedet og finansmarkedene rammes hardt. Selv om usikkerheten er stor, er det svært sannsynlig at situasjonen fører til betydelig verdifall i Legeforeningens investeringsportefølje ved utgangen av 2020. I tillegg risikerer foreningen både fall i variable driftsinntekter og økte driftskostnader som følge av den ekstraordinære situasjonen. Det er i 2020 nødvendig med kontinuerlig og strengt kostnadsfokus. Både sentralstyret og sekretariatet må hele tiden prioritere strengt samt vurdere kritisk hvilke aktiviteter som skal gjennomføres og hvilke planlagte aktiviteter som kan utsettes eller avlyses. Det er likevel tvilsomt om tøff prioritering, redusert aktivitet og sterkere kostnadskontroll er tilstrekkelig til å balansere økonomien innenfor de rammene landsstyret forutsatte i 2019.

Landsstyrets ordinære budsjettvedtak gir sentralstyret følgende fullmakt i budsjettåret:

**DEN NORSKE
LEGEFORENING**

Sentralstyret gis fullmakt til å omdisponere midler mellom budsjettposter og formål.

Denne fullmakten kan bli utilstrekkelig gitt den økonomiske situasjonen som følger i kjølvannet av koronasituasjonen. Formålet med fullmakten er å gi sentralstyret anledning til å avvike fra vedtatte totalrammer i budsjettet og kunne benytte seg av reserveavsetningene i balansen hvis koronasituasjonen gjør dette nødvendig.

Med vennlig hilsen

Den norske legeforenings sentralstyre etter fullmakt

Geir Riise
generalsekretær

Erling Bakken
økonomidirektør

[Dokumentet er godkjent elektronisk](#)